

Zo ik niet had geloofd

Ds. J.G. van Minnen

Zo ik niet had geloofd

Ds. J.G. van Minnen

Inhoud

Inleiding	5
1. <i>Ik ben nu gekomen</i>	18
2. <i>Gelijk eens arends jeugd</i>	26
3. <i>Gevat door God hand; op de rots van Zijn raad</i>	34
4. <i>De sprake van het vallend blad</i>	44
5. <i>Ik heb lief</i>	48
6. <i>Toen de zon onderging</i>	61
7. <i>Rust een weinig</i>	65
8. <i>De vredegroet van de Koning der kerk</i>	69
9. <i>Sandel en ceder</i>	71
10. <i>Ikabod</i>	74
11. <i>Roemen in verdrukking I</i>	78
12. <i>Roemen in verdrukking II</i>	81
13. <i>Achter der dagen lang</i>	85
14. <i>Stille nacht</i>	90
15. <i>De HEERE is God, de HEERE is God!</i>	91
16. <i>O Hemelwoning</i>	100
17. <i>Een brief aan N.N.</i>	103
18. <i>Wierd ik derwaarts weer geleid</i>	105
19. <i>Het sterven van Mozes</i>	109
20. <i>De oproep om Christus ook dit jaar te volgen</i>	131

Inleiding

Jacob Gerardus van Minnen werd geboren op 8 mei 1900 in het Zuid-Hollandse vissersdorp Vlaardingen als enige zoon van Abraham van Minnen (1848-1927) en diens echtgenote Adriana Pontier (1861-1932). Het gezin Van Minnen telde verder nog drie dochters. Het voorgeslacht van Van Minnen leefde van de inkomsten uit de scheepvaart en de visserij. Vlaardingen was vanouds, dankzij haar gunstige ligging aan de Maas, een belangrijke vissersplaats. Gedurende zijn verdere leven voelde Van Minnen zich met zijn achtergrond verbonden; veelvuldig maakte hij in zijn beeldende manier van spreken en schrijven gebruik van de scheepsterminologie.

Vlaardingse stoomlogger (1911)

Vader Van Minnen was een sterke persoonlijkheid die van aanpakken wist; was echter ook geen vreemde van het geestelijke leven. Kerkelijk was de familie aangesloten bij de Christelijke Afscheiden Gemeente van Vlaardingen, die in 1848 werd opgericht. Ouderling van het eerste uur was A. van Minne(n), een naaste familieverwant. Een zoon van deze A(ry) van Minnen werd predikant. Dit was ds. Maarten van Minnen (1837-1910) die een vooraanstaande plaats verwierf in de oude Christelijke Gereformeerde Kerk voor 1892 en later de Gereformeerde Kerken.

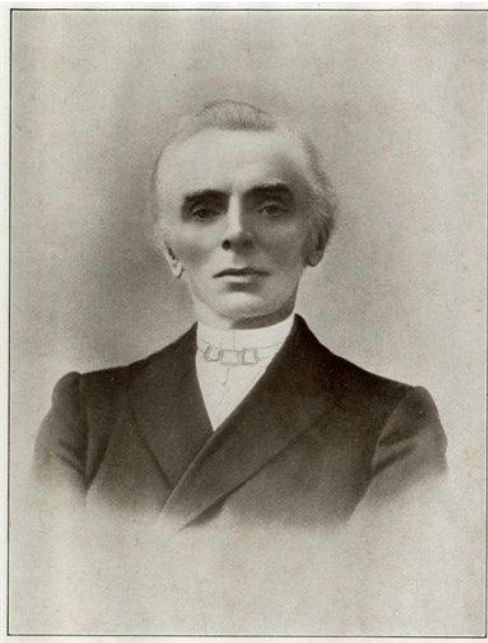
Ds. K. Kleinendorst

De Christelijke Afscheiden Gemeente van Vlaardingen werd gediend door als Schriftuurlijk-bevindelijk bekend staande predikers zoals ds. I. Middel en ds. K. Kleinendorst. Laatstgenoemde werd ook wel onder de Ledeboerianen als herder en leraar begeerd. Na het vertrek van ds. Kleinendorst in 1879 ontstaan er in de gemeente wrijving tussen twee verschillende stromingen: de 'bevindelijken' en de 'voorwerpelijken'. Op 14 april 1880 verbindt ds. W. Sieders zich aan de gemeente. Deze

predikant is wel een halve eeuw in Vlaardingen gebleven. Door hem werd Jacob Gerardus van Minnen waarschijnlijk gedoopt. Mede na de komst van de jonge dominee K. Schilder in 1918 als hulpprediker naast ds. Sieders verliest de bevindelijke stroming het van de voorwerpelijke richting. Fel trekt Schilder ten strijde tegen de overgebleven bevindelijkheid in zijn gemeente. Hierdoor sluiten verschillende leden zich aan bij de Vrije Gereformeerde Gemeente die in september 1880 reeds werd geïnstituëerd.

Ds. W. Sieders

Ds. M. van Minnen

Ondanks de voorname positie die het familielid ds. M. van Minnen in de Gereformeerde Kerk bekleedt, sluit Abraham van Minnen zich ook aan bij deze gemeente. Dit deed hij kort na de

eeuwwisseling toen hier ds. C. Densel predikant was. In 1905 vertrekt ds. Densel naar Amerika, waarna op 17 april 1910 ds. P. van der Heijden zich aan de gemeente verbindt. Onder diens prediking zit Jaap van Minnen gedurende zijn verdere jeugd en ontvangt hij catechetisch onderwijs. In november 1920 overleed deze predikant in Vlaardingen. Zijn sterfbed getuigde van een indrukwekkend persoonlijk geloofsleven. Op 14 december 1920 is hij begraven door ds. G.J. Wolbers. Op het graf spreken onder andere nog de christelijke gereformeerde predikanten ds. D. Driessen en ds. D.J. van Brummen die hij tot zijn persoonlijke vrienden mocht rekenen.

Uit mondelinge overlevering is bekend dat ds. Van der Heijden tijdens zijn verblijf in Vlaardingen Jaap van Minnen en Arie de Blois afzonderlijke catechisatielessen gaf, omdat hij aanwijzingen gehad zou hebben, dat beiden predikant zouden worden. Met Arie de Blois, die predikant geworden is in de Gereformeerde Gemeenten, heeft Jaap van Minnen altijd goede contacten onderhouden. In Vlaardingen maakte Jaap van Minnen kennis met mensen die het geestelijke leven persoonlijk kende. Hij was getuige van sterfbedden van eenvoudige kinderen Gods die met jaloersmakende geloofsgetuigenissen op de lippen afrezen naar de eeuwigheid. Anderzijds ontmoette hij ook ontsporingen of opgeblazenheid. Deze indrukken hebben hem gestempeld. Hij was heel teer wanneer hij meende waarachtig geestelijk leven te ontmoeten, maar hij schroomde ook niet om te waarschuwen voor het feit dat we ook als 'liefhebbers van de oude waarheid' verloren kunnen gaan. "Hier begeven we ons tussen de gevaarlijke klippen met aan de ene zijde het oppervlakkige geloof dat Christus aanneemt als Verlosser zonder ooit geleerd te hebben persoonlijke verloren te liggen en aan de andere zijde een zwaar geloof dat sterk ageert tegen al het oppervlakkige geloof en een sterk genoeg heeft in de oude waarheid, maar eveneens nog nooit

persoonlijk iets heeft doorleefd". Goede contacten waren er eveneens met Nico de Jong, de latere ds. N. de Jong die eveneens uit Vlaardingen kwam. Zij waren van jong af aan geestelijke boezemvrienden.

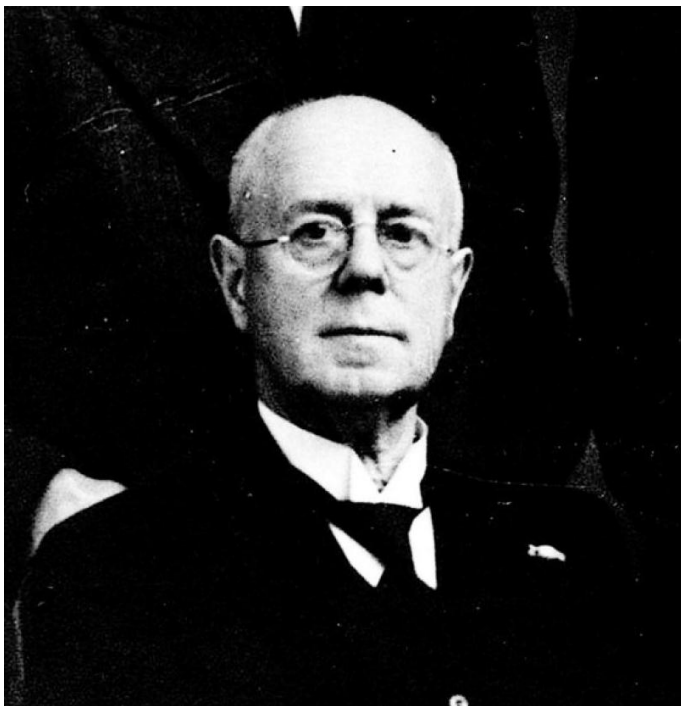
De jonge Van Minnen uit Vlaardingen

Jaap van Minnen groeide op in goede welstand. Na het doorlopen van de lagere school kan hij middelbaar onderwijs gaan volgen, waarvoor destijds slechts weinige van zijn leeftijdsgenoten in de gelegenheid waren, maar alleen kinderen van de meer welgestelde reders, kooplieden en sommige middenstanders. Daarna ging hij naar de vierjarige 'normaalschool' om zich op een onderwijzersloopbaan voor te bereiden. Voor het onderwijs had hij een persoonlijke gave. Drie van de vier kinderen uit het ouderlijke gezin Van Minnen gingen overigens het onderwijs in. Van Minnen bleef een onderwijzer, ook als predikant.

Als jongeman van een jaar of vijftientig voelt hij de roeping tot het predikambt in zijn binnenste branden. Een aanmelding bij het curatorium van de Gereformeerde Gemeenten heeft helaas in eerste instantie een afwijzing tot gevolg. In 1925 vertrekt ds. de Blois naar Dirksland en verbindt ds. J.D. Barth zich aan de gemeente. Ds. Van Minnen dacht met veel waardering aan deze herder en leraar terug. Op 28 juli 1926 huwt hij met Engelina van Eenige (1901-1970). Uit dit huwelijk werden 6 kinderen geboren: Adriana (1927) Johannes Gerardus (1931) Abraham (1934) Jacob (1936) Ina Jacoba (1939) en Beatrix Engelina (1946).

Op 5 maart 1930 wendt Van Minnen zich tot de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Vlaardingen om met zijn gezin lid te worden van deze gemeente. De redenen waarom Van Minnen de Gereformeerde Gemeenten verliet hadden verband met de ontwikkelingen die op dat moment in de Gereformeerde Gemeenten gaande waren. In deze jaren was het kerkverband verstrikt in een pennenstrijd met Christelijke Gereformeerde Kerk over het genadeverbond. Het gevolg van deze kerkelijke strijd was een jarenlange verwijdering tussen de Gereformeerde Gemeenten en de Christelijke Gereformeerde Kerk. Van Minnen deelde de visie van ds. Kersten niet, en ook anderen in het kerkverband bleken toen en later niet gelukkig met de gang van zaken.

Op 19 juli 1930 wordt er door de kerkenraad van de christelijke gereformeerde kerk van Vlaardingen onder leiding van ds. S. van der Molen een speciale kerkenraadsvergadering gehouden om Van Minnen te onderzoeken 'naar roeping en genadestaat', dit in verband met zijn aanmelding voor de Theologische School. De kerkenraad besluit hem voor te dragen aan het curatorium. In augustus legt hij admissie-examen af, waarna hij in september 1930 gezamenlijk met E. du Marchie van Voorthuizen zijn intrede doet aan de theologische school in Apeldoorn. De predikanten P.J.M. de Bruin (1868-1946) J.J. van der Schuit (1882-1968) J.W. Geels en G. Wisse (1873-1957) traden op als docenten.

Prof. G. Wisse

De zogeheten drie-verbondsleer speelde een belangrijke rol in het onderwijs. De leer werd uiteengezet tegenover dr. A. Kuyper en ds. G.H. Kersten. Helaas werden er toen ook al verschillende stromingen onder de docenten en studenten waargenomen. Sommigen spotten met de bevinding van Gods kinderen als 'ziekelijke mystiek', anderen leggen het als mozaïek steentjes in hun preken, zoals Van Minnen dat uitdrukte.

Na een gunstig examen werd Van Minnen in 1937 beroepbaar gesteld. Bij acclamatie werd hij op 14 juli 1937 in Huizen beroepen, alwaar hij op dinsdag 19 oktober 1937 werd bevestigd door zijn studievriend ds. C. Smits met een preek over Jesaja 52: 7. De volgende dag deed ds. Van Minnen intrede met een preek 'Saulus vraag om een nieuwe lastbrief' naar aanleiding van Handelingen 9: 6b. Aanwezig waren personen uit zijn vriendenkring: ds. M. Baan, ds. Smits, ds. Van Doorn, ds. E. du Marchie van Voorthuizen, ds. G. Salomons, en de studenten H. van Leeuwen en P. van der Bijl.

De gemeente Huizen telde nog geen honderd leden bij de komst van de predikant, maar toch had hij gemeend dit beroep te moeten aannemen. De gemeente groeide na de komst van ds. Van Minnen tot ongeveer 300 leden. Huizen was tot de jaren vijftig van de vorige eeuw een gesloten gemeenschap dat leefde van de visserij. In ieder geval ontmoette hij er in die tijd ook veel geestelijk leven. Door de komst van enkele fabrieken werd de bevolking van Huizen in de jaren vijftig behoorlijk uitgebreid, waardoor de plaats enigszins haar identiteit verloor. Op 9 december 1945 nam ds. Van Minnen afscheid van Huizen met een preek uit 1 Korinthe 15: 58, nadat hij een beroep aangenomen had naar Delft. Op 20 december 1945 werd hij in deze oude historische stad bevestigd.

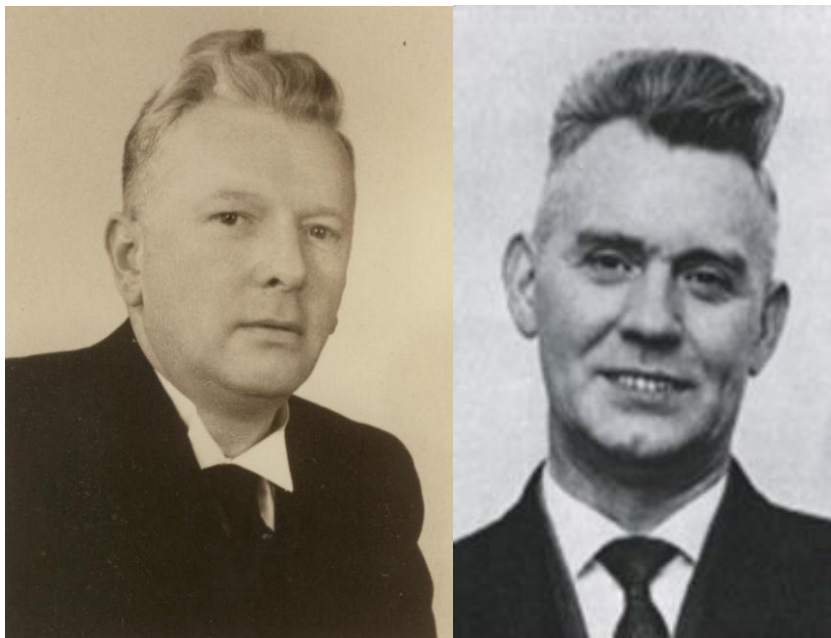

Kerk en pastorie van Huizen

Ds. Van Minnen stond bekend om zijn grote begaafdheid. Een gemeentelid uit de Christelijke Gereformeerde Kerk van Huizen vertelde: “Als kleuter mocht ik met mijn vader op zondagochtend mee naar het 'zaaltje'. Het was ook een zaaltje, geen kerk, geen gebouw. Eigenaar was ene meneer Veerman en in zijn zaaltje kwam een aantal mensen samen rondom het Woord. Verschillende sprekers gingen voor, o.a. ds. Salomons. Later is de Chr. Geref. Kerk officieel kerk geworden in een nieuw gebouwde kerk aan de Kortenaerstraat. Ds. J.G. van Minnen werd onze eerste voorganger. Hij preekte vol vuur en enthousiasme...” Een ander gemeentelid die ds. Van Minnen nog kan herinneren zei:

“hij had geweldig veel gaven”. De schooldag van 29 mei 1947 wordt door prof. Van der Schuit aangekondigd: “Het belooft een boeiende dag te worden, gezien de sprekers”. Ds. Van Minnen houdt die dag een rede genaamd: ‘*Geef ons profeten*’ welke bij velen indruk achterliet. Vele beroepen passeerden. In oude kerkbladen zien we beroepen op hem uitgebracht uit Alphen aan den Rijn, Baarn, ’s-Gravensande, Rotterdam, Scheveningen, Opperdoes, IJmuiden, Gouda, Oosterbeek, Maarssen, Zaamslag, Middelharnis etc. Op 15 juli 1947 koos echter de ledenvergadering van Huizen hem opnieuw uit een tweetal met ds. M. Overduin, waarna een beroep werd uitgebracht. Van Minnen meende dit beroep te moeten aannemen, omdat hij naar zijn eigen zeggen nooit los gekomen was van de gemeente Huizen. Op dinsdag 14 september 1948 nam hij afscheid van Delft met een preek over Hosea 14: 4b. Ds. M. Baan bevestigde hem ditmaal opnieuw in Huizen.

Rond 1950 komt de predikant in conflict met de classis Amsterdam. De classis bij monde van ds. A. Bikker (1898-1977) hekelde de opvatting van ds. Van Minnen over zijn waarschuwen tegen wereldgelijkvormigheid. Van Minnen verwijst naar een synodaal rapport uit 1937 en naar een schrijven van ds. L.H. van der Meiden (1882-1962) en de classis Haarlem die hij op dit punt aan zijn zijde heeft. Er was echter nog veel meer aan de hand. Vooral als het ging over de prediking. De ontwikkelingen op de Theologische School in Apeldoorn, het toelatingsbeleid door de classis: “Neen we willen niet generaliseren. Toch vrezen we, we horen almeer klachten juist van een nog hongerend volk naar een Schriftuurlijk-bevindelijke prediking, dat ze hun naam niet meer horen noemen. Dat hun hart niet wordt verklaard. Noem dat ziekelijk of valse mystiek, zonder dit deugd de prediking niet. Dat is juist actuele prediking, als de ziel geraakt wordt en in actie komt; reageert!”

Ds. J.G. van Minnen

Ds. M. Baan

Op zondag 27 juli 1952 maakte hij zich los van de Christelijke Gereformeerde Kerk. De zorgwekkende ontwikkelingen in de Christelijke Gereformeerde Kerken komen in de jaren zestig in een stroomversnelling. Predikanten uit zijn vriendenkring (Smits, De Jong, Bakker) overwegen om ds. Van Minnen te volgen. Als echter binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken de stichting 'Bewaar het pand' wordt opgericht, blijft de uittreding van zijn vrienden voornamelijk uit. Ds. Van Minnen komt hierdoor vrijwel alleen te staan, met uitzondering van ds. G. Salomons. De geestelijke banden blijven (in het bijzonder met ds. F. Bakker die echter in 1965 overlijdt), maar de toon richting de vriendenkring

wordt aan het einde van zijn leven scherper. Hij kan niet begrijpen dat zij in het kerkverband willen blijven en zegt in een brief in 1966 dat hij niet bereid is terug te keren naar de Christelijke Gereformeerde Kerken, hoewel hem dat wel wordt voorgesteld. Van 1956 tot 1965 dient ds. Van Minnen de Christelijke Gereformeerde Gemeente van Delft en vertrekt dan naar Hoofddorp. Na vrij korte tijd keert hij weer terug en blijft hij tot zijn overlijden op 6 mei 1971 predikant in Delft.

Ds. Van Minnen publiceerde tijdens zijn leven onder andere een bundel meditaties 'Onder 't licht van Gods Lamp' en gedichten 'Licht en Schaduw'. Ze geven blijk van zijn grote gaven om het Woord op een voor ieder verstaanbare wijze en originele manier uit te dragen. Zijn meditaties zijn niet alleen bevindelijk, maar ook Schriftuurlijk, heilshistorisch en eschatologisch. God werkt op Zijn doel aan. Van Minnen hekelde het ongeloof - wat in haar wezen ook een geloof is - evenals zijn leermeester Wisse dit deed. In sommige van zijn gedichten gaat hij in tegen de literaire uitingen van Jacques Perk (Ik ben geboren uit zonnegloren. En een zucht van de ziedende zee, Die omhoog is gestegen, op wieken van regen, gezwollen van wanhoop en wee). Van Minnen dichtte hierop: Ik ben geboren toen 't genadegloren, als een zucht uit de eeuwigheidszee, van m'n God uit de hoge, in m'n ziel is getogen - en wegnam m'n wanhoop en wee. En op het gedicht van Willem Kloos (Ik ween om bloemen in de knop gebroken, en vóór den uchtend van haar bloei vergaan. Ik ween om liefde die niet is ontloken, en om mijn harte dat niet werd verstaan) dichtte hij: Ik juich om bloemen in de knop verborgen, die in de hemeltuinen eens stralend opengaan. Ik juich om zulken, waarvoor God zal zorgen dat Zijn gewas niet zal ten gronde gaan.

Deze bundel bevat de meditaties die eerder zijn uitgegeven onder de titel 'Onder 't licht van Gods Lamp', vermeerderd met enkele nooit eerder in boekvorm verschenen meditaties, gedichten en een korte vertelling. Tenslotte zijn nog twee preken hierin opgenomen die hij uitgesproken heeft tijdens de jaarwisseling van 1969 en 1970 in Delft. De Heere mocht het gebundelde nog willen zegenen. De titel van de bundel is ontleend aan het prachtige gedicht van zijn hand: *"Zo ik niet had geloofd"*, naar psalm 27: 7.

*Zo ik niet had geloofd,
dat in dit moeilijk leven:
de Heer' Zijn erfvolk nooit verlaten zou;-
Zo ik niet had geloofd:
God zal mij niet begeven,
't ligt alles vast in Zijn onwrikb're trouw...
Zo ik niet had geloofd...*

*Zo ik niet had geloofd!
mijn levensmoed en -licht
was overlang gedoofd;
'k was van mijn hoop en kracht reeds lang beroofd
zo ik door Uw gena, o God! Niet had geloofd...*

*Mijn God, mijn God, Gij hebt geloof gegeven!
Gij gaaft 't mij
en 'k kan niets wedergeven:
dan staam'lend deze roep:
Wat wonder is 't geloof!
Dan weg te zinken en steeds weer te spreken:
'k was in mijn rouw en smart al lang bezweken -
zo ik niet had geloofd...*

1. *Ik ben nu gekomen*

*En Hij zeide: Neen, maar Ik ben de Vorst van het heir des
HEEREN: Ik ben nu gekomen." Jozua 5: 14a.*

Machtig en massief verheffen zich Jericho's muren. De poorten zijn gesloten; goed gesloten...*"daar ging niemand uit en daar ging niemand in"*. Of het avond was of morgen, we weten het niet. Een eenzame verkenners uit het kamp van de Israëlieten verkeert in de nabijheid van die sterke veste, de sleutelstad van het "Belofde Land". Eenzaam...geen wapendrager vergezelt hem; geen lijfwacht omringt hem. Eenzaam voelt hij zich...zijn grote voorganger Mozes is heengegaan. De Heere had hem van Nebo's top tot Zich genomen. De zware, zo verantwoordelijke taak rust op zijn schouders om het volk Israël het beloofde land in te brengen. Was Mozes er nog maar; Mozes z'n geestelijke vader en raadsman; de man aan welke God Zich zo bijzonderlijk had geopenbaard. Van aangezicht tot aangezicht had deze met Jehova gesproken. De man voor wie hij reeds jong geijverd had; tot wie hij opzag met diepe eerbied. Mozes, de middelaar van het Oude Verbond. En nu zo verlaten. Allen van zijn leeftijd in de woestijn gestorven; hij Jozua, de enige die overgebleven was. En nu die zware taak! Een groot volk leiden; een murmurerend volk. En daartegenover geweldige vijanden, Enakskinderen, zware massieve muren!

Maar aan zo'n arme, niets wetende, niets vermogende Jozua kan de Heere juist Zijn belofte en toezeggingen wegschenken. Hoe heeft het toen gejubeld in zijn ziel, toen bij overdracht van de

legerleiding de Heere tot hem sprak: *"Gelijk Ik met Mozes geweest ben, zal Ik ook met u zijn, Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten"*. Maar zoals het met al Gods beloften gaat: de weg van de vervulling gaat gepaard met strijd, gebed en geloofsworsteling. In zulke dagen, zwaar van strijd en zuchten; vol van zwakheid des geloofs en twijfel des ongeloofs - wordt voor dezulken door de grote Hogepriester, de meerdere Jozua - gebeden dat hun geloof niet ophoude. Daardoor blijven zij staande, al klagen zij de harpenaar uit de grijze oudheid menigmaal na:

*"Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.
Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd,
dit leert mijn ziel U achteraan te kleven"*.

Zo was het Jozua wonderlijk te moede. Ja, hij had rijke beloften; maar hoe zou hij ze vast blijven houden? Hij heeft levend geloof daarvoor nodig; bovenal functionerend geloof! Hij had toch levend geloof? Wij betwisten dit niet. Maar hij kon dat waarachtig geloof zelf niet laten functioneren. Want alle levensfunctionering in het groot heelal; in het rijk der engelen, in het rijk der schepping en der herschepping; daarboven en beneden; van de triomferende en van de strijdende kerk is door de krachtdadige, onweerstaanbare werking van de Heilige Geest. Door de Rode Zee ben je toch gegaan, Jozua? En door de Jordaan? En heeft God toen geen wonderen verricht? Ja! Nogmaals Ja! Maar nieuwe bezwaren rezen op. Jericho, die machtige vesting met haar zware muren!

Jozua was bij Jericho; eigenlijk staat er "in" Jericho. Dat is in de nabijheid van Jericho. Daar ligt tevens in opgesloten: in zijn gedachten in Jericho en met Jericho bezig. Heeft hij daar

gebeden? Ongetwijfeld! Gods volk is een biddend volk, omdat zij mede hun biddeloosheid kennen; alsook hun niet kunnen bidden. Gods volk leert ook verstaan en beoefenen: Bid en werk. Jozua was de stad aan het verkennen met veldheers- en kennersblik. Hij vreesde...hij huiverde...; hij dacht. Die de Heere vreest leert de vijand en de moeilijkheden kennen en niet onderschatten. Opdat bij overwinning men weten zal, wie deed overwinnen en wat overwonnen werd. Daarbij leren we: het gaat alles in de eerste plaats om de glorie Gods en daarin ligt de zaligheid der Zijnen. In die weg leren we pas goed de vijandschap kennen van onze verdorven aard, die de glorie van het eigen ik zoekt. En Jozua spiedt en peinst; bidt en overlegt. En verdiept in gedachten botst hij bijna tegen een man op, met een uitgetogen zwaard hem bedreigend. Een schok...een greep naar zijn eigen zwaard en scherp deze vreemdeling taxerend, klinkt het uit Jozua's mond: *"Zijt Gij van ons, of van onze vijanden?"*

En het antwoord? Een antwoord, dat de veldheer, staande in krijgshouding, in aanvalshouding ter aarde doet zinken en in aanbidden doet overgaan. Hoe vertroostend, hoe overweldigend, hoe net op tijd was die verschijning en dat antwoord: *"Neen, maar Ik ben de Vorst van het heir des HEEREN: Ik ben nu gekomen!"* De Zone Gods Zelf, als de Engel des Verbonds, in het teken van de krijgsheld, die voor Israël, die voor de gehele levende kerk in de strijd voorop gaat - Hij verscheen en sprak tot Jozua. *"Want God is ons ten schuld in 't strijdperk van dit leven"*. Hij is nu gekomen; nu het voor Jozua bijna onmogelijk scheen. Al naar de noden en omstandigheden zijn treedt de Zone Gods voor Zijn kerk op. Als krijgsman, als profeet, als priester, als koning, als...vult het maar aan, u, die Hem door genade hebt leren kennen. *"Men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst"*.

En altijd is Hij gekomen in de kritieke ogenblikken. In de crisis, als het aan onze kant onmogelijk, onhoudbaar was; niet meer te bezien, niet meer te berekenen was. *"Als mij geen hulp of uitkomst bleek, wanneer mijn geest in mij bezweek"* – dan is het ervaren: *"Ik ben nu gekomen"*. Om U, Jozua, te verzekeren Jericho's val en inname; geen vijand die het beletten zal.

Zo kwam de Heere steeds bij ieder kritiek ogenblik, als de Kerk in nood en vreeze verkeerde. Gekomen is Hij, toen Egypte Israël met de slavenzweep striemde en de tichelstenen vermenigvuldigd moesten worden. Toen juist werd Mozes geboren, is de uitspraak van een Rabbijn. Hij is gekomen toen het antieke Babel Israël in zijn greep omkneld had. Hij zal komen als het moderne Babel, het rijk van de antichrist, denkt de Kerk des Heeren onder te zullen brengen. De Heere is de getrouwe en zal komen, als u in welke omstandigheden ook - geen hulp of uitkomst ziet. Nu - als u met uzelf omkomt; nu- als u met al het uwe er buiten valt; nu - dat is bij alle crisismomenten in uw stervensgang. Want voor de levende Kerk is stervend, leven; en levend, sterven. Zo sterft door de Heilige Geest de oude mens af en door dat sterven leeft Gods kind steeds meer Gode; wordt het beeld van de Heere Jezus Christus steeds duidelijker en schoner in dezulken gezien. Ja, Hij komt nu, als uw verwachting, gelijk een kaars uitgaat; als uw gebed schijnbaar op een koperen hemel afketst; als u geen woorden meer hebt; als het wordt:

*"Ik had m'n handen beide, in stilte van de nacht,
geheven naar de hemel gevouwen en gewacht...*

'k Kon niet meer vragen; klagen.

Ik kon niet meer gewagen

hoe arm m'n ziele was.

Ja, Hij komt, als u steeds meer aan u zelf ontdekt wordt, door Woord en Geest en zo de noodzakelijkheid gekend wordt van het: *"Geef mij Jezus of ik sterf; buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf"*.

"Ik ben nu gekomen!" Als u het niet meer dragen kunt; als uw kracht op is; als u dacht stille te kunnen zijn en het wordt laaiende opstand; als de waaroms zich vermenigvuldigen; als u het niet dragen kunt; als u er niet onder komen kunt; als u geen amen op 's Heeren doen kunt zeggen. Gekomen, om u dan te doen ervaren:

*"In de grootste smarten
blijven onze harten
in de Heer' gerust"*.

Gekomen om psalmen te geven in de lijdensnacht. We zijn toch van ons zelve zulke geduldig dragende lijdensnachten niet. Gekomen, als u onder welke omstandigheden ook; in welke noden dan van lichaam en ziel - als u onder alles dreigt weg te zinken en met de patriarch Jakob uit moet roepen: *"Al deze dingen zijn tegen mij"*. Zalig, driewerf zalig, als u het dan ervaart: Ik ben nu gekomen.

Bij welke ruïnen en puin en u ook neerzit; van verwoest levensgeluk, van hoog opgebouwde, rijk gekleurde idealen, bij ineensstorting van uw eigenwillige godsdienst, van uw vermeend - bekeerd-zijn, van een belijden zonder beleven; als u aan het einde bent en de Heere komt in het nu van uw einde...dat het dan door Gods Geest in uw ziel mag klinken: Ik ben nu gekomen. Zo komt Hij voor Zijn volk, altijd maar weer, als zij sterven aan al wat niet van die God des levens is. Zo komt Hij in het telkenmale: Maar na

de dood is het leven mij bereid; de dood van het hunne - het leven uit God in Christus Jezus.

Zeg nu niet, dat u voor dit stervensproces zo gewillig bent. Dan hebt u er misschien niets van verstaan en ervaren. Nee, u wilt en kunt zelf niet geestelijk sterven. Sterven is passief; dat ondergaat u en daar bent u zo direct maar niet voor ingewonnen. Dat sterven doet de God des levens u ondergaan door Zijn Woord en Geest, als Hij u geestelijk laat sterven aan u zelf. Dan zult u leven; eeuwig leven uit Hem en door Hem en tot Hem in het immer komen tot u.

U, die God niet kent, of u een Christusbelijder bent of geen; als u nooit nog beleefde wat u belijdt; als het nooit nog kwam tot beleven van uw belijden; nimmer nog tot belijden en beleven - zoekt u het leven nog altijd in u zelf. Blijft dit zo, dan wordt het uiteindelijk een omkomen in uw zelfhandhaving en zult u te laat tot de ontdekking komen, dat God Zich handhaaft. Weet dat de Zone Gods weer spreken zal: Ik ben nu gekomen. Maar dan om gericht te houden op aarde. Als dan de antichrist woedt en straffeloos meent Gods Kerk ten onder te kunnen brengen. Als het voor die Kerk dan zo bang zal zijn; ze dreigt te bezwijken en vreest om te komen - dan zal Christus komen om Zijn Bruidskerk ter eeuwige bruiloft te voeren. Reeds is daar een verlangen in de hemel van de triomferende Kerk naar de vereniging met de strijdende Kerk op aarde. Daar is ook een verlangen bij de Bruidegom om Zijn duur gekochte Kerk bij Zich te hebben en voor het aangezicht van Zijn Vader te stellen rondom Zijn troon. Hij verlangt nog meer dan wij. Daar is zo weinig verlangen bij de slapende Bruidskerk om haar Bruidegom te ontmoeten. Maar of het voor die Kerk verrassend is, of wel dat ze verwachtend en verlangend uitziet - als Hij komt is Zijn komst tot haar eeuwige

blijdschap. Maar voor de antichrist en allen die zijn merkteken dragen zal het tot een eeuwig oordeel zijn. Zoals eenmaal de Zone Gods, naar Zijn eigen getuigenis, satan als een bliksem uit de hemel zag vallen - zó zal Hij alles wat zonde is en anti-goddelijk, dan van deze aarde als "wegbliksemen". Zal het zijn: Ik ben nu gekomen om "deze" wereld, zoals ze door de zonde geworden is, door een heftig ingrijpend, kort louteringsproces te zuiveren en haar te brengen tot "de" wereld van het eeuwig raadsplan en welbehagen Gods. Dan zult u, die niet hebt leren buigen voor "die Vorst der aard" onder de toorn Gods eeuwig blijven sterven. Dan is Hij gekomen om als de rechtvaardige Rechter u in het eeuwige vuur te doen gaan; in de buitenste duisternis; in de plaats waar het vuur niet uitgeblust wordt en de worm niet sterft; waar de smart nimmer eindigt.

O, meen niet dat dit fantasie is of dat u dit naar het rijk der fabelen kunt verwijzen! De realiteit van deze dingen zal maar al te spoedig beleefd worden. *"Het leven is een damp, de dood wenkt ieder uur"*. Dat moet u, van God vervreemde, toch ook toestemmen. Haast u daarom om des levens wil! Want zonder het bedekkende kleed van Christus gerechtigheid, zult u het niet kunnen uithouden onder de uitstraling van de deugden van Gods gerechtigheid en heiligheid. Zult u dan roepen tot de onbezielde natuur: *"Bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons!"* God geve, dat u hier, nog in de dag der zaligheid, nog in het heden der genade leert bidden om genade. Dat u niet onder die schare zult staan, die dan pas voor het eerst bidt tot...heuvelen en berggevaarten. Een gebed...dat nooit verhoord wordt.

Wie op aarde leert buigen en bukken voor de hoge God; wie op aarde leert bidden door de Geest der genade en der gebeden in de

nood zijner 'ziel, zal het ervaren: God laat geen bidder staan. Zal het ervaren: Ik ben nu gekomen, als u met u zelf omkomt.

Daar is geen andere weg! Daar is geen moeilijker weg als deze! Daar is ook geen weg, waarop zaliger beleefd wordt: Die "zijn" leven zal verliezen, die zal het behouden; óók in de dag des gericht, als Hij gekomen zal zijn!

*"Nog eenmaal zal Hij komen
als Richter van 't Heelal;
Die 't moede hoofd der vromen
voor eeuwig kronen zal".*

Het reiskleed valt dan af. Het land der vreemdelingschap ligt achter. Het klinkt u dan tegen: Ik ben nu gekomen. God verheerlijkt Zich in Zijn eigen werk. Hij laat Zijn volk er buiten vallen. Hij komt dan juist komt dan "nu" om de Zijnen de eeuwige vreugde binnen te leiden.

"Ik ben nu gekomen".

*"Alle roem is uitgesloten,
onverdiende zalighēen
heb ik van mijn God genoten;
'k roem in vrije gunst alleen!"*

2. Gelijk eens arends jeugd

"Uw jeugd vernieuwt als eens arends", Psalm 103: 5b.

Jong zijn! Jong blijven! Jong, maar dan niet bedoeld de kinderleeftijd; het leven in knop. Maar jong in de zin van: het leven in zijn schoonste bloei; dan wanneer het naar lichaam en geest het rijkst functioneert. Over die grens eenmaal heen, is ouder worden, hoe we dit ook willen bezien, toch iets pijnlijks. Het heeft toch altijd iets van aftakeling; het is toch nooit los te denken van de zonde. De ouderdom met zijn gebreken; dat stilaan neigen naar het graf - zou nooit bestaan hebben, zo we niet gezondigd hadden.

Een zekere weemoed en pijnlijk gevoel geeft de gedachte over de middaghoogte van het leven heen te zijn. Temeer, als men niet anders heeft, dan het vooruitzicht van ouder worden, met al wat daaraan verbonden is. En daarna het graf met de grote onbekende overzijde. Als er nog een overzijde is – vraagt menigeen zich af.

Geen wonder, dat men alles dan aanwendt om jong te blijven. Zo zelfs, dat het vaak tot een karikatuur wordt. Ziet hoe menigeen de ouderdom tracht te camoufleren met bespottelijke kleuren; met pogingen van jong willen zijn en -doen. Maar de ouderdom is daar niet mee verdwenen; noch het ouder worden mee tegen te houden. Zelfs steekt deze scherper af tegen zulk een camouflage van gewaad en jong doenerij. Voor velen heeft de ouderdom alleen maar angst, somberheid en het gelui van de doods klok. O, dat

worstelen om jong te blijven; dat teruggrijpen naar de voorbije jeugd en lente!

Hoe aantrekkelijk en bekoorlijk is dan het Woord van de eeuwig levende God: *"Uw jeugd vernieuwt, gelijk eens arends jeugd"*. Zong David daar niet van, eeuwen geleden nu, toen hij ziek zijnde de dood nabij zich wist; de dood die zijn leven ondergroef? Zo de God des levens, Die van het verderf zijn leven wilde verschonen, Zich niet over hem ontfermd had, hij ware in het graf gezonken. Maar genezen, kon hij nu weer vooruit naar lichaam en ziel, wijl de Heere Zijn God, in goedertierenheid op hem neergezien had. En in alleenspraak door de Heilige Geest tot zijn ziel, ziende wat God deed, roept hij uit: *"Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd"*.

Zoals het volksverhaal zegt, zo is het hem wedervaren. Dat volksverhaal zegt, dat de adelaar ieder jaar zijn verentooi vernieuwt en zo altijd weer in verjongde kracht het geheim van de onverzwakte jeugd schijnt te bezitten. Hoe het ook zij, de arend is in de Heilige Schrift het beeld van onverwoestbare levenskracht. Zeer oud kan de arend worden, terwijl zijn kracht blijft. Machtig en majestueus is zijn vlucht. Boven de wolken zich verheffend, klievend door stormen heen, kiest hij zich het wijde, onmetelijke vlak boven de wolken. Altijd krachtig; immer in jeugdige kracht, is voor de dichter de arend.

En nu heeft God David weer hersteld. Zijn jeugd die heenging onder Gods slaande hand is door het komen van gezondheid geworden als de arend in zijn kracht. Maar hij ziet het door Gods licht in het rechte licht. David verliest zich niet, zoals vaak gebeurd, in een wijdlopieg betoog over zijn ziektegeval; behandeling daarvan en medicijnen daarvoor. Hij heeft de diepste, de uiteindelijke oorzaak zijner krankheid leren kennen. Zijn ziekte

was voor hem openbaring van 's Heeren gramschap over de zonde, welke kracht David ook in zijn leven ervaren heeft. Ziek zijn is niet tot onze eer. Het zegt ons, dat wij het er zo goed niet hebben afgebracht; het spreekt ons van zonde en schuld.

Het kan soms gebeuren, dat we op ons ziekbed liggen te mediteren, alsof God ons daarin een ere onderscheiding gegeven had. Ziek zijn wordt dan iets groots - maar dan niet het ziek zijn op zichzelf - als het ons met David wordt gegeven: genezen te worden. En als door schuld erkennende, verootmoedigende genade Gods geleerd wordt, wat de diepste oorzaak van alle krankheid is, te weten onze zonde. Hoe groot dan, wanneer we het ervaren mogen: schuld vergevende genade en liefderijke genezing. Ja, als schuld vergevende genade gekend wordt en we zouden niet meer van onze ziekte genezen, dan moet het ziek zijn verder medewerken ten goede; ons klaarmaken voor het eeuwig zalig leven; voor die plaats waar geen inwoner meer zeggen zal: ik ben ziek.

Zo was voor David zijn ziek zijn en weer gezond worden tevens een stuk zielsbevinding. Naar zijn lichaam voelde hij zijn krachten wijken en dacht te sterven; wat zijn ziel betreft, heeft hij in benauwdheid de Heere aangeropen en is uit die levensvolle God naar ziel en lichaam rijk bediend; zijn jeugd vernieuwt als eens arends jeugd. Gods kracht is in zijn zwakheid naar lichaam en ziel vervuld.

En dat is leven! Leven, waar God in genade Zijn levensvolheid in Christus, uitstort in een stervende. Dat is leven! Hoe oud je dan ook bent; hoe ziek ook naar het lichaam! Dat is leven, dat nooit vergaat! Van dat levensgeheim gewaagt Paulus als hij zegt, neen als hij jubelt: *"Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij"*.

Dat is pas recht jeugd-vernieuwing; onverwoestbaar, tot in het eeuwige leven...

Hoe arm is dan het proberen om buiten God, met wat ook, jong te willen blijven. Hoe onwezenlijk is dit alles. 't Jeugdige vlotte kleed verandert de werkelijkheid van de ouderdom niet; de stem klinkt toch niet meer kristalhelder, al tracht men die nog jeugdig te doen klinken. Krachtig te willen doen, als de ouderdom daar is, geeft ons een karikatuur van de kracht te zien.

Hoe geheel anders is het dan met hem, met haar, van welke leeftijd ook, waar God het onverwoestbare leven der zaligheid schonk. Dat is leven, "het" leven in het heden; dat is leven voor de toekomst; dat is leven tot in eeuwigheid. Leven voor lichaam en ziel! Ook voor het lichaam! Al wordt het dan, zieke, ondermijnt - als u Hem kent, die gezegd heeft: Ik leef en gij zult leven; als u Hem hebt leren kennen, toen u het leven in eigen hand niet houden kon - dan gaat het met uw broze levenstent naar die ure toe, dat uit dit verderfelijk lichaam, in heerlijkheid een onverderfelijk lichaam zal opgewekt worden. Want Christus heeft dan ook uw ziek lichaam gekocht, om daaruit op kosten van Zijns levensbloed het onverderfelijke eens in heerlijkheid op te wekken. Een verheerlijkt lichaam, om daarin te kunnen dragen en uit te dragen de volheid van Gods liefde. Een verheerlijkt lichaam, om daarin en daarmee te kunnen beantwoorden aan het doel waartoe God Zijn mens eens schiep, n.l. tot glorie van Zijn grote Naam en deugden. Dan zal de verlostte ziel in dat verheerlijkt lichaam ten volle functioneren tot glorie Gods op volmaakte wijze. Wanneer God zijn genade en liefde in een bijzonder rijke mate eens uitstort, bemerkt en gevoelt Gods kind, dat dit sterfelijke lichaam nog niet "het" instrument is om de volle ontplooiing van hemelse zaligheid en vreugde te dragen en te verwerken. Het zou bezwijken onder

die volle uitlatingen van de liefde Gods. Vandaar dat in dit lichaam nog maar het beginsel der eeuwige en hemelse vreugde wordt uitgestort en verdragen kan worden. Waar dit gekend en ervaren wordt, zal eens een lichaam ontvangen worden, om in onverderfelijke jeugd, zonder zwakheid, zonder bijna bezwijken, de hemelse vreugde in de volle uitgieting van Gods liefde eeuwig te kunnen dragen. Zó, dat het in de hemelse blijdschappen niet zal bezwijken, als ze Hem, Christus Jezus, mogen zien in al Zijn schoonheid. Hem, uit Wiens stervenssmarten hun blijdschap bereid is.

*"Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
ten hoogsten toppunt stijgen".*

Is dat niet "het" jeugdleven! ? O eeuwige heerlijkheid, heerlijk erf, hier reeds, dáár nog rijker! - gij kunt mijn ziel vervoeren! En dat voor zulken, die zich door hun schuld en zonden van alle licht en leven beroofd hadden; die eeuwig hadden moeten wegwijnen onder Gods rechtvaardige toorn! Dan en daar is de volle verwerkelijking van het: *"Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd"*. Noch naar het lichaam, noch naar de ziel zal het meer zijn een rimpelig, schrompelig, tanend en aftakelend leven. Geen gebogen meer gaan onder ziels- of lichaamslijden. Of het moet zijn een buigen om: de kroon voor de voeten des Lams te leggen. Die levensblijdschap in vernieuwde jeugd is voor een ieder, die de pijn van het sterven kent; het wee van het niet uit kunnen bloeien naar lichaam en ziel door de zonde. Die bitter ervaart, smartelijk gevoelt, wenend belijdt: Wat heeft niet "de", maar "mijn" zonde verwoest, uiteengerafeld, gescheurd, ontbonden van wat heel en harmoniërend was; wat is mijn leven daardoor stuk gegaan en leeg geworden. Voor zulk een levensledige openbaart zich

Christus in Zijn levensvolheid door Zijn Woord en verworven Geest; is Hij zulken zo dierbaar. Daar is zo een bang worstelen; zoveel leed, als ons lichaam en onze ziel door de kwalen der zonde ondermijnd wordt. God lere het ons, niet één keer, maar telkenmale weer: het is "mijn" zonde als ik ziels- en -lichaamsziek ben. U kunt het er niet mee eens zijn; u balt de vuist in uw ellende en verdrietelijkheden; u mort en bent opstandig – tenzij God in tedere ontferming Zich over u heenbuigt én u eenswillend maakt, in erkenning van uw schuld en Zijn recht. In die weg openen zich de sluizen van Gods grondeloze barmhartigheid, geopenbaard in de Zoon Zijner liefde. In zulk sterven zult u het leven Gods in uw ziel ervaren; uw jeugd vernieuwd worden gelijk eens arends jeugd.

Is het u nog altijd een paradox: sterven om te leven? God lere het u door Zijn Woorden Heilige Geest. Hij maakt levend om u uw dood te leren kennen; om naar de Levensbron te smachten. Uit die Levensbron wordt uw jeugd vernieuwd in onverwoestbare kracht als eens arends.

Wat nood dan als uw lichaam eens gesloopt ten grave daalt; als de prikkel des doods voor u uit het sterven is weggenomen door de Overwinnaar des doods; als uw lichaam in het graf zinkt; het graf door Christus geheiligd, waar uw stof door Christus bewaard en bewaakt wordt. Het zal dan met uw verlostte ziel in der dagen dag verenigd worden tot de rijkste levensgenieting. Uw onverderfelijke jeugd zult u dan de Heere eeuwig leven op een vernieuwde aarde. Schoner dan eenmaal het paradijs was voor het eerste mensenpaar zal dan de verjongde aarde zijn. Wat in Adam's paradijs in knop lag, zal daar bloeien door het bloed en de tranen van de tweede Adam, Jezus Christus. Daar zullen aan de bladeren en vruchten van het levensgeboomte de tot parels

gekristalliseerde bloeddruppels glanzen, waarmee Christus Zijn Bruid en Bruidshof verlost en gekocht heeft. Dan zal de verlost mens zijn arendsjeugd, waartoe hij bestemd was, beleven; tot welke heerlijke hoogte de eerste Adam haar niet heeft kunnen opvoeren; hetwelk de schoonste onder de mensenkinderen Jezus Christus wel gekund en wel gedaan heeft. Alles zal dan en daar uitstraling en weerglans zijn van Zijn Middelaarsarbeid. Een stralende bruid! Een stralende hof! En...een overstralende Bruidegom als de Zonne der gerechtigheid!

Jonge mensen met gebroken levensidealen! In Christus Jezus ligt het geheim van vernieuwde levenslust en levenskracht. Bij alle 'toekomstonzekerheid en toekomstdreiging; bij zoveel dat teleurstelt, drukt en benauwt: God zal in Christus uw levenskracht en levenslust 'zijn bij het verliezen van alle eigen kracht.

Jonge mensen zonder God in de wereld, je lacht nog!? Is je lach een echte gulle lach, uit de levensvolheid en levenskracht van de Levensvorst in je ziel uitgestort? Zit er soms geen bittere ironie achter? Is het geen camouflage om de ledigheid en troosteloosheid van je ziel te verbergen? Om je uitzichtloosheid voor dit leven en het toekomstige leven te verbergen? De vrees voor de dood en de huiver voor de ouderdom knagen aan je leven. Zoekt "het" leven, het onverwoestbare leven, het krachtige nooit eindigende leven bij de God des levens, Wiens waarachtig Woord zo heerlijk getuigt: Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd.

Ouden van dagen; jonge mensen; zieken; moedelozen; gebrokenen; onbekeerden, die nog altijd voor eigen rekening staan en leven; kinderen Gods - daar is er Eén, die uw leven van het verderf kan en wil verschonen, met goedheid en

barmhartigheid u kronen - dat u voor het eerst in uw leven of bij vernieuwing met een verbrijzeld hart tot Hem toevlucht mocht nemen. Dat het diepe, grote, aanbiddelijke levenswonder uw deel zij of worde: Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd, Want: *"die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden; zij zullen wandelen, en niet mat worden"*.

3. Gevat door Gods hand Op de rots van Zijn raad

"Gij hebt mijn rechterhand gevat, '...Gij zult mij leiden door Uw raad". Psalm 73: 23b en 24a.

Hij wist het niet meer, die dichter van Psalm 73 - hij kon er niets meer van begrijpen - hij kon er niet meer bij! Waar kon hij niet meer bij? Wel, dat God nog regeerde; dat hij moest geloven aan Gods rechtvaardigheid, terwijl het de goddelozen maar goed ging en het kwaad maar ongestraft voortwoekerde. Het heeft gespannen toen met zijn geloof - hij zou bijna geloven dat het blinde toeval de wereld beheerste. Hij zou bijna God en Zijn dienst hebben opgezegd; hij moest het óók maar gemakkelijker op gaan nemen. Ja zijn voeten waren bijna uitgeweken.

En als God hem niet naar binnen getrokken had van dat glibberige pad, van dat hellende vlak, zó in Zijn privé-kamer, had hij wis en zeker de dienst aan God opgezegd. Zo zijn er wel meer!

Maar daar in Gods heiligdom werd dat kind des Heeren onderricht. Daar sprak de Heere vertroostende en rustgevende woorden. Aan dat domme kind gaf God licht. En bij dat licht staat hem nu helder en klaar voor ogen: dat Gods straffende gerechtigheid zich maar niet altijd onmiddellijk en op verstaanbare wijze voor ieder voltrekt; maar dat het zó ligt: dat die van God vervreemd zijn en zo blijven leven, dat die toch, bij alle

schijnvreugde...geestelijk dood zijn en straks eeuwig zullen ondergaan.

En nà dat onderricht belijdt hij het: Wat was ik toch een Beemoth, een redeloos dier, een vleeskolossus, een domoor in die dingen. Wat versta ik toch weinig van Uw doen en wat poog ik U toch te doorgronden in plaats van te vertrouwen.

Maar nu is het goed. Zijn onrustig hart, zijn wankelend geloof, zijn bijna uitgegleden voet vindt rust. Niet omdat de Eeuwige het nu eens alles duidelijk en netjes uit de doeken gedaan heeft. Niet omdat God hem nu eens alles minutieus uitgelegd heeft. Neen, in de ontmoeting met God Zelf, daarin komt hij tot rust. Getuigt nu: *"Ik zal dan geduriglijk bij U zijn"*. Nu blijf ik dicht bij U; ik wil niet meer weglopen om met eigen lichtloze ogen de zaken te bezien en met m'n dwaze verstand de dingen beoordelen.

Dat de Heere hem bij zijn rechterhand gevat heeft, dat is goed; heel goed zelfs. *"Houdt Gij mijn handen beide met kracht omvat"* Nu jubelt het in zijn ziel: Ik zal dan gedurig bij U zijn, omdat Gij, trouwe God, mij gegrepen hebt en tot U getrokken.

Weldadige rust daalde. Niet allereerst in de oplossing van de waarom's in dit leven, maar in het gegrepen worden van zijn hand door de Heere, klonk het tot hem: Uw vader leeft, zorgt, bestuurt nog! Hier ben ik, mijn kind! De Heere heeft in dat Heiligdom, in die onderwijstkamer geen breed filosofisch betoog gehouden. De sprake van de alwijze God was tot hem uitgegaan: Ik God, uw God ben hier. En dat Ik God ben is waarborg, dat Ik geen fouten maak.

Zó kwam de rust door gemeenschap; door de invloeiende Vaderlijke liefde; door de hernieuwde openbaring Gods aan zijn ziel. En zoals het wel gebeurt, dat in een crisis een zieke steeds om iemand roept, en wanneer deze komt, de hand op het voorhoofd legt, zacht en rustig vertroostende woorden spreekt - de crisis ten goede verloopt en 'n weldadige rustgevende slaap volgt. Zó verliep het ook bij Asaf. De Heere leidde Zijn hand op zijn voorhoofd en sprak slechts dat Hij bij hem was - en de geestelijke crisis bij Asaf wendde zich gunstig. Niets is toen radicaal opgelost, maar God, zijn God is bij hem...Nu kan hij rusten.

Omdat het leven voortaan zal zijn één lachende lente vol blauwe luchten en stralende zon!? Nee, omdat hij geleid wordt naar Gods Raad. *"Gij zult mij leiden door Uw Raad"*. Dit is de jubilate na bange zielsworsteling. Nu zet God de moegestredene en bestredene op de Rots van Zijn Raad. De troost en de rust van het *"Gij zult mij leiden door Uw Raad"* is deze: Ik ben er niet uit gril of toeval - maar uit het willen Gods; maar naar een vast plan vol aanbiddelijke wijsheid en onpeilbare liefde. Daar is contact tussen mijn bestaan en God. Hoe ik zal bestaan, hoe lang, onder welke omstandigheden - het is naar de wil en het plan van een heilig, wijs en rechtvaardig God. Wat Hij deed, doet en doen zal met mij is niet iets dat mij overvalt. Het komt óók niet bij de gratie van zich zelf. Het komt uit de wijsheid van die Vader, die het heil van Zijn kind beoogt en daarin de verheerlijking van Zijn Naam. Alles wat mij wedervaart - O zalige rust! - het overvalt óók God niet. God heeft het zelf overlegd en bepaald. De Heilige en Volmaakte! Uit Hem zijn geen ongerijmde wegen, al zijn het vaak onbegrijpelijke wegen. Uit Hem geen vergissingen, al schijnt het zo voor ons. Geen noodlot regeert, noch op zichzelf staande machten. Geen onbekendheid is daar bij Hem met Zijn kind. *"Eer iets van mij begon te leven, was alles in Zijn boek geschreven"*.

Door Gods hand aangegrepen, naar Zijn Raad geleid, weet hij nu in Zijn tegenwoordigheid te leven. *"Ik zal dan geduriglijk bij U zijn"*. Neen niet straks bij U in de hemel. Neen, geen wissel op de eeuwigheid. Nu, nu weet hij het; ervaart hij het; hier reeds in dit ondermaanse. En in deze geloofswetenschap bezit hij de zekerheid, dat dit in God wortelende leven niet alleen geen einde nemen zal (ik zal dan geduriglijk bij U zijn) maar in de weg van verdere loutering, van toebereid worden, zal het overgaan in een leven van eeuwige gemeenschap met God: *"En daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen"*; als uitgewerkt is het plan naar de eeuwige Raad Gods in de tijd. Als alle dingen hebben medegewerkt ten goede.

Groot was hier de geloofswetenschap en de geloofsgreep van Asaf. Over de Hades, het dodenrijk heen, kon hij zingen:

*"Ontsluit, ontsluit voor mijne schreden
de poorten der gerechtigheid;
door deze zal ik binnentreden
en loven 's Heeren majesteit"*.

Nieuw-Testamentisch licht gloort in de ziel van deze dichter van het Ouden Verbond: En Christus was nog niet de dood ingegaan!? Geen nood! Voor het geloof en door het geloof had de naam Jehova zulk een omvang, zulk een diepte, zulk een rijkdom, zulk een rijke Christus-openbaring, dat Asaf over de dood heen in het eeuwige leven schouwde. Weldadige rust nu na de stormen en onweders van geloofstwijfel: 'k Zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uw Raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid, opnemen".

En toch is Asaf niet overspannen; geen dwaze dweper, maar staat met beide voeten op de bodem van de werkelijkheid in dit ondermaanse leven. Hij is nog niet opgenomen in ere tot het festijn in eeuwige vreugde; hij is nog op deze aarde. Luister maar: *"Wien heb ik nevens U in de hemel. Nevens U lust mij niets op de aarde"*. Zeker de hemel is in zijn ziel, omdat zijn ziel zich verheft door het geloof boven de dingen dezer aarde. De hemel, dat is voor Asaf: God verzoend, in Zijn gunst over hem en belijdt daarom: zonder U is de hemel' met al zijn heerlijkheid, met alle cherubijnen en serafijnen, met straten van goud en beparelde poorten een woestenis; en met U mijn God, in een zalige rustgevende gemeenschap, heb ik geen lust aan de aarde. U mijn eigendom te noemen, gaat alle bezit en genot der aarde ver te boven. Zijn lust en zijn liefde is God alleen. Dit weet, gelooft, belijdt hij - zonder overdrijving. Het is geen bravourstukje van stout belijden uit onbezonnenheid en onbezonnenheid. Neen, nu geleerd in Gods heiligdom, met zijn hand in Gods hand, met Gods licht in zijn ziel, weet hij, dat al is hij voor een wijle op Nebo's top, alle strijd en lijden daarmede niet voorbij is. Hij weet dat hem hier nog geen hofje wacht om zalig en zoet uit te rentenieren en te gedijen tot Gods engelen hem komen dragen in Abraham's schoot. Hij voorziet zelfs groter strijd; zelfs de mogelijkheid, dat hij, wat z'n vlees betreft, bezwijken zal, maar dan nog' zal hij vastigheid noch schat verliezen, want zijns harten rots en zijn rijkdom is God eeuwiglijk.

*"Bezwijkt dan ooit in bitt're smart
of bange nood mijn vlees en hart,
zo zult Gij zijn voor mijn gemoed:
mijn' rots, mijn deel, mijn eeuwig goed"*.

Sterf ik dan; gaat mijn aardse leven breken; zink ik in, de Hades: op U mijn Rots, mijn God zal ik dan zakken, Ontvalt mij alles: U mijn God, mijn deel, houd ik over. Gaat het tijdelijke mij ontzinken, "Niets toch is blijvend, alles, hoe schoon ook, zal eenmaal vergaan" dan: mijn eeuwig goed, zijt Gij, O God! Gij de onveranderlijke, de getrouwe. *"Door een nacht, hoe zwart, hoe dicht, voert Gij mij naar 't eeuwig licht!"*

Lezer! Wie u ook bent: oud of jong; ziek of in blakende gezondheid; arm of rijk; met eer gekroond of veracht; bekend bij velen of vereenzaamd en vergeten: Dat geloof, dat zaligmakend geloof in de Raad Gods kunt u niet missen, zal uw ziel rusten temidden van de levensraadselen van het lijden. Dit hebt u immer nodig. Nu meer dan ooit. Asaf heeft het niet meer nodig, wijl hij boven de starren is, waar het volop zal lichten, waar veel wordt ontraadseld en veel wordt onthuld. Asaf zal nooit meer "bijna uitglijden". Asaf is de strijd, de worsteling, de moeheid, de moedeloosheid voor goed te boven. Asaf is thuis en staat zich zelf nooit meer in de weg. Maar u hebt dit geloof nog zo zeer van node; u kunt er niet van buiten, zult u waarlijk rust hebben. Zo u die God, die het al regeert en bestuurt niet kent als uw God...waar is dan uw rust?! Nergens! "Niets is er waar u in kunt rusten!" U leeft temidden van een al meer toenemende wereldruïne en steeds meer wereldcatastrofen pletteren op deze aarde neer. U leeft onder de dreiging en druk van oorlogen en oorlogsgeruchten; U leeft in beklemmende vreze voor de atoombom. U leeft soms onder de bange onrustigmakende vraag: Is er nog wel een God, die de wereld regeert; zijn het geen donk're machten en krachten die de wereld al meer ruïneren en de mensen die daarop wonen al meer degenereren? U zou de neiging gevoelen om Schopenhauer, die oer-pessimist nog gelijk te gaan geven, die eens sprak van de wereld door opzettelijke onvruchtbaarmaking uit te laten sterven.

U vraagt u af: Heeft het leven nog zin; waar leeft men feitelijk voor ...?? En het drukt uw ziel; het beangstigt u. Wat u ook zoekt en aangrijpt; waar u uw blik heenwendt. Niets vindt u waarop en waarin u waarlijk kunt rusten. Geen stelsel gebouwd uit menselijke wijsheid biedt u rust. Geen ontspanning waar en op welke wijze, die u u tracht te geven, ontspant uw ziel van angst en druk, die u als met koorden wurgt.

Maar aan wie God zich openbaart door Zijn Woord en Heilige Geest, en die komt tot het "Mijn God, wie ik mij aanbeveel" - die ziet verre verschieten, wijde horizonten, lichtende kimmen. Ondanks dreigende en drommende wolkgevaarten van komende gerichten. Het gaat naar Gods Raad, door wereldruïne naar de eeuwige Godsstad die fundamenten heeft. Het gaat goed, als God u in zijn Heiligdom als in Zijn privékamer laat en u dan belijdt:

*"Ik weet hoe 't vast gebouw van Zijne gunstbewijzen
naar Zijn gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen:
Zo min de hemel ooit' uit zijne stand zal wijken,
Zo min zal zijne trouw ooit wank'len of bezwijken".*

Dan kunt u hier leven met levensmoed; dan ziet u doel in het leven, dan is ook nu uw arbeid, welke ook, "niet ijdel in de Heere", Het gaat naar de glorierijke overwinning van Jezus Christus, de Ruiters op het witte paard! Het gaat voor al die Hem vrezen, voor wie Hij in het Goddelijk gericht heeft gestaan en het oordeel der verdoemenis heeft weggenomen - goed; altijd goed! Al lopen vaak voor ons gezicht op deze aarde alle lijnen schots en scheef door elkander. Bij God is vaste lijn naar Zijn eeuwig gemaakt bestek. Rust is er door het volbracht Middelaarswerk; door de Silo, de Rustaanbrenger voor het ontrust gemoed. Rust alleen in het aangrijpen van Hem die God geschonken heeft om tot rust te

komen; hier in beginsel - straks voor eeuwig. Hem aangrijpen, als u roept: "Alleen kan ik niet verder". Aangrijpen, als u bij de ruïnen zit van al het uwe, dat u gebouwd hebt. Aangrijpen als God U in Christus gegrepen heeft; u als een machteloze, zwakke, uitgeputte in u zelve, bezwijkt: schenkt God u leven; leven om de Geschonkene des Vaders door het geloof aan te grijpen. Dan wordt hier reeds de rust geschonken. Rust voor hem of haar, die reeds gegrepen is, maar die toch weer voor langer of korter tijd in eigen kracht is gegaan. Die als Asaf weleer, weer wank'len gaat; in de war raakt; de dingen niet meer bezien kan; die met zijn armzalige schijnwerper van z'n bot verstand de duisternis wil doorboren; God wil belichten om God te begrijpen. Die weer opnieuw het gebed moet leren (en hoe dikwijls moeten we dit niet): *"Heere zend Uw licht en waarheid neder, dat die mij leiden"*. Uw zielsoor dan weer hoort en indrinkt:

*"Laat Hem besturen, waken, 't is wijsheid wat Hij doet,
Hij zal 't alles maken, dat g' u verwond'ren moet"*.

Is uw weg donker, is het een smartenweg, een rouwweg;
dreigt het dal van de schaduwen des doods:

*Beveel gerust uw wegen,
al wat u 't harte deert,
der trouwe hoed' en zegen
van Hem, die 't al regeert.
Die wolken, lucht en winden
wijst spoor en loop en baan,
zal ook wel wegen vinden,
waarlangs uw voet kan gaan.*

En is het soms dat u geen weg meer weet of ziet, Christus is de weg. - "Hij zal wel wegen vinden, waarlangs uw voet kan gaan". De Heere lere het u steeds meer, dieper, inniger door Zijn Woord en Geest; door de wegen waarlangs u naar Zijn Raad hebt te gaan; in de weg van het al meer kinderlijker en afhankelijker worden, ook meer te vertrouwen, zoals een kind op zijn vader: dat God "Vader" is en dat dit waarborg voor Zijn kind is. Hij is waarborg dat die kinderen eens voor goed thuis komen. Geleid door Zijn licht; verlost van de leugen door DE Waarheid, waarom zij op aarde baden: "Zend Heer' Uw licht en waarheid neder". Voor goed thuis, in het grote huis des Vaders met zijn vele woningen. Achter hen ligt dan de strijd, waarin ze zo veel malen de verzuchting hebben geslaakt: "Wat buigt gij u neder, O mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij?" Verlost van zonde en gevaar zullen ze Hem loven, eeuwig en altoos. Daar wordt de rust geschonken...nooit meer zal de alleenspraak tot de ziel gehoord worden: "Wat zijt gij onrustig in mij!?"

Allen thuis; alle kinderen Gods, gekocht door Christus' bloed, na de pelgrimage door het vreemdelingsland; na de strijd en alle kastijding, nuttig en nodig. Na de oases beneden hen bereid; na het opgaan tot de altaren zijner inzettingen op aarde. Dan gaan ze op naar de eeuwige altaren Gods. Uw zwanenzang zij, wanneer de schaduwen des doods vallen gaan:

*"Dan ga ik op tot Gods altaren,
tot God, mijn God, de bron van vreugd;
dan zal ik, juichend stem en snaren
ten roem van Zijne goedheid paren,
Die na kortstondig ongeneugt
mij eindeloos verheugt.*

Eeuwige vreugd en eeuwige rust in het zielzaligend spel van God-drie-enig eeuwiglijk te loven en te prijzen. Eeuwige rust in aanbedding en dankzegging. En dat niet, omdat ik God dan en daar zal doorgronden, want de Eeuwige, Onbegrijpelijke zal, kan, laat Zich niet doorgronden - dat is Zijn aanbiddelijk God-zijn. Maar dat ik immer zal weten en beleven in laaiende onbewolkte blijdschap des harten: Ik ben thuis - thuis! Mijn zwerven en droefenis ligt achter mij. Ik loof U met de harp, die aan wilgen nooit meer hangen zal. Bij Vader thuis; die Vader is en blijft door Jezus Christus; Vader in al Zijn wijsheid, grootheid, goedheid en genade! Vader in Zijn steeds uitvloeiende volheid in Christus Jezus door de Heilige Geest, wat de zalige spanning blijft in het wondere hemelleven!

4. De sprake van het vallend blad

"De dagen des mensen. zijn als het gras "Psalm 103 : 15a.

De levenslamp van de zomer is aan het uitgaan! Voor ze dooft, flikkert ze even nog laaiend op in fel rood van eikenblad en wilde wingerd. Haar laatste levensvonken worden door de winden die waaien de lucht in gestoven: rode en gele bladeren tegen grauwe luchten of tegen blauwe plekken, waar de wind de wolken scheurde. De levenslamp van de zomer is aan het uitgaan! De afgeogste akkers liggen onder druilerige regen, ontdaan van hun gouden korenkleed, omkranst eens van rode papaver en blauwe korenbloem.

De levenslamp van de zomer is aan het uitgaan! Karren zwaarbeladen met bieten maken slibberige slijksporen; zware knollen trekken door het zuigende slijk; klonters van de wagenwielen plakken tegen de karren. De levenslamp van de zomer is aan het uitgaan! Grijs en grauw zijn de luchten; stuivende regen en rukkende winden. Verkillende eenzaamheid en verstijving des doods.

Maar "als de ziel luistert, spreekt het al een taal dat leeft". Als de ziel luistert: naar de geluiden bij het sterven van de zomer - als de ziel ziet: hoe het gelaat van de zomer de koortsgloed van de dood uitstraalt om straks geheel te verbleken. Als de ziel luistert: hoort ze achter de winden die waaien en in het neerritselen van de bladeren als laatste levensvonken van de zomer - hoort ze: de stem van God, Die eens sprak door de zanger-harpenaar van

eeuwen her: *"De dagen des mensen zijn als gras, als de bloem des velds, zo bloeit hij. Wanneer de wind over hem heenwaait, is hij niet meer en zijn plaats kent hem niet meer"*.

Kort is het leven. Zie ze bloeien in het land van die zanger: de bloemen in de grasvlakte; "waar het droppelend nat is ingezonken". Als uit de aarde getoverd, zo snel. Zie ze in kleuren zo fel en zo bont, onder de strakblauwe Oosterhemel; onder de stralen van de zinderende zon. Maar - onverwachts komt met hete verschroeiende adem de woestijnwind en strijkt over die zachte bloemen van subtiele schoonheid. Een siddering..., een doodshuiver..., ze schrompelen..., tussen het dorrend steppegras zinken ze weg. Niets uit de omgeving kan meer aanduiden, waar ze gestaan hebben, waar ze gebloeid hebben, die ranke bloemenlijfjes. De grond die hun graf werd, weet het niet meer. *"Hun plaats kent hen niet meer"*.

Als de ziel luistert, al zijn we nog in van de bloemen kleur en fleur van het leven, of al knaagt er reeds iets aan ons leven - als de ziel luistert: naar de wind, die over het land zich horen laat; naar het ritselend blad ten venster opgestoven - dan kan een huiver over de ziel gaan...de dood! Die taal van de wind en dat blad zegt: u kunt dat mooie, bloeiende, kleurige leven niet blijven vasthouden...net zomin als de zomer...de levenslamp gaat eens uit!

God, wat is de mens, de broze uit het stof van de aarde geboetseerde mens, die Gij gemaakt hebt! Weet Gij het wel hoe broos wij zijn? - Zou Hij het niet weten van het maaksel Zijner handen!?

En die ziek zijn, hevig of zo lang al, vrezen vaak dat de levenslamp aan het flikkeren gaat, al spreken ze daar niet over. En als die hete woestijnwind, die levensafsnijdende wind waaien gaat...: nokt het soms van binnen: "*Wanneer de wind zich over het land laat horen, dan.... knakt...*0, God, dat niet! Maar óók die gezond zijn, bruisend van vitaliteit, van stuwend leven, óók die - en vooral nu - kunnen huiveren voor de dood. Het werkt als een verdrongen complex in het onderbewuste; het neurotiseert de mens; het maakt hem levensmoe en levenslusteloos. 0, dood! 0, dood!

In Zijn genadegreep laten we het zelfbeschikkingsrecht over ons los; sterven we aan al onze zelflevenspogingen. Hetzij in de schamele schijnvreugde van het loze lied: "schep vreugde in het leven zolang het lampje brandt", hetzij in devote treurtred om God daarmee het leven af te willen bedelen; wat levensvreugde en troost van Hem los te krijgen; n.l. met "mijn" pogen.

Zal ik dan leven, eeuwig leven - nu reeds!? Ja! Als ik sterf aan mijn zelfbeschikkingsrecht over mij. Als ik sterf aan alle goddeloze, brute, Godtergende pogingen om buiten God, het leven te bemachtigen. Als ik sterf aan al mijn zoetsappige, lieverige levenspogingen; aan al mijn schijnvrome vertoningen voor Uw heilig aangezicht, om met mijn waardeloze "stukken" het leven van U daarvoor in ruil te krijgen. Ja, ik zal leven, nu reeds, als ik als dood aan Uw voeten neerval, als mijn levenskracht op is, wanneer Gij alle goddeloze en vrome demonen mijn ziel uitvaren laat en Gij invaart met de genade van- en door Jezus Christus. Heere God des levens, dan leeft Gij in mij en ik in U, dan heb ik het eeuwige leven, nu reeds, al is het het beginsel daarvan. Dan is en blijft Uw goedertierenheid over mij.

Dan roept mijn ziel, dan roept uw ziel, lezer, in verwondering, in aanbidding, in de greep van het eeuwige zalige leven nu reeds: Heere Jezus! Vorst des Levens; Overwinnaar van dood en graf; hel en demonen die op aarde...en in de lucht zijn: Gij leeft; Gij leeft in mij. Gij zijt voor mij het leven tot in eeuwigheid. Overkoepelend is Uw genade, vertroosting, Uw gunst; wegnemend mijn huiver voor de dood, mijn angst en mijn wee. *"Gij hebt mijn ziel beveiligd voor de dood"*.

Laat dan de zomer-levenslamp doven na laatste flikkering en laaiende kleurengloed en daar een sprake van uitgaan dat ook mijn levenslamp des lichaams eens doven zal - dan zal zelfs die sprake mij ten goede zijn als gediensstige engel om mijner zaligheid wil, om mij meer te drijven of weer te brengen tot U, die sprak: "Ik leef en gij zult leven". "Het gras verdort, de bloem valt af". "Gelijk het gras is ons kortstondig leven. Gelijk een bloem". Hoort, de sprake van de herfst. Hoort! de Eeuwige, de Onveranderlijke spreekt: mijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid over u. 't Sterfelijke zal onsterfelijkheid, het verderfelijke zal onverderfelijkheid aandoen. Door U, Heere Jezus, Die de dood overwonnen heeft voor mij, door Uw dood. Gestorven voor mij, zal mijn zwanenzang zijn". Het zomer-zonnelicht moge nederdalen; mijn levenslamp des aardse levens doven;Maar Gij, mijn licht, begeeft mij niet. Gij Levenszon gaat niet onder, en daarom ook ik niet. Want ik leef, omdat ik gestorven ben aan mijzelf, "doch niet meer "ik", maar Christus in mij".

5. *Ik heb lief*

"Ik heb lief" Psalm. 116: la.

Te midden van een wereld, die zich zelf verteert in ongerechtigheid - te midden van alle ellende, oorlogen, geruchten van oorlogen en dreiging daarvan - te midden van grote afval van en toenemend verval in de kerk - te midden van zoveel koudheid, onverschilligheid en lauwheid ten opzichte van God en Zijn dienst - te midden van dreiging en druk, nood en dood - te midden van zoveel grof en verfijnd egoïsme, wrevel en haat - te midden van de donkere nacht der tijden...hoort het Woord des Heeren: "Ik heb lief". En dat Woord blijft tot in der eeuwigheid! Of een nachtegaal een verrukkelijke volle triller uitstoot. Of een vogel zingt op het door stormgetij buigend ranke riet: "Ik heb lief". Zo zong er één eeuwen geleden van de liefde tot God; vanwege de liefde uit God: Ik heb lief. En,...wordt het nog gezongen.

Zeg mij, is dit geen sprake uit lang, zeer lang vervlogen tijden - is dit niet een zang die beter paste in de middeleeuwen, toen troubadours met hun minstreels zongen in burchtalen voor edele burchtvrouwen van liefde, trouwen toewijding? "Ik heb lief", is dit geen romantiek, die in onze fel bewogen eeuw niet meer past; in onze gemechaniseerde eeuw, in onze Geest-arme eeuw; in onze eeuw-waarin de duivel ten dans gaat boven ruïnen en puinen en zoveel stuk gebombardeerd geestelijk goed? Ja, wat ons veeleer met sarcasme en ironie zou kunnen vervullen?

"Ik heb lief", Is dat geen zang uit de oude doos en uit die oude goede tijd van eeuwen her? Is het geen onzin, is het geen waanzin; zou je niet eens even lachen in je zelf om zulk een waanzang, gezien de tijd waarin we leven; gezien de mentaliteit van de mens onzer eeuw; gezien de geest van de haat en wrevel die overal deint, al is het onder mooie woorden, schone en vrome leuzen!?

Neen, toch niet! "Ik heb lief" is geen aanfluiting; is geen bespottelijk iets; is geen zang van verleden tijden, voor goedmoedige mensjes of edele burchtvrouwen, of voor een geslacht dat van romantiek droomde en leefde. Het is een levensliefdezang, alle eeuwen door reeds gezongen. Eeuwen voor de engelenzang ruiste boven Efrata's velden als openbaring van de grote en geheel enige liefde Gods, zong deze psalmist reeds dit lied der liefde. Jubelde het daarin uit, wijl hij de liefde Gods had ervaren. Hij was toen uit grote nood en dood gered. Hij heeft toen maar geen gedichtje gemaakt uit een plotselinge opwelling bij het overdenken van wat nou toch wel liefde zou zijn. Hij heeft toen maar niet, met wat stijlbloemetjes en gezwollen literaire zinnnetjes over liefde wat gemurmeld en gekweeld.

Zijn "Ik heb lief", was realiteit, werkelijkheid, feitelijkheid; hij heeft die liefde ervaren; geproefd. 't Was een hem eigen, persoonlijke liefde tot het voorwerp zijner liefde; uit Wie de liefde tot hem, in hem gekomen is. "Ik heb lief", want...en dan volgt in dit lied van het belijden zijner liefde: waarom hij lief heeft. Hij heeft God ontmoet in zijn nood en dood; in zijn lichaams- en zielenlijden. Die God heeft zich niet als doof gehouden, toen hij Hem aanriep. Daarom heeft hij lief: God heeft Zijn liefde hem bewezen:

*"want die getrouwe Heer hoort mijne stem,
mijn smekingen, mijn klagen;
Hij neigt Zijn oor; 'k roep tot Hem al mijn dagen;
Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer".*

"Ik heb lief", want:

*"Ik lag gekneld in banden van de dood,
daar de angst der hel mij alle troost deed missen;
ik was benauwd, omringd door droefenissen;
maar riep de Heer' dus aan in al mijn nood:
"Och Heer, och wierd mijn ziel door U gered!" –
Toen hoorde God. Hij is mijn liefde waardig;
de Heer' is groot, genadig en rechtvaardig, en onze God ontfermt
Zich op het gebed".*

"Ik heb lief", want:

*"D' eenvoudigen wil God steeds gadeslaan;
'k was uitgeteerd, maar Hij zag op mij neder.
Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder;
gij zijt verlost, God heeft u welgedaan".*

- Want: *"Gij hebt, O Heer, in 't dodelijkst tijdsgewricht,
mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen,
mijn voet geschraagd, dies zal ik voor Gods ogen
steeds wandelen in 't vrolijk levenslicht".*

En nu is het de bedoeling niet een preek te houden speciaal over deze verzen - maar een toespraak - ja, toch ook een prediken van dat bijzondere, rijke, alle eeuwen door van kracht blijvende: "Ik heb lief". Om te verkondigen, dat dit maar niet de zielservaring en

zielsuiting geweest is, zegge van één, n.l. de dichter van Psalm 116. Alsof het een zeer individuele uiting was van een ziel die genoemd kan worden: één uit duizend. Want vóór deze psalmist hebben ook anderen liefgehad door de liefde Gods en uit de liefde Gods, alsook velen nà hem.

Het was door de liefde Gods, dat óók Abel lief had en Káin hem daarom dood sloeg. En Noach had lief en door die liefde preekte hij 120 jaar lang met een volharding, die ons begrip bijna te boven gaat. Gepreekt niet voor lege stoelen en banken, maar voor een geslacht, dat hem danig uitlachte over Zijn Woord-prediking en over zijn daad-prediking: toen hij die grote schuit op het droge bouwde en er geen wolkje aan de lucht was. Abraham had lief, toen hij zijn enige, die hij liefhad, God offerde. En Jakob had lief toen hij zijn laatste restje olie voor God uitgoot; olie, die hij zo broodnodig had in de woestijn. En Job getuigde van zijn liefde, toen hij op de puinhopen van zijn geluk neerzat - Job die in zijn liefde God nog vastklemde, óók al zou God Hem doden. En Mozes had lief, toen hij koos liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben.

En zullen we verhalen van allen die op velerlei wijze gezongen hebben en met de daad getoond hebben, dat ze liefhadden; God liefhadden!? Van Jesaja, van Jeremia, Daniël, Amos en Obadja? Van Johannes de Doper en de discipelen, van Lydia en zovele andere vrouwen uit de Heilige Schrift? Van Paulus, die zoveel smart en smaad en hoon en tegenslag ervaren heeft - en toch niet zeide: Als dat nou een God van liefde is!? - maar die in extase en toch in klare waarachtige ervaring van Gods liefde in wederliefde getuigde: *"Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of*

naaktheid, of gevaar, of zwaard? Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere".

En vergeten we niet - want daardoor alleen is het: Ik heb lief - vergeten we niet: die geheel enige liefde Gods in Christus -Jezus geopenbaard. God-Drie-enig alleen kon op volmaakte wijze zeggen: Ik heb lief. Zó kan het niet één belijden en beleven. *"Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem geloofd niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe"*. Dat is de tastbare, a.h.w. vleesgeworden liefde Gods; de gekristalliseerde liefde Gods in de menswording van de Zone Gods. De liefde des Vaders als de verkiezende oorzaak van de zaligheid van de Zijnen; de liefde des Zoons de verdienende oorzaak - en de liefde des Heiligen Geestes als de toepassende oorzaak van de zaligheid van de Zijnen.

Aanschouw en proef die liefde van Christus in de kribbe, waar de slagschaduw van het kruis lag, op die kleine handjes die uitgroeien zouden tot grote 'mensenhanden om aan het kruis genageld te worden. Aanschouw en smaak Zijn liefde als Hij bad op enen berg alleen - Zijn- liefde op Gabattha onder spot en smaad en kinnebakslagen - die onpeilbare liefde op Golgotha, als Hij van God verlaten wordt, opdat wij nimmermeer van Hem zouden verlaten worden. Uit die liefde is en wordt geboren: "Ik heb lief". "Ik heb lief", het ware nimmer, en het zou nimmer op aarde gejubeld zijn of worden, als daar niet was die liefde Gods van het Eudokia; van het onbegrijpelijk maar te meer aanbiddelijk Welbehagen Gods! "Hij heeft ons eerst liefgehad". Van voor de grondlegging van de wereld. "Ons", Zijn uitverkorenen, Zijn in de

tijd levendgemaakten, die Hij gebaard heeft door het Woord der waarheid. Ons...,Die Hij zag als zulke intense liefhebbers van God en elkander!? Nee "ons", die Hij zag als haters van God en onze naasten. Pure egoïsten - felle zichzelf-zoekers - aanranders van Zijn beeld - graaiers en grissers naar eigen eer en glorie en grootheid. En dat God Drie-enig zulken van eeuwigheid liefhad!? Als dat geleerd en geloofd en beleefd wordt - wordt de intonatie van het "Ik heb lief" dieper, voller, klankrijker en kleurrijker.

*"Eer de bergen zijn geboren
en Gij d' aard hebt voortgebracht;
Hebt G', O Heer, ons reeds verkoren;
Reeds in liefde' aan ons gedacht.
Ja voor eeuwig zalig leven
onze namen opgeschreven;
Wat nu wiss'le in ons lot
Nimmer keert Uw liefd', O God!"*

Zie, dat is het onbegrijpelijke, het niet te doorgronden: dat er altijd liefde geweest is. God is liefde en God is eeuwig, en eeuwig is de liefde; dat is God zelf. God, die geen voorwerp van liefde buiten Zich nodig had, omdat Hij in de volheid van Zijn Goddelijk wezen?- de liefde in Zichzelf had; in de Zoon Zijner liefde. Daar is een volmaakt voor ons nimmer te doorgronden liefdesleven tussen de Vader, Zoon en Heilige Geest. En niet als een wet der noodzakelijkheid - en niet uit die volheid der liefde Gods moest Zich die liefde een baan breken en zich richten op mensenkinderen. Maar dit is het Welbehagen Gods: God heeft Zich vrijwillig verplicht, gebonden: in Zijn liefde te betrekken; in Zijn verkiezende liefde in Christus - een volk Zijner liefde. Daardoor is alle roem uitgesloten, als zou bij dat volk oorzaak gevonden zijn om het te betrekken en te verkiezen in Zijn liefde.

Eer de bergen geboren waren; eer de woestijnen er waren; eer er een pad in de Rode Zee was en een weg door de Jordaan; eer de muren van Jericho gevallen waren - hebt Gij, O Heere, zegt Uw kind, ons liefgehad; met een eeuwige liefde. Waren we reeds in Uw handpalmen gegraveerd. Stond het bij U, O God, vast, dat geen verleiding noch verzoeking, geen dood noch hel, geen satan noch zijn trawanten onze namen konden wegwissen uit uw handpalmen - noch gerukt zouden kunnen worden uit de Middelaarshanden van de Zoon Uwer liefde. En daarom en daaruit: Ik heb lief - de omme slag, de weerslag, de beantwoording van die liefde Gods. "Ik heb lief". Is gezien en gehoord in de eeuwen vóór Christus. Gezien en gehoord toen Hij op aarde wandelde en aan Petrus na zijn verloochening ontlokte: "Heere, - Gij weet dat ik U liefheb". Zij het, dat hij in tranen moest belijden; niet met die volle geheel zuivere liefde, waarnaar Jezus eerst vroeg met het woord "filein"; wel in de zin van "houden van". Heere Jezus, ik houd van u. Zoals Christus Zijn schapen liefheeft - tot in de dood - zó geheel enig, zó volmaakt, daar kon Petrus niet aan beantwoorden. En wie van Gods beminden wèl?! Maar het was van Petrus, het is van al Gods kinderen toch een liefde, aangestoken dóór- en ontvlamt uit de liefde Gods. "Ik heb lief". Het zal gehoord en gezien worden in de daad tot de voleinding der eeuwen. Oók als de antichrist komt, de vleesgeworden haat, zonde en ongerechtigheid; wiens tijd almeer nabij komt; wiens voorlopers al scherper zijn beeld vertonen. Als de liefde van velen zal verkouden; als de haat en wrevel als in de dagen van Noach als een kanker voortvreet; als de pest besmet en aansteekt. Als in de weg van Gods catastrofale gerichten, God Zijn kerk zuiveren zal, die -schie met de wereld in één gegroeid is. Als dan uitgezuiverd wordt heel wat, dat voor liefde aangezien en gehouden werd - als dat gesol met Gods liefde niet langer zal kunnen voortgaan; als al dat lieverige" blijken zal geen liefde Gods

te zijn, ... Ook dan in die bange tijd zal het nog gehoord en gezien worden: "Ik heb lief", *"want die liefde is sterk als de' dood, haar ijver hard als het graf; haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren"*. Die vlamme liefde zal door de vlammen der verdrukking niet verteerd, maar wèl gelouterd en beproefd worden.

Lezer - wie u ook bent- hoogbegaafd of ongeletterd, hooggeplaatst of slechts een nummer inde grote wereldfabriek, ambtsdrager in bijzondere zin of in het ambt der gelovigen, oud of jong rijk of arm, ziek of gezond, in de stoere kracht van uw leven of een krakende wagen door de last "der jaren - Hebt u óók lief? Kunt u het najubelen als eens die man van Psalm 116? "Ik heb lief". Niet: kunt u Psalm 116 verklaren; exegetiseren? Och, dat is zo'n kunst niet, kun je voor studeren. Kunnen we als dominee ook zonder het: Ik heb lief - daardoor komen de dominees niet in de hemel; daarmee zijn ze u geen stap voor - met die pretentie zonder meer blijft de poort gesloten. Open gaat eens de poort met het: Ik heb lief van en voor een ieder die uit God geboren is. Een lompensorteerder uit God geboren zou meer liefde kunnen hebben dan 'n theoloog van professie.

Hebt u zó lief? Dan is er wat met u gebeurd. Bent u een veranderd mens geworden. Niet maar aan de buitenkant van uw leven, zoals we dat wel noemen: van de kroeg naar de kerk; van de komedie naar het huis Gods; van cabaret-liedjeszanger tot zanger van de psalmen Davids; van eter aan de tafel der wereld tot aanzitter aan de tafel des Heeren. Dit alles kan nog plaats hebben zonder het: Ik heb lief. Als u werkelijk liefhebt, zoals die dichter van Psalm 116, dan is er innerlijk wat aan u veranderd. "Wat"! Nee, geheel veranderd! In het diepst van uw wezen bent u dan van hater Gods tot een liefhebber Gods geworden. Hebt u

Zijn Woord, Zijn volk, Zijn dag, Zijn inzetten lief gekregen. Hebt u bovenal God Zelf lief gekregen, maar dan ook in al Zijn deugden...Hebt u Hem lief, zowel in Zijn recht en gerechtigheid, heiligheid en hoge soevereiniteit, als óók in Zijn barmhartigheid, liefde, trouw en goedheid. Hebt u geen halve God lief, maar Hem in al Zijn deugden. Wie God in Zijn heilig recht niet liefheeft; wie nimmer leerde belijden: O God, als Gij mij voorbij zoudt gaan - mij zondaar, onwaardige, doemwaardige - het zou recht zijn. Wie het "aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben" nimmer van harte uit de liefde voor Gods deugden beleed - hoe zoudt u verwachten Hem te leren kennen in Zijn grondeloze barmhartigheid, als de Jehova, die getrouwe Heere, bij Wien vrolijkheid en licht is in de Zoon Zijner liefde voor alle oprechte harten!? Wie het: uit de diepten roep ik tot U, O Heere! nimmer uit het hart en over de lippen kwam - hoe zou zulk één kunnen roemen op de hoogte van vergevende liefde - van het "zover heeft Hij, om onze ziel te troosten, van ons de schuld en zonde weggedaan!?"

"Ik heb lief". Dan hebt u geen god lief, die u eerst zelf gemaakt en aangekleed hebt; die u een stem hebt gegeven, welke alles zegt wat uw verdorven hart begeert. Hebt u God niet gehypnotiseerd, zodat Hij Zijn Woord u onderste boven voorleest; of wat u wilt dat Hij u lezen zal. Dan hebt u geen god geboetseerd en gemodelleerd naar uw eigen goddeloze of vrome stijl. Een vreselijke heidense ziekte onder het christendom van onze tijd. Als we dan zingen en belijden: "God heb ik lief", is dat een karikatuur van de liefde Gods, van de God des Bijbels. Louter zelfbedrog!

"Ik heb lief" dat is uit en door de liefde van God Drie-enig, die Zich door Zijn Woord en Heilige Geest zielsbevindelijk aan u geopenbaard heeft. Dan hebt u Hem niet lief met lieve, zoete woordjes alleen en ondertussen Hem maar laten praten!? Maar

hebt u Hem lief door Zijn verlossend werk der genade aan uw ziel bewezen. En waar verlossing in u teweeggebracht is, door Zijn liefderijk bestel, door Zijn bloed, daar kan het vernieuwend werk door Zijn Geest niet uitblijven. Waar uw hart jubelt vanwege Zijn verlossende genade, zal zich dat hart ook met uwe daden paren. Wordt het gezien en gehoord, dat u God liefhebt: met hoofd en hart en hand en voet. Dan bedenkt u de dingen die boven zijn; dan zingt uw hart en tong: Ik ben verlost, God heeft mij welgedaan. Dan reikt uw hand de beker koud water aan Christus in Zijn volk en kleinen; terwijl u geen bonnetje aan de kassa van de hemel presenteert om uitbetaling vanwege geleverde liefde-arbeid. Dan is uw voet geschoeid met de bereidheid des Evangelies om het pad van Zijn geboden te lopen. Dan is dat geen hobby of sportiviteit tot ontspanning, maar een beleven der liefde Gods, een uitleven der liefde in het stuk der dankbaarheid. Dan loopt u dat pad niet met de parapenas van de Farizeeër, maar al strompelend en struikelend (denk aan Jacobus) met de bede uit uw zwakheid om Gods kracht: "Schraag op dat spoor mijn wankelende schreden". Dan gaat u op de dag, de roem der-dagen, op naar 's Heeren altaren, tot God, uw God, de bron van vreugd. Dan zijn de inzetten aldaar uw gezangen ter plaatse uwer vreemdelingschap. Vraagt u niet spitsvondig, waar staat in de Bijbel, dat ik tweemaal naar de kerk moet. gaan; daar staat ook niet dat u eenmaal moet gaan. Maar dan verstaat en betracht u het Woord Gods: "Laat de onderlinge bijeenkomsten niet na", waar de liefde in de gemeenschap der heiligen functioneert. "Ik heb lief", dan zult u met vreugd' in het Huis des Heeren gaan, om daar met lof Zijn grote Naam te danken. Daar, waar het voorwerp uwer liefde Jezus Christus, Zich bijzonder laat ontmoeten in de ambtelijke bediening van Zijn Woord. "Ik heb lief". Dan hebt u God zo lief, dat u waarlijk ook nog haten kunt, wat u vroeger niet kon, althans zó niet. "Zou ik niet haten, die U haten, ja ik haat ze

met een volkomen haat". Dat is wat anders dan de haat uit onze verdorven natuur: het haten van God en onze naaste. Dat is de heilige haat in de beleving van de antithese. Dat is niet meegaan met wat tegen Gods getuigenis ingaat; dat is protesteren en getuigen tegen een verwereldlijkte kerk en tegen een verkerkelijkte wereld, waar de antithese opgelost wordt in een humanistische synthese. Dat is het heilig nee, op wat de wereld wil en biedt. Dat is het heilig ja en amen op al wat Gods Woord als norm stelt; dat is gehoorzaamheid tot en met; óók in wat wij vaak onnozelen vinden en de moeite niet waard achten om er op te letten. "Ik heb lief" en in de beleving van de antithese komt u het wel aan de weet of u God werkelijk liefhebt, n.l. in de beleving van het: "In de wereld zult gij verdrukking hebben". Dan hebt u die wereld een scheidsbrief gegeven; kan Jeruzalem met Athene niet accorderen, noch compromis maken. Kent u die verdrukking? Of hebt u het arglistigheid ontdekt: om met een belijdenis der lippen: Ik heb lief - toch alle klippen te ontzeilen, waar juist uw liefde blijken moet. Hebt u uw houding zó leren bepalen, bent u zó satanisch voorzichtig geworden, dat u èn een naam in de wereld hebt en houdt èn u ook als lieveling van God en Zijn volk weet te presenteren?

"Ik heb lief". Dan kunt u met de wereld niet samengaan; óók met de z.g. vrome wereld niet. Het christendom met een heel erg vieze bijmaak, dat zovelen verhindert tot Christus te komen, dat Gods Naam en zaak in diskrediet brengt; waar de wereld maar niet jaloers op kan worden. De anti-christenen onder de schuilnaam van Christen; de satans, de tegenstanders van Gods Koninkrijk; de haters van God en Zijn volk met het woord liefde op de lippen; maar met vaak felle haat in het hart; die murmelen over een lieve God, maar die die God vertrappen in Zijn gerechtigheid, heiligheid en hoge soevereiniteit. Maar dan staat u daar niet in Farizeese

trots boven. U belijdt als u waarlijk liefhebt, juist doordat de liefde Gods in u is uitgestort en daardoor alles haat in u en om u wat niet uit God is - u belijdt: o, God, ik ben als m'n verdorven aard aan het woord is, toch zo'n satan, zo'n tegenstander - net als Petrus- geen haar beter! Na genade en door genade leren we dit pas. "Ik heb lief". Dan zal het ook in u door die liefde bloeien; wordt de woestijn van uw hart in de al doorgaande vernieuwing vanwege de verlossende liefde van Christus tot een paradijs.

Maar dit gaat niet zonder smart en pijn; zonder weerstand en opstand? Want die door de liefde Gods aangeraakt is, moet sterven...aan zichzelf; dan begint dat stervensproces. Sterven aan onze oude natuur, aan ons vervloekt egoïsme; sterven aan dat vrome ik, aan dat geraffineerde ik, waar men zo zuinig op is, dat we in de watten leggen of als een perzik in vloeipapier wikkelen, om het vooral toch niet te kneuzen; wèl de koesteren. Dat "ik", dat altijd zichzelf ontziet, dat nimmer zijn ziel uit wil storten in de dood; gelijk Naftali wèl deed. Dat wel vrome overleggingen des harten heeft, soms worstelende gebeden, maar in de stallingen blijft zitten en geen hand uitslaat in Gods Koninkrijk. Wordt het door die liefde sterven aan dat zichzelf zoeken, soms de Heere er bij betrekken om nog een sport hoger op die ladder van dat goddeloze ik te klimmen. Sterven aan die angstige en arglistige Judas-streving in ons hart: om zelfs met God nog wat te willen worden, terwijl de ware liefde Gods in wederliefde zich leert geven: opdat God al meer, ja alles wordt in ons en met ons. En als de liefde Gods ons zo doet sterven, dan blijft het zo'n dorre woestijn niet; noch in ons persoonlijk leven, noch in ons kerkelijk leven. Dan hebt u het niet alleen en altijd te kwaad- kunt u het zó goed krijgen, dat u het niet op kunt. Het wordt een dolen op de paden Zijner liefde; een verkwikking voor de ziel; een zich verwonderen en vertroeteld worden in de armen Zijner liefde; een gekoesterd

worden aan het hart Zijner liefde; een straks thuis komen in het eeuwige Vaderhuis Zijner liefde. Door Hem, de Heere Jezus Christus, die ons zo uitnemend lief gehad hebben nog lief heeft en zal blijven liefhebben tot in alle eeuwigheid. Door Hem, Die zo lief had, dat Hij vrijwillig Zijn handen en voeten uitgestrekt heeft om op het vloekhout, op het doemhout in onze plaats (van Kribbe tot Kruis) te betalen - voor de zonde van mijn haten en niet lief hebben en mij zelve zoeken. Dan belijdt u: O, Heere Jezus: "Ik heb lief"; O, Vader, Zoon en Heilige Geest: "Ik heb lief"...Ik had het nooit gekund; nooit gewild - als Gij mij niet eerst had liefgehad; als Gij in die onzalige diepte van mijn liefdeloos bestaan niet waart ingedaald met Uw zondaarsliefde! Heere, Jehova: "Ik heb lief", maar ik klaag mij aan en ik klaag het bij U uit...zo onvolkomen nog; zo vaak vertroebeld nog; zo zwak nog als Petrus. "Ik heb lief", wijl ondanks dit, Gij mij toch koestert met Uw liefde. Gij mij plaats bereidt in Uw huis; bij Uw altaren veilig en gerust; zoals zwaluwen nesten voor haar jongen bouwen. "Ik heb lief", want Gij hebt mij verlost, welgedaan, losgemaakt van de banden des doods bevrijdt van de angst der hel - de weg gebaad om eens op te gaan naar de eeuwige altaren; Gij, "die na kortstondig ongeneugt, mij eindeloos verheugd".
"Ik heb lief".

6. Toen de zon onderging

“Als het nu avond geworden was, toen de zon onderging, brachten zij tot Hem allen die kwalijk gesteld en van de duivel bezeten waren”. Marcus 1: 32

“Als het nu avond geworden was, toen de zon onderging”. Die avond toen achter het gebergte van Naftali de zon wegzakte; nog een laatste bundel stralen als een avondgroet op het Galilese meer wierp. Nog even het water in vuurgloed deed glanzen, om dan achter de bergtoppen voor goed te verdwijnen. Die avond was daar in het eenvoudige vissershuis van Simon, terwijl de avondschaduw en zwaarder werden, Jezus, de Zone Gods, van de Vader der lichten heengegaan, uit het ontoegankelijk licht gekomen om de duisternis der wereld te breken. Het was een avond naar het bestel Zijns Vaders, waarop vervuld zou worden Jesaja's troostprofetie: *“Waarlijk, hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten heeft hij gedragen”*. Zie hoe bij het avondworden, kleurige oostergewaden oplichtten tegen het donker van de heuvels en het grauw van de velden; hoe kleine groepjes langzaam zich voortbewegen van uit de wijde omtrek naar het huis van Simon, waar de Heiland vertoeft.

Ze hadden gehoord, de zieken, van het wonder aan Simon's schoonmoeder, in hun synagoge, van hun nabestaanden, van hun vrienden. Toen was er hoop gekomen. Hun ogen gingen licht glanzen van verwachting. Liefhebbende harten, vol medelijden hebben de zieken behoedzaam, voorzichtig geleid of gedragen tot

nabij de deur. Daar werd het steeds voller. Steeds meer kwamen er. Ook die niet ziek waren. Zij kwamen om van de wonderen getuigen te zijn, om te genieten van het wondervolle, door de zucht van het miraculeuze in hun zielen diep verborgen. Anderen kwamen, omdat Hij, die daar bij de deur stond, in hun harten Zijn liefde had uitgestort en nu in die wonderen de onbegrepen liefde en hoogheerlijkheid zagen van de Zone Gods. Die hebben iets in hun zielen gehad van dat vol, overvol zijn van verwondering en aanbidding, zoals de liefdesapostel het had, toen hij uitriep in jubel: *“En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader – vol van genade en waarheid”*.

En Hij genas er velen – en wierp vele duivelen uit. Allen hadden het oog op Jezus gericht. O, zie Hem! Door uw gewijde verbeelding. Nee, zie Hem door 't licht van de Heilige Geest, die Hem alleen u verklaren kan. Zie de Levensvorst, de bron van alle licht. Hoe Zijn ziel in volle levensgloed komt om de strijd nu reeds aan te binden tegen de grijpende dood, tegen de macht der duisternis. Beroering heeft Zijn ziel gevangen, felle bewogenheid, die geen mens peilen kan, innerlijke ontferming. In volle overgave aan Zijn Vader, in volmaakte eenswillendheid om Zijn borgtochtelijke smarten- en lijdensgang te gaan. Van stap tot stap steeds dieper de duisternis tegemoet, om de vorst der duisternis straks te treffen. Dodelijk te treffen op Golgotha's heuveltop. Om de dood in te gaan. Stervende de dood in Zich te laten sterven. Opdat de Hem gegeven des Vaders leven, leven zullen.

Beroering is er in het rijk der duivelen. Ze sidderen, de tijd hunner binding is nabij, de put van de afgrond grijnst. Ze roepen Zijn naam in schrikwekkende angst...nog een weinig tijds...!

En Hij genas er velen – en wierp vele duivelen uit. Toen zijn ze herwaarts gegaan.

De nacht had z'n zwarte schaduwen op de bergen rondom het meer doen rusten. In diamanten gloed schitteren de sterren aan de donkere hemelkoepel.

Die nacht.....

Kunnen we het beschrijven, van hen die al zovele malen de zon hadden zien ondergaan en vreesden voor de lange nacht van lichaamslijden, voor de bange nacht soms van zielenlijden? Kunnen wij het beschrijven, hoe ze het uitgesnikt hebben van blijdschap! Van die blinde die weer of voor het eerst sterren zag schitteren en donkere omtrekken waarnam van bergen en blijde gezichten van zijn dierbaren zag? Van die kreupele, die weer gaan kon zonder stok. Van die geraakte die weer stond, die weer kracht en leven voelde in iedere spier en vezel van zijn lichaam? Van die melaatse, die zich langzaam maar zeker zag afbrokkelen, tot de dood zou komen en sterven zou, verlaten van wat hij zo liefhad? Voelt u, wat dat geweest is voor hem, die de duivel scheurde, greep en slingerde, of hem Godslasterlijke vloeken zijn rauw-gekreten keel deed ontwringen, en nu van de banden vrij? Verstaat u iets van hen, die, wonder van het wonder, als een geestelijke kranke, als een ten eeuwig dode gedoemde, als een Godsgramschap-dubbel waardige, als één die 't leven bij zich zelf niet meer kon houden. Verstaat u dat die in volheid van zijn ziel, over zulk een genezing, over zoveel genade, in woorden niet danken kan, maar het slechts uitstamelt: En dat voor mij,.....voor mij?

Die nanacht, toen velen van hen in sluimering gevallen en ten slotte in een diepe, wellicht in lange tijd niet genoten, verkwikkende slaap, lag de glans van ervaren lichaamszegen, van genoten ziele vrede op hun aangezichten.

Als het nog diep in de nacht was, opgestaan zijnde ging Hij (nl. Jezus) uit en ging henen in een woeste plaats en bad aldaar. Bad, inkomende in des Vaders heiligdom voor de schapen van de stal van Israël, maar ook voor die van andere stallen. Bad, om de verzoeken steeds te mogen weerstaan, om weer in de gemeenschap Zijns Vaders, aangejord te worden voor Zijn middelaarsbediening, opdat in Zijn aanvankelijke overwinningen op dood en hel, satan Hem het doel niet voorbij zou laten snellen...

Gethsemane schemerde.

Golgotha's kruis doemde op.

*Men bracht de lijdens tot U, Heer'
des avonds, eer de zon verdween.
Zij lagen daar in smart terneer,
maar gingen vol van vreugde heen.*

*Nog heeft Uw hand dezelfde kracht;
geen woord klinkt vrucht'loos uit Uw mond.
Maak ons bij 't vallen van de nacht,
door Uw genade rein, gezond!*

7. Rust een weinig

“En rust een weinig” Marcus 6: 31b

Ze zijn teruggekomen, de twaalven; ze hebben gepreekt en wonderen gedaan. Rust hebben ze nu nodig voor hun vermoeid lichaam; voor de ziel, waaruit sterke actie's kwamen en reacties op inwerkten. Preken en wonderen doen is nu eenmaal niet wat kletsen en kunstjes vertonen. Dan brandt een vuur in de ziel, als weleer in Jeremia's ziel; dan hebben ze ook enige gelijkvormigheid aan hun Meester in het: *“De ijver van Uw huis heeft mij verteerd”*. Maar al wat gloeit en brandt en verteert, wat in actie en reactie komt, heeft weer rust en voedsel nodig. En rust nu maar eens, als alles om je heen loopt. Het lopen van, om en naar Jezus. Zeker, de discipelen hebben wel rust nodig en Jezus weet dit wel en zegt het ook, Maar de grote schare om hen heen heeft bearbeiding zo nodig in woord en daad; in preek en wonder. Ze worden wonderlijk gespijzigd. Maar de rust schiet er voor de discipelen bij in. Die aanzit is nu eenmaal meer, dan die dient.

Een weinig rust nemen op een afgezonderde plaats is zo noodzakelijk en wenselijk. Ook, ja juist voor de mens die zonder God leeft. Die niet anders kent dan het streven naar en het behouden van een behoorlijke of prachtpositie in het maatschappelijke leven. Die, nu ja, God niet zal uitvloeken, maar als ze hem maar met rust laten, dan gunt hij een ieder ander zijn overtuiging wel. Werken voor gezin; meewerken aan sociale verbetering, voor de grote toekomst van de wereld, hetzij in de gelederen van de arbeidersklasse, hetzij in de collegezalen van de

universiteiten. Want morgen zal het grote paradijs door ons zweet en bloed, door onze tranen en ons lijden, toch eens komen op aarde (Zou het?)

Rust een weinig, u die zo denkt, werkt en idealiseert. Hetzij met brute Gods-miskennis, omdat God en Zijn Woord u en uw ideaal in de weg staat; hetzij dat u God en Zijn Woord laat voor wat het is en zo werkt aan en droomt van uw paradijs, dat eens komen zal op aarde. Zulk een paradijs door uw bloed en zweet en tranen komt er nooit, Van die morgen zult u blijven klagen: De morgen, ach wanneer! Totdat u met al uw zelfverlossingspogingen in de eeuwige zwarte nacht ondergaat.

Rust een weinig in een eenzame plaats, opdat God en Zijn Woord en Geest u leren, dat het paradijs Gods in ongekende heerlijkheid zal opbloeien. Morgen dat is als Jezus wederkomt; als deze wereld van zonde verteert onder Zijn toorn en de wereld van het eeuwig welbehagen zal oprijzen. Maar dan niet door uw, maar door Jezus' bloed en tranen; lijden en zweet. De gemeente Gods kan alleen maar zingen: Het nieuwe paradijs zal morgen wezen op aard. Door Christus Jezus, Die is en Die was en die komende daartoe is.

Rust een weinig, mensen van de godsdienst en vol daarvan. Maar die God nog nooit hebben gediend, zoals Hij het Zelf wenst. Die God dient, al naar het u past. U het voordeligst uitkomt. U geld in het laadje brengt, U veel eer bezorgt, u een knap mens doet zijn in de ogen van anderen. O, rust toch en kom tot uzelf. Uw godsdienst brengt u steeds verder van God. Uw godsdienst zonder kleur en geur; zonder smaak is in wezen niet anders dan een dienen van uzelf. Met zulk een godsdienst dient u uzelf dood. Geen leven zit erin. Hoe orthodox u ook spreekt. Hoe vroom u ook

doet. Er zit geen ziel in. Uw tempels zijn als de kazernewoningen in de grote steden, waar de horizontale lijn van de aarde overheersend is. Het is alles zo troosteloos; zo zonder verticale lijn, die naar boven wijst; zo zonder spitse toren met luidende klokken door de Heilige Geest. Die Geest is het die levend maakt, die schoon doet zijn en leven maakt. Rust een weinig en leert bidden: “O God, vergeef mij mijn God-loze en Geest-loze godsdienst. Vernieuw in mij een vaste geest, o Heer’ en doe mij aan Uw dienst oprecht verbonden worden”.
Rust een weinig, kind van God!

*Hier ver van 't aards gewoel,
Zoeken w' U weer
Spreek met Uw liefdesstem
Tot ons, o Heer!*

Ver eens even af van het gewoel van de eenheidsbeweging; ver eens even af van alle synoden vragen, hoewel het geen onverschillige dingen behoeven te zijn. Toch, ver eens even af van alle kerkelijke, maatschappelijke en politieke vraagstukken. Ver eens even af van al het gebeuren vlak om ons en ver van ons. Om eens tot rust te komen voor uzelf. Om God te mogen ontmoeten. En dat God eens tot ons zegt, waar wij zulke grote behoefte aan hebben, waar het aan mankeert, die grote Arts ons eens onder persoonlijke controle neemt. Zijn zielszorg over ons ga en dat we ons hart bij Hem weer eens zouden uitschreien en –klagen. In de belijdenis van onze ontrouw, afdwalen, dorheid. In Christus, bij Hem schuilen; het meer weten en ervaren: Veilig in Jezus’ armen, veilig aan Jezus’ hart. En bidden zullen aan Zijn voeten: Heere Jezus, wil mij voor het paradijs dat morgen komt, maar klaar maken en voorbereiden, opdat ik in de bange tijd van weeën en verzoeken van vandaag staande mag blijven.

Rust dan een weinig! Om gesterkt te worden in Zijn gemeenschap; om getroost te worden door Zijn uitlatingen; om aangedaan te worden met de geestelijke wapenrusting Gods, om staande te kunnen blijven in de boze dag. En opdat ook de wereld zien en bekennen mocht: Dat u in dat rusten de Koning hebt gezien in Zijn schoonheid; dat er kracht van dat rusten voor u is uitgegaan; dat uw aangezicht glanst als weerspiegeling van de hemelgroet van 's Heeren gena.

8. De vredegroet van de Koning der kerk

“Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld geeft, geef Ik hem u”. Joh. 14: 27a

Ja, dat is een vredegroet van een geheel enige inhoud. Wanneer Gods Geest door Zijn Woord de zondaar de hoogdruk door de spanning van Gods toorn in zijn ziel doet kennen, leert de zondaar, dat hij zijn (geestelijk) evenwicht kwijt is. Dan beleeft hij zulk een onvrede. Zo maakt God door Zijn Woord en Geest plaats voor de Scheidsman, die Job begeerde, opdat Deze Zijn hand zou leggen op de schuldige zondaar en de heilige God. Hij alleen kan de toorn Gods dragen. Deze Scheidsman is Christus, de Vredeverwerper; de evenwichtshersteller in de weg der voldoening aan het recht Gods door verzoening. *Niemand en niets ter wereld kan deze vrede schenken en toepassen, dan Christus alleen door Zijn Heilige Geest.* Zo verstaat en ervaart men het woord van Augustinus: *“Ons hart is onrustig in ons, totdat het ruste in God”.*

Dat is de geheel enige, eigen vrede door het bloed des Kruises. Maar ook: Een vrede gegeven als een machtsdaad. De wereld in zelfhandhaving door zelfverlossingspogingen belooft, wenst óók vrede. In schone woorden werkt de wereld wel ontroering, nog meer beroering soms – maar geeft geen rust, geen evenwicht; dat is geen vrede. Vraagt, eist en neemt als prijs ’t bloed van duizenden; ze zegt ten bate van het nageslacht – maar bereikt niets dan al groter ellende: ruïne en leegheid. Christus betaalt

met Zijn eigen dierbaar bloed de prijs van die vrede; ten bate voor *“uit alle geslachten, talen, tongen en natiën”*. Ja, voor die ook uit *’t late nageslacht*, als Christus komt op de wolken des hemels steeds dichterbij komt.

De wereld staat machteloos om zulk een vrede te geven. De wereld geeft een schijnvrede, als ze nog zoiets als van vrede schenkt. ’t Bijgeloof en ’t wangelooft laat engelen zingen van: vrede op aarde in mensen die van goede wille zijn. ’t Humanisme zingt en droomt van vrede en zet de Drie-enige God buiten de deur. In vele kerken doet men het op een vrolijke wijze of op een zware wijze. Maar de wereld is sinds tweeduizend jaar niet verbeterd, maar wel verslechterd. Ziet om u heen met de lamp van Gods Woord door het licht van Gods Geest – een machteloze wereld die met de machten uit de afgrond komt met haar vredeswensen; vredesstelsels – tegenover de vrede die is als een machtsdaad van Christus komst; die vrede, die een realiteit is. Zo kome tot ons voor het eerst of bij vernieuwing deze hemelgroet van vrede, *als Christus Zijn intrede doet in ons hart*. Dat hart vol strijd, vol smart, vol donkerheid, vol onrust door onvrede. Als het Preludium van ’t eens eeuwig *“t zal alles door de vrede bloeien”*.

9. Sandel en ceder

“De Heere heeft ze geplant als de cederbomen, als de cederbomen aan het water”. Numeri 24: 6b.

“Hoe goed zijn uw tenten, Jacob! Hoe zijn uw tenten uitgebreid!” Maar niet alleen van Israëls uitgebreidheid, van zijn kwantiteit getuigt Bileam, óók van Israëls kwaliteit geeft hij een treffend getuigenis. Bileam spreekt zeer heerlijke dingen van Israël. Jehova, de God van alle trouw en genade, heeft Israël geplant als sandelen en cederen aan het water.

Israël is een planting Gods en niet minder het Israël van de nieuwe dag; de antithese van de wereld naar het grote plan Gods, die in wording is en eenmaal in volle heerlijkheid zijn zal. Van nature ligt onze levenswortel in de onheilige wereldebodem; voedt zij zich met de sappen van deze wereld, die in het boze ligt. Of ook, onze levenswortel ligt in de bodem van een eigenwillige godsdienst, die op een eeuwig bankroet uitloopt.

Het is God echter, die Zijn uitverkorenen één voor één in de nieuwe levensbodem van het Koninkrijk der hemelen overplant door de levendmaking. Dan zullen ze zijn: *“als een boom geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd”*. ’t “Uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid” en ’t “uw vrucht wordt uit Mij gevonden”.

Bij sandel en ceder wordt Israël vergeleken. Dit is niet toevallig. Gods Geest laat geen toevallige, overbodige dingen schrijven. Deze

bomen bezitten eigenschappen, die ook de innerlijke kenmerken van 's Heeren volk behoren te zijn. Beide leveren zij kostbaar hout. Gods kinderen zijn niet waardeloos in Zijn ogen. Mogen ze, als het goed met hen staat, zelf niet veel met zichzelf op hebben; God stelt echter prijs op hen. *“Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten”*. Dat kostbare hout laat God Zich niet gemakkelijk door de dood ontrukken. De eeuwen door zouden daar menig bewijs van kunnen leveren.

Als de sandel. Schoon om de Kerk des Heeren er mee te vergelijken. Het aangenaam geurend hout van de sandel of aloëboom levert het meest gewaardeerd reukwerk bij alle volken in het oosten. In Cochin-China op de bergen groeiend, is het een zeldzaam artikel in Europa en weegt door zijn duurte tegen goud op. In fraaie conforen gebrand, vervult het koninklijke zalen met een citroenreuk. Zo gaat er een liefelijke reuk uit van Christus' Kerk. Paulus getuigt daarvan: *“Want wij zijn Gode een liefelijke reuk van Christus degenen die zalig worden en in degenen die verloren gaan”*. Van de bruid van Christus is het getuigenis: *“Al uw klederen zijn mirre en aloë”*. En hoe inniger de gemeenschap met Christus is, hoe liefelijker de reuk van Zijn bruid. En dat maakt niet de staat, maar de stand van het leven uit, of daar de reuk van Christus bij Gods kind valt op te merken. De kleinste in de genade, die door geestelijke steltenlopers dikwijls over het hoofd gezien wordt of omver gelopen, verspreidt dikwijls nog de liefelijkste geur van Christus, als ze leven uit en naar de belijdenis van een gebroken en verslagen geest voor God.

Een sandel de Kerke Gods. Het kind des Heeren. Zo behoort het althans te zijn. Bent u het ook!?

Als de ceder; een niet minder loffelijke getuigenis van de voortreffelijke kwaliteit van Gods Kerk. Op de Libanon, waar Gods onweders uit de grote zee tegen aandrijven; over de kruinen klimmen en de cederen kraken doen en breken soms, daar staan die duurzame bomen, vangend de wind. Sterk zijn ze; geen vermolming of verrotting hollen hun stammen uit. Als zuilen zijn ze, die werelden dragen kunnen. Daar staan er nog van drieduizend jaar oud; uit de dagen van Salomo's glorie-tijdperk; symbolen van onvergankelijkheid. Eeuwig bloeit de Kerk des Heeren uit de "Vader der eeuwigheid", van wie de profetenmond getuigt: *"Maar eeuwig bloeit de gloriekroon op 't hoofd van Davids grote Zoon"*.

Onvergankelijk is Gods Kerk. Toen konden de poorten der hel Gods Gemeente niet overweldigen; ook nu niet, al gebruikt men gemoderniseerd geschut. Zacht als de sandel; liefelijk is de geur van 's Heeren Kerk, als de Koning door Zijn Geest in haar functioneert. En anders is daar lijklucht; zelfs bij de beste van Gods kinderen. Hard, vast is de Kerk als de ceder, staande blijvend en blijvend bestaan in de kracht Gods. Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht.

Als de sandel en de ceder. Maar zal dit blijvend van de Kerk des Heeren getuigd kunnen worden; van u, zo u er een levend lidmaat van bent; dan hebt u ook 't blijvend gebed van de Geest om de Geest nodig. Dan waait de wind des Geestes als de Noordenwind de hof onzer ziele schoon van alle kwalijk-riekende lucht der zonde en eigengerechtigheid. En 't reukwerk, uit paradijsrozen, bloeiende uit het bloed van Christus door de Zuidenwind des Geestes, zal zijn geur verspreiden. Als de sandel!
En dat ook tot in der eeuwigheid. Al de ceder!

10. *Ikabod*

“En zij noemde het jongskens Ikabod, zeggende: de eer is weggevoerd uit Israël; omdat de ark Gods gevankelijk weggevoerd was, en om haars schoonvaders en haar mans wil” I Samuël 4: 21

Het is of de laatste stralen van de ondergaande zon, nog eenmaal Israëls velden droevig rood kleuren. Of zich die stralen weerspiegelen in het bloed van dertigduizend van Israëls zonen, gevallen door de hand van de Filistijnen. Toen is het nacht geworden. Nacht voor velen in Israël. De nacht des doods voor Eli, wiens ogen al donker waren. De nacht voor Eli's zonen, Hofni en Pinehas (die donkere daden deden; wat kwaad was in de ogen des Heeren). De nacht des doods kwam, toen juist aan een jongentje het leven werd geschonken, voor Pinehas vrouw. Donker zag zij het voor Israël in, 'donker'. Haar laatste woorden stervend geuit waren vol bittere smart. Zo zelfs dat het kind dat ze onder haar hart had gedragen geen vreugde kon schenken. *“De eer is gevankelijk weggevoerd uit Israël, want de ark Gods is weggenomen”*...en ze is niet meer. Gestorven in donkere wanhoop?!

Nee, Satan, geen prooi voor u; haar laatste woorden spraken niet van wanhoop. 't Was niet een 'geloof' door u, o hellegeest gewrocht, dat bij 't sterven als een zeepbel, vol wanhoopontnuchtering uitéén spatte. Haar laatste woorden, haar 'Ikabod' was het grote, het heerlijke, door Gods Geest gewrocht n.l. de 'ijver voor Gods eer'. Een ijver voortspruitende uit de genade Gods in haar ziel verheerlijkt. En al is het dat een flauwe

geloofstwijfeling merkbaar was in het stervende uitspreken van 'Ikabod', toch hebt u, o vrouw, door uw sterven bewijs gegeven van de liefde en genade Gods, die in u woonde. U hebt de Heere, uw God, verheerlijkt met Zijn heilig werk in u gewrocht. U hebt bewijs gegeven meegeleefd te hebben met Israëls volksleven; maar bijzonder in zijn dienst van Jehova, hun vaderen God.

Droevig was dan ook de tijding die tot haar kwam. Haar schoonvader dood, haar man, en de ark meegenomen. Heftig was de smart die haar toen overviel, vermeerderd nog met de smart door de geboorte van een kind. Bitter proefde zij de smart van de zonde. De vloek der zonde in het "met smart zult gij kinderen baren". De waarheid dat de zonde de dood baart. Door de zonde van haar man, de dood voor hemzelf, maar óók voor haarzelf. Want het was omtrent de tijd van haar sterven. Zie haar in benauwdheid en weinigen begrijpen het. Ook de vrouwen die rondom haar staan weten niet, waarom die grote droefheid, waarom die grote vreze haar bevangen heeft. "Vrees niet, want ge hebt een zoon gebaar". Laat de moederweelde u doen herleven na de moedersmarte. Gezegende onder de vrouwen, wees verheugd. Als moeder vlecht u uw de kroon aan de slapen die satan u in 't paradijs ontruikt heeft. Als moeder herwint u uw eer. Eens in het paradijs was u de slang tot hulp, maar straks zal zij, de vrouw, de Verlosser, de wereld inbrengen. Dan als moeder bent u voor de slang, zo gevaarlijk, zoals u hem eerst tot hulp geweest bent.

Maar de moederweelde kan haar op dit ogenblik niet vertroosten, want zij antwoordde niet en nam het niet ter harte. 't Is alsof ze bij het naderen van de dood de gebeurtenissen, die zelf donker zijn, belicht voelt, zodat ze gevoelt, dat er een keerpunt is in Israëls volkleven; een machtige omwenteling! Ze voelt het in

haar ziel, die tot God schreit, dat de Heere zijn volk straft; haar man zwaar straft; haar schoonvader straft. Als dan de ark óók nog weggenomen is *“de ark die van Gods gunst getuigt”*, het teken van Gods tegenwoordigheid en bescherming, waarin de Heere Zich in Zijn heerlijkheid en genade toonde en alzo onder het volk wilde wonen, ja dan, laten wij het teer uitdrukken: dan wankelt even haar geloof, omdat zij in deze gebeurtenissen de volle raads Gods niet kan doorzien.

Ik hoor onder u misschien al zeggen: al is de ark het uitwendig teken weg, de Heere blijft regeren; God zal Zijn volk niet verlaten. Hij zal Zijn beloften vervullen en de Messias geven ter gezetter tijd. Zeker, het is waar; ja, het is heerlijk, troostend en bemoedigend dit uit de geschiedenis te mogen leren. Maar deze vrouw stond er midden in. Midden in de krachtdadige werken van de Heere, die hier Zelf ingreep om zijn volk weer terug te brengen tot het ware voorwerp des geloofs, in de weg van zware kastijding. Immers volk en priesterschap waren afgeweken. Het opgaan naar Silo, waar de ark stond, was niet meer uit eerbied voor de grote Koning der koningen. Nee, het ging grotendeels om een staatkundig oogpunt. Het kenmerk van de richtertijdperk was: *“en een ieder deed goed was in zijn ogen”*. Toch was het toen het heiligdom te Silo het voorwerp dat de eenheid onder de twaalf stammen nog deed gevoelen; dat Israël nog herinnerde aan hun gemeenschappelijke hemelse Koning. Daarom was er de hogepriester van het heiligdom, waar het volk naar vroeg. Immers hij had de Urim en de Thummim, de middelen om Gods wil bekend te maken. Juist daarin vinden we de erkenning van de hogepriester als richter, Daarom is de veertig jaren het hogepriesterschap met het richterschap verenigd geweest in Eli, die noch uitblonk door heldhaftige richterdaden, noch door een profetische geest. Dat was geen bloei van de kerk toen, maar

groot verval- tòch Gods genade, dat een vrouw in haar sterven getuigde van de smart om de wegneming van Gods eer (in de ark). Voor haar het sacrament van Hem, die komen zou! Al met al, geen tragiek, maar triomf. Gods genade ondanks de zonde. De ere Gods was haar meer dan haar leven!

(Vlaardingen 1918)

11. Roemen in verdrukking I

“Maar wij roemen ook in de verdrukking”. Rom. 5: 3b

Daar zijn al wat woorden vol roem in de nabije eeuwen verklonken. Woorden gesproken door mensen, die stof zijn geworden. Over mensen, die ook stof zijn geworden. Geroemd heeft men in de groten der aarde, de machtigen, de meesters, de wijzen. Geroemd heeft men hen om hun kennen en kunnen. Veelal was die roemtaal schepsel vergoding. Veelal gold die roem hun prestaties op het gebied van wetenschap, kunst en techniek, waarmede zij, in plaats van God te dienen, Hem poogden te bestrijden. Zullen we nog wijzen op het verdwaasde roemen van de sportmaniakken, waarin de nijpende armoede der geestesarme wereld u toegrijnst? Hoe geheel anders klinkt dan het:

*Alle roem is uitgesloten,
onverdiende zaligheeden
heb ik van mijn God genoten,
'k roem in vrije gunst alleen.*

Dit is Gode-verheerlijkende roemtaal, hier is 't: die roeme, roeme in de Heere. Hier wordt de Heere geroemd als bron en oorzaak van alle zaligheid, waarbij van de mens niets in aanmerking komt. Is dit reeds groot; wonderlijker, geheimenisvoller wordt de roemtaal van de kruisgezant, Paulus, in het: *“Maar wij roemen ook in de verdrukkingen”*.

Hier hebt u roemtaal die wondergroot is. Hier is een roemen, niet ondanks de verdrukking of tegen de verdrukking in, maar een

roemen in de verdrukking. Heeft Paulus vooraf geroemd vanwege de hoop, ziende op de grote dag, die komen zal, de dag van de bruiloft des Lams, de dag waarop de eeuwigheidsblijdschap ongestoord ingaan zal, hier ontleent hij de stof tot roemen aan de verdrukking zelf.

Luister dan, u die meent dat Gods kind alleen maar roemt bij de wissel op de eeuwigheid, u, die het voorstelt, dat Gods volk hier altijd donkere wegen moet gaan, zwaar van lijden en smart, tranen en pijn. Dat dit volk altijd in de sterfkamer zit en nooit ter bruiloft gaat. Dat zulks roemen alleen maar voor dat volk is weggelegd na de begrafenis. Luister dan naar die Godsgezant, die twintig eeuwen geleden reeds te roemen wist in de verdrukkingen. En daar zijn er ook nu nog, die alzo weten te roemen. Kunt u roemen, wereld, die alleen in blijdschap weet te roemen en wat voor een blijdschap dan nog?! Kunt u dat, mens zonder God, ook al hebt u dan de naam van belijder? Is uw roemen met gegronde hoop?

U die geen God voor uw ziel kent, geen Borg voor uw schuld, geen toevlucht in nood en ellende, was uw gezicht niet verbleekt als de verdrukkingen kwamen? Is uw ziel niet weggekrompen onder nood en smart en pijn, die u niet uit hebt kunnen schreien bij Een, Die daar alle van weet en alleen troosten kan? Hebt u toen geroemd? Verre van daar! U hebt gevloekt, gelasterd of tandenknarsend gezwegen. U hebt in bange nood, die door de zonde het deel van de wereld zo menigmaal is en blijft, de handen wanhopig gewrongen. U hebt niet kunnen roemen. Erger nog, verschrikkelijker nog, daar zijn er, die in de verdrukking, 't leed niet dragen kunnende, 't leven zich verkort hebben. En bijzonder de grote wereldsteden met haar dodenlijsten van hen, die stierven door moedwil, getuigen daarvan.

Maar deze kruisgezant is in de verdrukking geen wanhoop figuur geworden met wringende handen ten hemel. Nee, u kunt hem in uw gewijde verbeelding zien met het oog, fonkelend van de hoop die in hem is, geslagen ten hemel; met de hand wijzende daarheen, vanwaar zijn roemen komt. Hoort dan zijn roemtaal, als hij elders spreekt van: *“In noden, in benauwdheden, in verdrukkingen, in slagen, in gevangenissen, in beroerten- door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht als stervende, en zie wij leven, als getuchtigde en niet gedood, als droevig zijnde, doch altijd blijde, als arme, doch velen rijk makende, als niets hebbende en nochtans alles bezittende”*.

Zeg mij dan, wat is het geheim, dat, waar de wereld in de verdrukking wanhoopt of zwijgt in koude gelatenheid, - Paulus en het kind van God in de weg van verdrukkingen roemen kan, nogmaals, niet ondanks, maar in de verdrukkingen dat zij voedsel ontvangen voor hun hoop uit die verdrukkingen? Waarom klinkt het ook nu nog in de donkere nacht van lijden ten hemel op:

*‘k Zal zijn lof zelfs in de nacht;
zingen, daar ik Hem verwacht*

Is die God niet te loven en te prijzen, Die een volk heeft, dat ook wel eens zingt *“Al schijnt geen zon, al licht geen maan”*.

12. Roemen in verdrukking II

“Maar wij roemen ook in de verdrukkingen”. Rom. 5: 3b

Nu het antwoord op de vraag, hoe het mogelijk is, dat de gerechtvaardigde aan zijn verdrukkingen stof ontleent om te roemen in de hoop van de heerlijkheid Gods. En dan is het of Paulus u toeroept: *“Wij worden verdrukt, wij lijden, wij hebben smart, wij worden in beproevingen geleid, doch wij mogen volharden, wij blijven het doel najagen, wij versagen niet”*. Meer nog! Wij zien, wij doen de verdrukkingen op, dat, waar alles heenwijst dat we in zulke wegen moesten omkomen en afvallen, wij staande blijven, *ons is geschonken dat geloof, dat kracht gaf om te doorstaan, wat nimmer in eigen kracht gekund had*. Nu valt er te roemen in de verdrukkingen, waar we ervaren, dat de verdrukking lijdzaamheid, volharding werkt en die volharding werkt beproefdheid, want in het volharden temidden de verdrukkingen wordt het bewijs geleverd, wordt het goudmerk op ons geloof gezet, als te zijn een geloof, dat niet ijdel is. God heeft er getuigenis aan gegeven, door ons niet onder te laten gaan, maar overwinnaar te maken in de strijd.

Dit is geen lichtvaardig roemen op eigen kracht en uithoudingsvermogen in het geloof. Dit is geen roemtaal zonder zichzelf te hebben leren kennen bij Geesteslicht. Dit is geen ijdel roepen van kloeke belijders te zijn en pal te zullen staan, waar nooit geleerd werd, hoe we zonder de voorbede van den Hogepriester met Petrus, Christus meer nog verloochenen zouden dan Petrus ooit deed.

Die roemtaal vindt zijn diepste grond in God Zelf. Op het donkerst van de verdrukkingen valt het licht uit de eeuwigheid. Bij dat licht ziet Paulus de schone schakel en kan hij roemen in verdrukkingen. Ja, en dan toch volharden en staande blijven door het geloof. Ja, want dat geloof ontvangt in die weg het waarmerk, het goudmerk, dat het echt geloof was; zaligmakend geloof, geloof dat in de verdrukking niet onderging. Daar staat aan des Vaders rechterhand Een, Die juist in die verdrukkingen Zijn gebeden vermenigvuldigt, dat hun geloof niet op zal houden. Nu heeft het de toets doorstaan, nu is het gebleken, dat het Gods werk is. Dan is er ook hoop, een levende hoop, een gesterkte hoop, een gegronde hoop op het deelgenootschap aan Gods heerlijkheid. Die hoop beschaamt niet.

Van die hoop gaf Paulus, gaf de Kerk aller eeuwen getuigenis. Zelfs in de donkerste wegen van lijden en beproeving; zelfs in het aangezicht van de dood. In dagen van vervolging, in gevangenissen, op schavotten, op sterfbedden. Ze hebben van die hoop getuigenis gegeven. In de arena's toen de eerste bloedgetuigen van Christus de dood voor ogen zagen en de muilen van het roofgedierte waren opengesperd, klonk het tegen de tribunes op:

*“Op U steunt onze hoop, o God van ons vertrouwen;
zij worden nooit beschaamd, die op Uw goedheid bouwen”.*

Die hoop beschaamt niet, zal en kan niet beschamen. En nu jubelt Paulus het uit, omdat het anker van zijn hoop zo vast verankerd ligt, dat het nooit los kan slaan. Het ligt vast, niet in hem, maar in de liefde Gods tot hem, tot al Zijn volk. Een vaste grond buiten hem, maar een getuigenis daarvan door de Heilige Geest in Hem.

Door die liefde Gods in het hart uit te storten, wekt de Heilige Geest een hoop in het hart, die in de dag des gerichtts niet beschaamd kan worden. Werd die hoop beschaamd, dan zou de Geest Zelf beschaamd moeten worden, Die dat volk in de uitstorting van de liefde Gods in hun hart een grond van roem gaf. Wondere, aanbiddelijke werking van die Geest.

Wie kent de diepten Gods?

Niemand op aarde; geen sterveling. Aan de Geest alleen zijn de diepten Gods bekend. En omdat de Heilige Geest de diepten Gods doorzoekt, kan het nu een sterveling op aarde te beurt vallen, dat diezelfde Geest hem openbaart, welke plaats het kind van God inneemt in de raad van Gods liefde. Kunt u er iets van verstaan, dat Paulus bij dit mysterie roemen kon, ja, roemen moest, ook in de verdrukkingen, als hij die gouden keten blinken zag door Geestesopenbaring. Verdrukkingen – volharding – het goudmerk op het geloof in die volharding – een gegronde niet beschamende hoop – vanwege de liefde Gods uitgestort in zijn hart.

En door Wie? Door de Heilige Geest, Die hem gegeven is. En die Geest heeft hem het mysterie, het wondervolle diep van Gods liefde tot hem bekend gemaakt.

Hoe rijk schouwt nu Paulus, mag dan Gods volk schouwen door de werking van die Geest in de liefde Gods. Want die liefde kon niet blijven in de diepten. Die liefde had een voorwerp en aan dat voorwerp, Zijn bruidskerk, ontlast zij zich. Zij moet zich naar de drang aller liefde naar de wet van die liefde ontlasten, uitlaten aan het voorwerp van die liefde. Dan zal daar wederliefde zijn en zal die liefde in de vereniging haar hoogste bekroning vinden. Daar blijft het niet uit: *“Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen”*. Die liefde is uitgestort als uit volle bekers, waarmede de Heilige Geest deze vulde uit de diepten Gods. Daartoe is de Heilige Geest

aan Paulus, aan het volk des Heeren gegeven. Hoe groot en onpeilbaar is die liefde Gods. Hoe aanbiddelijk is de werking en het werk van de Heilige Geest ook door diezelfde liefde werkzaam. Hoe onpeilbaar ook de liefde van Christus (vs. 6,7 en 8), wijl de Heilige Geest nooit buiten de Christus om Gods volk van Gods liefde verzekert. Hoe dieper Paulus, hoe dieper het volk des Heeren in dat werk der genade en der liefde bevindelijk ingeleid wordt, hoe aanbiddelijker het werk van de Drie-enige God. Hoe harmonieuzer, hoe rijker, hoe meer Gode-verheerlijkender het voor hun geloofsoog schitteren gaat.

Dan wordt de hoop verlevendigd en roemend ook bij tijden in verdrukkingen, wuiven de palmen van het Kanaän der ruste hen toe. Wat hun zal overkomen, wat moeite, wat druk, wat smart op 't smalle pad, dat naar boven leidt.....op dat pad zingen zij in hoogtij van het geloofsleven:

*Zij zal ons niet berouwen, de keus van 't smalle pad;
wij kennen de Getrouwe,
die ons heeft liefgehad.*

*Gij immers wilt of zult nooit onze hoop beschamen;
de Heer' zij eeuwig lof en elk zegg': Amen, amen!*

13. Achter der dagen lang

“Want aldaar zal geen nacht zijn”. Openbaringen 21: 25b

Voor de Kerk des Heeren ligt de toekomst naar de hemel. De hemel niet als toestand van zaligheid, maar ook als plaats van zaligheid. Wie op aarde de hemel in beginsel (toestand) niet in zijn hart leerde kennen, komt nooit in de hemel als plaats. De hemel is dan een plaats. Genesis 1: 1 begint met de hemel, dat is de plaats waar de Godsopenbaring en gemeenschap het grootst en het heerlijkst is. Het is een werkelijke plaats, waar onder meer de engelen geconcentreerd zijn; geschapen engelen, die niet alomtegenwoordig zijn; ze hebben plaats nodig. De Ongeschapene heeft Zich een woning geschapen, die Hem toch weer niet begrenst. Zelfs de hemel der hemelen kan Hem niet bevatten. De gekochten door Jezus' bloed zullen in die plaats wat hun toestand betreft wel onderscheiden zijn en blijven van de Gods des hemels – echter niet gescheiden. Gescheiden zou de dood zijn. God is leven; van Hem gescheiden is de dood. *“Want in Hem leven wij en bewegen ons en zijn wij”.* Wel onderscheiden. Neem de onderscheiding weg en God is geen God meer. Die onderscheiding is juist de zaligheid, de spanning van het hemelleven. Rampzalig was juist het als God willen wezen. Zalig in de hemel; God boven ons, onafhankelijk van ons, maar toch voor ons, met ons; Immanuël. Daar is het brandpunt van Gods heerlijkheid. Geen nieuw licht maar de saamgetrokken lichtbundels van Zijn deugden openbaren zich daar als in één punt; het brandpunt. Daar trekken de lichtstralen van de óók verlostte schepping zich eens samen in de volkomen ontplooid mens als kroon van die

schepping. Daar met een verheerlijkt lichaam kunnen die lichtbundels van Gods heerlijkste openbaring verdragen worden en de meest volkomen gemeenschap met God gesmaakt worden, zonder te bezwijken.

Die geschapen hemel uit “den beginne” heeft een geschiedenis. De heerlijkheid van de hemel is nu wel groot, maar nog niet aller volkomenst. Dit pas als alle uitverkorenen naar ziel en lichaam binnen zijn. Ontelbare zalige zielen bevolken nu de plaats hemel. Maar die zielen moeten weer lichamen krijgen; weer mensen worden. De historie van de hemel begint zijn loop op aarde, waar de uitverkorene wordt voorbereid voor zijn hoge bestemming. Christus bereidde plaats in het huis Zijns Vaders voor de Zijnen, maar bereidt ook op aarde de Zijnen toe voor de hemel. Die bestemming voor de mens lag oorspronkelijk in het paradijs op aarde. Daar had de mens een wonder schoon huis voor zijn nog schonere zielsfunctionering in zijn drie ambten. Met dat heerlijke huis (tempel) was hij een *profeet* met zijn hoofd, een *priester* met zijn hart en een *koning* met zijn hand. Een profeet met zijn hoofd als kenner en verkondiger van de deugden Gods. O, rijkdom van zalig kennen en zalig profeteren; uitspreken en uitzingen van Gods deugden. Een priester met zijn hart, die zich wijde in volkomen offer overgave; bijzonder als de avondwind ruiste door Edens geboomte en die priester zich vlijde aan Gods Vaderhart. Een koning met zijn hand. Als heerser en gebieder over de schepping moest hij de stempel van zijn menselijke geest op Gods rijke schepping drukken. Bij zulk een heerlijkheid had die mens een dienovereenkomstige woonplaats: het Paradijs. De eerste Adam moest dit alles bewerken als ‘levende ziel’. Hij heeft het niet gedaan. De ontreddering is gekomen; de nacht der zonde. In die nacht wandelt de mens, een vonkje nalatend van wat hij eens geweest is. Nu scheefgetrokken; jammerlijk misvormd; karikatuur

van wat hij eens was. Nog heeft de mens kennis, maar welk een vertroebelde en na genade nog maar ten dele. Een wijsheid die dwaasheid is. Met al die kennis en wijsheid een wereld van vuur en bloed en rookdamp. Nacht! En een misvormd priesterschap, dat zichzelf wijdt en offert aan eigen garen en net. Na genade wel hersteld, maar door de verdorven aard zo onvolkomen nog. Nacht! Een karikatuur koningschap, de mens in zijn zelfverlossingspogingen door zelfhandhaving drukt zijn stempel van zijn verdorven koningschap op de schepping; oorlogsbrandellende en de aarde tot een hel makende. Hij heerst om onder te gaan. De mens... in plaats van: *zo moet de Koning eeuwig leven!* Nacht! Daarom: *“Want wij weten, dat het ganse schepsel te samen zucht te samen als in barensood is tot nu toe”*.

Maar ook een trilling door huivert die schepping als ze aangeraakt wordt door de invlesing van Christus en Deze de schepping in haar pronkjuweel de mens, zal uit laten stralen in de hemel tot eeuwige glorie Gods. Dit had de eerste Adam moeten bewerken als 'levende ziel'; had de vermogens ook daartoe. Maar als deze dood valt bezit hij geen levendmakende geest voor de mens; ja voor de ganse schepping. Zo is de schepping in beginsel reeds hersteld, bijzonder in de begunadigden. Daartoe kwam Christus in Bethlehem's stal en stierf op Golgotha's kruis; stond op, voer ten hemel en stortte Zijn verworven Heilige Geest in Zijn Kerk. Nu wacht die schepping nog, zucht zij nog naar haar volle ontplooiing, van wat ze in beginsel is. Daartoe zal Christus in der dagen dag alle machten wegnemen, die dit nu nog belemmeren. Wat de eerste Adam geleidelijk had moeten doen, doet dan de tweede Adam op catastrofale wijze als satan met zijn aanhang als een bliksem van de aarde zal geworpen worden. Dan is het de dag van Gods volle glorie. Hemelheerlijkheid voor God! Hemelheerlijkheid voor Christus in Zijn zegepraal!

Hemelheerlijkheid voor Zijn volk! Alles lost zich op in heerlijkheid en zegepraal. Dan dreunt aarde en hemel van het *“De hemel looft, o Heer’ Uw wond’ren dag en nacht”*. Hoe zullen de hemelzangers dan zingen! Zij die op aarde geschreid, geklaagd, gezucht hebben; zij die als helwaardigen zich leerden kennen. Die smart hebben gehad over hun misvormd profeten-, priester- en koningsschap. Voor wie Christus noodzakelijk en dierbaar is geworden als die grote Profeet, Priester en Koning; die ze van helwaardigen tot hemelbewoners gedoctoreerd heeft. In de nacht van hun ellende, zonde en schuld is Hij hun verschenen. *“De nacht der zonde zal verdwijnen; genade spreidt haar morgenrood”*. Nu in beginsel, straks in volle doorwerking.

Heerlijk als de eerste Adam zijn nakomelingschap tot die lichtende hoogte gebracht had! Nog heerlijker zal het dan zijn, als bij alle lofzangen het genade-lied gehoord wordt: *“Gij hebt ons Gode gekocht...”* De Vadernaam in Christus zal genoemd worden eeuwiglijk en altoos, door eens afgedwaalden en verlorenen. Daar zal geen nacht meer zijn! Want de zonde is er niet meer. Geen inwoner meer zeggen: Ik ben krank; geen leed, geen smart; geen stervenssponde; geen scheiden; geen opwellen van zonde; geen satans-listen! Alles wat zonde is, is daar uitgebannen. Met een gewassen ziel en een verheerlijkt lichaam zal de Bruidskerk *“door ’t Goddelijk oog belonkt weer met haar schoonheid pralen”*. De poorten van dat nieuwe Jeruzalem zullen niet gesloten zijn, want *“geen onheil kan de stad meer deren”*. Geen wacht van buiten en geen wacht van binnen meer! ’t Oog verlicht, de nevels opgeklaard. *“Boven de starren, daar zal ’t eens lichten”*. *“Boven de starren verdwijnt eens het duister”*. Stervend volk, u zult ontwaakt, Zijn lof ontvouwen, Hem in gerechtigheid aanschouwen, verzadigd met Zijn Goddelijk beeld.

*Juicht vromen om uw lot.
De nacht der zonde zal verdwijnen;
genade spreidt haar morgenrood.*

14. Stille Nacht

“Stille nacht” voor wie daar wacht
troost in ziele- en lichaamssmart.
Heft toch in 't donker uw bange hart
naar het Licht in soms stormende nacht.

Stil wordt 't u dan in lijdens nacht,
als God in 't Kindeke met tedere hand -
schenkt Zijne liefde en troostende kracht
als u 't slechts fluistert: o Heere, ik wacht!

15. De HEERE is God, De HEERE is God!

Hoe lang nog, volk door God verkoren,
volk van Isrël, Abrams zaad,
zult u weigeren te horen
naar Gods stem, Zijn wijze raad?

Hoe lang nog zult g' uw Heere tergen
met uw Baäl, Asjera! –
klinkt het dreunend op de bergen;
volgt den Heere, volgt Hem na!

Klinkt Elia's stem als 't dond'ren
kaatsend tegen bergen op.
Heden zal God door Zijn wond'ren
Tonen hier op Karmels top –

Als een vuur'ge vlam des Heeren
uit de wolkenloze lucht
't gedrenkte offer zal verteren –
dat Hij God is, hoog geducht.

D'ogen als met bloed belopen,
't lichaam gruwelijk verwond,
afgebeeld en zonder hope
staren Baäls' priest'ren rond.

't Pleit ten halve reeds verloren,
waar hun god geen antwoord gaf,
moeten zij de Godsman horen,
smekend vuur den Heere af.

D'aarde gloeiend, hitte schroeiend;
de hemel trilt in warmtegloed;
zwijgend volk, het vee bang loeiend,
daar 't van dorst versmachten moet.

God van Abram, Izak, Heere,
Gij Die Jakob hinken deed;
hoor Uw knecht, wil 't volk weer leren
Uw verbond en dure eed.

Laat ze 't zien, die Baälbuigers,
die verzakers van Uw eer.
Laat ze sidd'ren die verbuigers
Van Uw waarheid, vel ze neer!

Laat Uw volk thans U belijden,
zeggen weer: de Heer' is God!
In Uw naam opnieuw verblijden;
wend genadiglijk hun lot.

Zakkend zonlicht spreidt z'n stralen;
overgiet nu Karmels top.
Avondlicht gaat nederdalen,
schijnt nog op de knecht van God.

Ziet hem aard' en hemel samen
grijpen door zijn biddersziel.

Hoort der eng'len Amen, Amen;
God! Dat vuur toch nederviel!

Ziet de Godsman d' handen heffen
heffen naar de troon van God.
Alles zwijgt....'t uur van treffen
is gekomen...God blijft God.

Eer z'n biddend' handen dalen;
eer 't volk kan ademhalen,
eer de laatste bee verklinkt
't zonlicht in de zee verzinkt.....

Knettert, vonkt en vuurt in stralen
hemelvuur; ziet 't nederdalen!
Gloeiend, vloeiend Godd'lijk vuur
vonkelt in het avonduur.

Offer, hout en stenen gloeien,
vlammen lekken, vlammen loeien,
lekken sissend 't water op.
Vuurglod laat op Karmels top.

't Vuur'ge vlammen van den Heere
doet het hart des volks verkeren.
Eind'lijk breekt hun stomme mond,
vult de stille avondstond.

Duizendvoudig, duizend malen,
- Bergenecho's die 't herhalen -
klinkt het naar de hemel op
Jehova onze Heer' is God!

Ontroerd, gebroken en verslagen,
zinken, duizenden terneer,
om van 's Heeren lof te wagen:
Onze God alleen is d'Heer'.

Eer de zon in zee gaat zinken,
doet ze bergentoppen blinken;
werpt z' op 't knielend volk haar licht,
dat voor den Heere nederligt.

Eng'len in de hemel zwijgen
vol ontroering; luist'ren stil,
nu van d' aard de hallels stijgen:
De Heere is God, Die helen wil.

Bij het zakken van het zonlicht
hoort hoe 't nokt en snikt bij 't volk,
dat gebogen, wenend neerligt –
kring'lend rijst de altaarswolk.

Bij de laatste zonnestrallen,
bij de dovende altaarsgloed,
hoort u 't tranenvol herhalen,
murmelend: de Heer' is goed.

Rode golven stil getuigen
van 't zwaard, het groot gericht
over hen die blijven buigen
voor des Baäls aangezicht

Rode golven in de Kison,
rode golven in de zee,
waarop schittert 't licht der goudzon,
sprekend van een vrees'lijk wee.

Scheem'ring gaat over d' aard zich spreiden,
stemgeluid wordt zwakker steeds
van de schare zich verspreidend
bergafwaarts; verstomt alreeds.

Zwijgend zijn de donk're bergen,
zwijgend nog de lucht in gloed;
zwijgend d' aard, die lang moest derven
milde regen, levensbloed.

Hoger klimt de knecht des Heeren,
kon het tot de sterrensfeer.
Hoger om daar te verkeren
met zijn God, der scheps'len Heer.

Dieper buigt zijn hoofd ter aarde
dieper, tot het ligt in 't stof.
dieper, hij gevoelt zijn waarde
Klein bij 't eeuwig hemelhof.

Heel z'n ziel de aard onttogen
is gebed in biddensdrang;
heel zijn z'n ziel gaat naar den Hoge...
heel z'n ziel wordt angstig, bang.

God der vaad'ren in den Hoge,
zie op mij in gunst toch neer.

'k Kom beladen voor Uw ogen
met de schuld Uws volks, o Heer!

'k Hoor het ruisen van de regen;
'k hoor het nu door Geesteskracht.
Bezoek het land weer met Uw zegen;
volk en vee dat dorstend smacht.

Heere! hoor uw knecht thans klagen,
Heere hoor! vergeet mij niet.
Heere, 'k durf niet weer te vragen
wegens 't volk dat U verliet.

Wij en onze vaad'ren tevens;
wij en 't zaad van ons benevens;
wij, wij deden zonden Heer'
Ai, gedenk ze toch niet meer!

Heere, d' aarde roept om regen
hoor het klaag'lijk loeien Heer!
Van het vee; bezoekt met zegen
Volk en land en kudde weer.

Wee mij, 'k voel mijn ziel bezwijken;
alles om me heen wordt nacht
Laat Uw gunst, Uw trouw weer blijken
God 'k heb niets meer, zelfs geen kracht

Grond'loos is Uw mededogen
Soeverein Uw liefde o God!
Sla toch weer in gunst Uw ogen
op Uw volk en wendt hun lot!

Maar tot zesmaal toe was 't antwoord
van de jong'ling uitgestuurd:
Nog geen wolk zo ver mijn oog reikt;
'k heb gezocht, ik heb getuurd ---

'k Zie slecht aan de Westerkimme,
van de zon nog ver het glimmen
Waar z' haar slaapzaal binnenging.
Boven....sterrenflikkering.

't Hoofd van de profeet buigt weder,
't perst zijn bange boezem uit:
God, zendt regen, regen neder
klinkt zijn klacht in klaaggeluid.

Om Uws naams wil, God der vaad'ren,
Om 't verbond, Uw eigen zaak –
dat de vijand niet vergaad're
honend Uwen naam dan laak'.

Al zijn bidden wordt nu geven
van zijn ziel in 's Heeren wil.
Heel zijn ziel wordt heilig beven,
Sabbatsrust, en wordt nu stil.

Zalig zoet in God verslonden
wiekt zijn ziel ten hemel op
't zijn hem juichend' eng'lenmonden
als 's jong'lings stem op Karmels top –

Jub'lend klinkt: ik zie daar klimmen
'n wolkske klein, een hand slechts groot,

tegen 't verre licht der kimme
waar daar straks de zon wegdook.

Is op 't land een handvol koren
in des mensen oog gering -
't Geestesoor zal ruising horen
van des Heeren zegening.

Zwarte wolken, zwellende winden
waaien plots de Karmel op;
felle bliksemschichten vinden
daar hun weg door dwarr'lend stof.

Grote droppen, kletsen, spett'ren
op de bergen, 't dorre blad.
Bliksems flitsen, donders knett'ren,
d' aarde drinkt 't verkwikkend nat.

Onder volle regenstromen,
stormgedruis door dorre bomen -
rijdt nu Achabs wagen uit;
de Godsman huppelend vooruit.

Zijn voeten aad'laarsvleug'len;
't oog niet mat, het fonkelt diep.
Niets kan z'n hindeloop beteug'len,
door 's Heeren kracht hij henenliep.

Wind en zwarte donderwolken,
bliksemvuur en regenval -
vol majesteit Gods macht vertolken:
God is enig, God is al.

Achab diep geschokt, verslagen!
Lovend de God van Israël
kwam Elia voor de wagen
Jubelend in Jisreël.

Apeldoorn 7 november 1932

16. O Hemelwoning

Toen zachte wind der bomentop
van Edens lusthof ruisen deed,
en glans van Godsontmoeting op
des mensen aangezicht stil glee-

Was wonderzoet de avondstond,
als alles riep tot stille bê;
waarin de ziel geen huiv'ring vond
van bang en eenzaam knagend wee.

Gerechtigheid de harmonie
was tussen God en 't kind van Hem;
was in die hof eens symfonie
van God en mens en eng'lenstem.

O bitter, nooit te lijden leed
van weedom en van stervensnood,
toen 't schoonste kleed van schouder glee-
door mensentrots en duivel snoed.

Sinds hemelbô met blank lemmet
voor Edens lustoord werd gezet,
klinkt menig schrille dissonant
als voog'lenkras in avondland.

Van donk're aard' met vloek belaân
door 's mensen val en euveldaân
klinkt wenend: 'k ben uitlandig, Heer';

och, breng mij in Uw woning weer.

Waar lieflijker dan starrelicht
zacht straalt Uw heilig aangezicht;
in Jezus bloed Uw toorn geblust,
daar vindt mijn ziele zaal'ge rust.

O Hemelwoning, paradijs,
dat voor mijn geestesoog verrijs!
Daarheen verlangt m'n ziele zeer
In aardse tabernakel Heer'.

Want zondig zwerft m'n ziel vaak om
o lieve Jezu bruidegom!
Uw bruid ver langt naar eeuw'ge duur
van hemelvreugd, maar vreest soms 't uur.

Waarop haar ziel uit broze tent
gezet wordt en voor goed d' ellend'
voorbij is en daar zondenvrij,
verlost van 's vijands heerschappij

U leven en U loven zal,
o dierbaar Lam, mijn een, mijn al;
in 't kleed dat Gij haar hebt bereid
van smetteloze heiligheid.

Dat kleed zij mijne woning Heer';
die woning, zie mijn ziel 't steeds meer,
reeds in de stille eeuwigheid,
Drie-enig God! door U bereid.

En zo ik vreze 't ogenblik
waarin ik eens mijn stervenssnik
zal geven; Heere toon mij dan,
dat niets van mij U scheiden kan.

Ja, wat Uw liefde en genâ
aan 't recht van God had toegezeid,
dat gaaft G' o Borg op Golgotha
uw volk tot heil in eeuwigheid.

En dekt de dood met schemering
m'n brekend oog – o zegening!
Dan zij het, als m'n tent valt neer,
ten tijd' des avond licht o Heer'.

17. Een brief aan N.N.

N.N. is een afkorting van nomen nescio, dat is een ongenoemde. Zulk een N.N. zie ik in gedachten voor mij in een bosrijke omgeving, waar de schoonheid van Gods schepping straalt. Waar de stilte weldadig aandoet. Waar herten bij avondschemering uit het bos te voorschijn komen, afplekkend tegen het wegtrekkend licht van de zakkende zon. Maar ook waar het licht van Gods genade straalt, koestert en stille maakt, als het hart schreit door- en tot de God des levens. Als dat hart roept en vraagt in spanning en vreze: Heere waarom en waar heen dan!?

Als het leven soms hangt als aan een zijden draad. Als spanning van lichaam en ziel dieptepunten veroorzaken; maar óók hoogtepunten. Dieptepunten door Gods ontdekkend licht om te komen tot Gods vertroostend licht. Als uw ziel schreiend tot God mag zeggen: O Heere ontferm u mijner. Ik kan mijzelf niet dragen; noch mij brengen voor Uw aangezicht. Ik heb ook geen rechten mijnerzijds. Als 't dan wordt een stamelen, een pleiten alleen op de Heere in het: *“Mijn hart roept uit tot God die leeft”*...en u durft haast niet te vervolgen: *“En aan mijn ziel het leven geeft”*.

En toch, wie zó roept, schreit, zucht – dat is leven. Maar u durft het er niet voor te houden. “Houdt moed” zegt God voor zulken in Zijn Woord, “Uw hart zal vrolijk leven”. Juist voor die leren beleven:

*Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart,
of bange nood mijn vlees en hart;*

*zo zult Gij zijn voor mijn gemoed:
mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

Ja, als het hart bezwijkt geestelijk en eens lichamelijk. Geestelijk door Gods ontdekkend onderwijs; lichamelijk op Gods tijd. Dan steeds weer te leren en te belijden: óók dit lichamelijk leven is in Uw hand, Heere!

Onder dat ontdekkend licht voor het hart kan het soms zo hopeloos zijn, voor een wijle; moedeloos, reddeloos en radeloos. 't Zou ook nog redeloos tegen God in kunnen gaan. Denk aan Job. Hoe wordt u, worden wij dan als een hulpeloos kind. En tòch in die weg wordt 't:

*Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

18 . Wierd ik derwaarts weer geleid

Een verhaal

Nazomerzon scheen tussen de takken van de perenboom, waarvan enkele bladen reeds vergeelden. Op de muur in de keuken speelden schaduwen van door de wind lichtbewogen bladeren hun stil en toch zo beweeglijk spel. De zon beschenen muur maakte 't keukentje warm-gezellig. Een paar eenvoudige platen zonder kunstwaarde, leefden nu door zonbestraling. Daartussen hing een oude scheepsklok. Vriendelijke lichtsplinters vuurden op de koperrand van de glasplaat, waarachter de grauwegeel geworden wijzerplaat met haar staalblauwe met roestplekjes bezette wijzers. De nazomer-middagstilte werd slechts verbroken door het tikken van de klok. Toch was er meer leven dan bladerschaduwspel en klokke tik.

Een gouden zonnestraal valt door de takken van de perenboom, het keukenraam door, glijdt langs de verzilverde slapen van een grijsaard en versplintert op het montuur van z'n bril. Geen middagslaapje heeft z'n ogen geloken, maar z'n ziel deed z'n ogen ontluiken, toen door Gods Geest een Lichtspoor hem terugbracht naar die bank in het park, waarop hij eens zat, toen, nooit te vergeten ogenblik, toen het God behaagde, door Zijn Heilige Geest Zijn Zoon in ziel te openbaren. Hoe bang, hoe donker was 't hem tevoren. Hoe was 't een omkomen, een sterven zijnerzijds. Maar ook, hoe jubelde het toen in zijn ziel: *“En onze Koning is van Isrêls God gegeven”*. Wat vrede smaakte in die tijd zijn ziel! Hij had het uitgejubeld aan de mussen, die bij de bank rondhipten, hij had het verteld aan de boom achter de bank, wiens brede bladerkroon hem overschaduwde. En hij was opgestaan en had het aan alle

bomen en planten en dieren in het park verteld, terwijl het hen tegenklonk: *“Want met de stenen des velds zal uw verbond zijn en het gedierte des velds zal met u bevredigd zijn”*.

Maar nu, een traan welde van tussen zijn gesloten oogleden; maar nu zo ver van huis, zo donker in zijn ziel. Hij voelt het, hij weet het, hij is niet waar hij wezen moet. O, hij ziet het zonneklaar, als het licht, dat z'n gesloten oogleden binnendringt. Hij ziet, waar hij komen moet. Maar wie, wie zal hem daar brengen?! O, almachtige God, schreit het in z'n ziel, doe Gij het. Geeft mij weder de vreugde Uws heils. Trouwe God, Gij hebt mij met weldaden overladen, meer dan ik waard ben, meer dan ik u ooit vergelden kan. Hoe ben ik van U vervreemd geraakt, hoe hebt Gij u verborgen voor mij. Gij moet u wel verborgen houden, want ik heb U bedroefd. Ik heb me voor een andere God gebogen en Gij zijt een jaloers God, omdat Gij een liefhebbende God zijt.

En z'n ogen even openend, ziet hij voor zich het bewijs van zijn afdwalingen. Daar ligt het, 't papier en de boeken, waar hij die middag mee bezig was; steeds maar rekenen en optellen en nog eens rekenen en optellen, tot Gods Geest hem aanraakte en terugbracht naar beter dagen. Toen zag hij....toen schrok hij....toen stond het klaar voor hem: zijn geld was hem tot z'n God geworden. 't Nokte in zijn borst. Hoe ver, hoe ver van huis! En nu het heimwee in z'n ziel gekomen is naar dat beter voorheen, nu ziet hij de afgrond, waar hij voor staat. Heere, verlos mij! Begeerte heeft m'n ziel aangegrepen. Begeerte woelt in m'n aderen als een brandende koorts. En 't is zo donker, zo donker!....

Spreek tot mijn ziel o God, zo kan het niet langer. Naar huis, o naar huis. En de weg weet ik niet en het licht zie ik niet, Uw stem hoor ik niet en Uw gemeenschap voel ik niet. God, mijn God ik

ben zo verlaten door mijn zonden, mijn zonden. In z'n zielsbenauwdheid schuift hij alles van tafel, papieren ritselen op de grond. Zonlicht valt op de reeks becijferingen.

Uw Woord, Heere! Hij slaat de Bijbel open; zijn Bijbel, die Bijbel dooraderd met blauwe potloodstrepen, als zo vele stille getuigen van liefelijke Godsontmoetingen en onderwijzingen en ookvermaningen. Hij slaat hem open waar onderstreept voor hem staat uit Psalm 62 *“Wordt niet ijdel als het vermogen aanwast, zet het hart er niet op”*. Toen was het een liefelijke vermaning. Nu een felle, brandende aanklacht. Met beide handen bedekt hij de ogen. Dan perst het uit zijn geprangde, zijn schuldzware ziel uit: Ontsluit, o almachtige God, ontsluit nog eens Uw Woord voor mij. Heere, waar zijt Gij. Ik roep...tot U! Laat me weer mogen zingen: Gij evenwel, Gij blijft dezelfd' o Heer; Gij zijt vanouds mijn Toeverlaat, mijn Koning....

Toen las hij uit de opengeslagen Bijbel: *“Want de Heere heeft u geroepen als een verlatene vrouw en bedroefde van geest; nochtans zijt gij de huisvrouw der jeugd, hoewel gij versmaad zijt geweest, zegt Uw God”*. En toen hij verder las, nee, toen hij het indronk: *“Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen; in een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij weer uwer ontfermen, zegt de Heere, Uw verlosser....”* toen brak het in zijn ziel los. De opeengehoopte smart van lange tijd Gods vriendelijke aangezicht te hebben moeten missen; de vruchtloze pogingen en verzuchtingen om te komen tot die zalige gemeenschap met de Heere als weleer; en nu die balsemende olie uit 't Woord, zo verassend, zo stillend z'n schrijnende wonden, doet z'n ziel verbroken schreien. Het

zilvergrijze hoofd boog; boog dieper en schreide z'n leed weg aan het Vaderhart Gods....

Langzaam was het licht van de muur vergleden over de tafel, over het gebogen hoofd van de grijsaard, had het nog even bestraald, als een hemelgroet van de Zonne der gerechtigheid. Toen nestelde het zich nog een ogenblik in de donkere hoek van de schoorsteen en sprankelden de schuin door het raam zakkende zonnestrallen zich nog even in de koperen knoppen van het fornuis. De oude was in slaap gedommeld, slechts een smal streepje van rood zonnegloeien kleurde het kozijn van het keukenraam. 't Scheen of 't aarzelde om heen te gaan en de grijsaard alleen te laten. Tenslotte schoof, onmerkbaar haast, ook die laatste rode glimp van het kozijn af en donkerde het in het keukentje. 't Werd kil nu, de oude waakte uit z'n dommeling op. Over z'n gelaat gleed een glimlach; een glimlach van 's Heeren gena.

19. Het sterven van Mozes op de berg Nebo¹

Preek over Deut. 34: 1

“Toen ging Mozes op naar de berg Nebo”.

Ps. 90: 1

Lezen: Deut. 34: 1-7

Ps. 37: 19

Ps. 118: 9,10

Ps. 116: 11

Oudejaarsavond en het oudejaar, dat is een knooppunt zouden we kunnen zeggen. Van het heden, waar we nu in staan, van het verleden, want je ziet terug, en van de toekomst, als we het beleven mogen gaan we weer een nieuw jaar in. En dan is het waar, wat ook in Gods Woord staat, vooral ook op oudejaarsavond: *“Als mijn gedachten in mij vermenigvuldigd werden”*. Want oudejaar is een prikkel. Oudejaar geeft een herinnering aan het verleden dikwijls. Het oudejaar geeft soms ook een blikken op de toekomst. Welnu, die laatste avond in Gods huis, waar we nu zijn mogen, dat het dan mag zijn om Gods Woord te horen. Maar dan niet alleen om te horen, maar ook om dicht bij God te wezen. Dat we die oudejaarsavonddienst hier mogen doorbrengen in de Geest van Nebo's top.

¹

Deze preek is uitgesproken op oudejaarsavond 31 december 1969 te Delft

Want het is daar voor Mozes de oudejaarsavond van zijn leven geweest. Daar op Nebo's top met aan de voet het volk Israël dat met heilige geestdrift vervuld was. Waarom? Wel, het was voor hen de oudejaarsavond van de woestijntocht. Straks zullen ze in het Beloofde Land zijn. Zo was het voor hen oudejaarsavond.

Maar die geestdrift werd een weinig getemperd. En waarom? Eén kan er niet mee; mag niet mee. En die ene was Mozes. Ja, hij heeft dat volk ook toegesproken, afscheid van dat volk genomen. Zijn zwanenzang, zoals we weleens het laatste woord of lied van iemand noemen. En zijn zwanenzang was in warme en tedere stem van zegen en dreiging. En nu is het zo, dat Mozes tot hen spreekt, na volbrachte reis en nabije vrijheid voor het volk, maar óók voor Mozes. Want zijn reis was óók volbracht. Zijn reis was af en hij mag gaan naar Gods Vaderhart. En daarom is hij die hoge berg Nebo opgeklommen. Dat had de Heere tegen hem gezegd, dat hij die berg moest beklimmen om daar te sterven.

Mozes heeft al veel bergen beklommen. Hij had menselijkerwijs gesproken geen vrees, geen duizeligheid voor het bergbeklimmen. Maar de tocht op zichzelf was zwaar. Want het was zo, dat het een afscheid was als van een vader van zijn gezin. En afscheid nemen van het leven. Het leven dat de mens toch maar moeilijk aflegt. Hij weet het, iedere stap die hij doet langs het rotspad omhoog, iedere stap is een stap dicht bij de dood. De Heere had tegen hem gezegd: "Sterf op die berg". En wonderlijk, de weg naar de dood natuurlijk uitgesproken is naar benedenwaarts, in het graf. Maar hier is de weg naar de dood opwaarts. Mozes mag sterven in de hoogte, op Nebo's top. Zijn leven was ook zo vaak in de hoogte, dicht met die hoge God in de hemelen verenigd. En nu is het bestijgen van Nebo naar de dood om daar te sterven een symbool van overwinning van de dood. Hij stijgt de berg op, zoals hij eens

de andere berg Horeb is opgeklommen om de wet te ontvangen. Maar hij stijgt nu op als eens op Horeb zoals we kunnen lezen: “*En Mozes klom op tot God*”. En dan is hij er, op de berg Nebo, op de top. Dan is het de oudejaarsavond van zijn leven.

Dat willen we gaan overdenken. Mozes oudejaarsavond op Nebo's top. Het lichtende kielzog op de donkere levenszee van het verleden uit het heden. Want heden is hij op de top. En verleden, want hij ziet terug. En dan ziet hij dat lichtende kielzog, zoals een schip dat nalaat achter de schroeven. Zo'n lange streep schuim. Het kielzog noemen we dat. En in wondere stilte en ontroering is hij afgevaren naar de gewesten der eeuwigheid. En dat is de toekomst.

Dus wij wensen u te bepalen bij: **het sterven van Mozes op de berg Nebo oftewel Mozes laatste vaart**

En daarbij letten we achtereenvolgens op:

Ten 1ste Het lichtende kielzog vanaf het heden naar het verleden

Ten 2de Zijn afvaart naar de toekomst

Maar zingen we eerst Psalm 37: 19.

*Let toch, en zie op vromen en oprechten;
Want, wat men denkt van de uitkomst hunner paan,
God kroont met vree het einde zijner knechten.
Maar, durft men stout des HEEREN wet versmaan,
Dan zal Gods wraak den berg der hoogmoed slechten,
En 't boos geslacht, ten gronde toe doen vergaan.*

1. Het lichtende kielzog vanaf het heden naar het verleden

We zeiden dus, het lichtende kielzog op de donkere levenszee van het verleden. En dan zo, dat het wijst vanaf het heden naar het verleden. Dat is de eerste gedachte. Ja, en daar ligt nu het verleden als Mozes op de berg Nebo staat en zijn hele leven nog eens terug ziet. En ook ziet het land zijner vaders, waar het volk straks binnen zal gaan. Dat land van zijn vaders, waar ze ook gestorven zijn, waarvan Gods Woord zegt: *“In het geloof, de belofte niet verkregen hebbende, maar hebben ze van verre gezien, en geloofd en omhelst en hebben beleden dat ze gasten en vreemdelingen waren”*.

Maar Israël zal nu zijn erfenis krijgen. *“De meetsnoeren zijn hen op liefelijke plaatsen gevallen”*. En Mozes kan dat land, wat nu zijn volk krijgen zal, geheel overzien van Nebo's top. Aan de oostkant van de Jordaan, dan kijkt hij zo over de Jordaan heen, ziet hij het land liggen. In het Noorden kan hij de Bazan zien, Libanon met de berg Hermon. En daar ligt ook Giliad met zijn groene weiden. In het westen kan hij zien Galilea met zijn blauwe hemel en met zijn gele korenvelden, wat bestemd was voor Naftali. Middenin, recht tegenover hem, daar ligt het land voor Efraim en Manasse, waar de bergen springen als rammen en de heuvels als lammeren. En ten zuiden, wat voor Juda bestemd is, daar is het: *“waar de heuvelen zijn aangegord met verheuging en de velden zijn bekleed met kudde en de dalen bedekt met koren, zij juichen, ook zingen zij”*. Mozes hoort alles zingen. Innerlijk, geestelijk. En zijn ziel zingt mee. En aan zijn voeten ziet hij nog wat. De dode zee. Als een blauwe saffier in roodgele omlijsting. Zo ligt daar de dode zee. Hij ziet de Jordaan als een lichtgroene slang met wilgen en riet, en de Jordaan uitlopen vanaf die hoge top in de Galilese Zee. Verder ligt het meer van Neron als een blauwe edelsteen in

de donkerrode en helgele oevers. En Jericho ligt er ook; Jericho de palmstad. Temidden van bloemhoven en ruisende beekjes en fonteinen. Het is de sleutelstad waar ze binnen moeten gaan; via Jericho Israël binnen. Voor het geloof is die sleutelstad, die nu nog door de heidenen dicht en vergrendeld is, voor het geloof is die sleutelstad de deur der hope. Want ze hopen daar binnen te gaan in het beloofde land.

Ja, en dan is het zo rijk hoe Mozes dat gehele land met zijn koesterende blik; o dat land, hij had het graag in gewild, dat land met die akkers en met die wijngaarden en met die olijftuinen en met die dadels en citroenbomen en oranjebomen met weiden en bossen. Ook letterlijk is het waar: *“Hier weidt mijn ziel met een verwonderend oog”*. Maar Mozes ziel is niet onvermengd vrolijk. Er is enerzijds iets pijnlijks. Mozes mag het land alleen maar zien, en niet ingaan. Hij zal buiten sterven op vreemde grond. Niet op de erve der vaders. Jazeker, Mozes is zwaar gestraft door die ene wederspanning bij Meriba. Toen hij moest spreken tegen de rots en in zijn drift met zijn staf er bovenop sloeg om water. En zachtjes herhaalt Mozes' ziel het oordeel. Zachtjes spreekt hij het vonnis uit. Enerzijds glinsteren zijn ogen met tranen, anderzijds is het toch zo mooi. En is het wat God gezegd heeft: *“Van tegenover zult gij dat land zien, maar niet inkomen”*. God straft, beter gezegd kastijdt; zijn volk kastijdt hij nuttig. God straft wijs en opvoedkundig. Zo kan geen mens het nadoen. En God doet het ook niet wreed of ontmoedigend. God doet het uit liefde, tot behoud, tot verbetering. En dan zo, dat degene die gekastijd wordt het niet zal merken? Helemaal niet, maar zo dat de straf toch werkelijk kastijding is. God doet het met liefde voor zijn kinderen. ‘Verboden toegang’ staat er voor dat land Israël voor Mozes. En hoe pijnlijk is daar dat zien op dat land waar hij niet in mag komen. Want ik lees letterlijk: *“En de Heere wees hem dat*

land". Dus hij zag het met zijn ogen. En dan zegt de Heere ook: *"Ik heb u met uw ogen doen zien, maar gij zult daarhenen niet overgaan"*.

Niet over de Jordaan. En daarom, Mozes, hij gevoelt het zo op die oudejaarsavond van zijn leven. Nee, God doet het niet om te plagen. Maar God is niet zo: vandaag ja zeggen en morgen nee. God doet niet zo: "Ik was vergeten om een vermaning te geven, maar vooruit maar.." Het is wel pijnlijk dat zien op die oudejaarsavond. Het is een ogenblik, een soort marteling. Erger nog dan de dood, dat alleen maar zien, het is een kwelling voor zijn ziel. Hij smachtte naar dat land. Zoals we lezen: "Zoals een bruidegom naar zijn bruid verlangt". Zijn ogen schreien van verlangen. Zijn handen breiden zich uit tot omhelzing van Kanaän, figuurlijk gesproken. "O, land mijner vaders!!" En dan Gods stem daartegenover: "Gij zult daarhenen niet overgaan".

Wat heeft dit toch allemaal te betekenen? Wel dit, het is een les, dat de kleinste overtreding blijft overtreding. Die overtreding bij Meriba, toen hij sloeg in plaats van spreken op de rots. Die kleinste zonde is toch zo groot dat zij de mens de hemel voor eeuwig onwaardig maakt. Dat wil zeggen: Gods kind krijgt die hemel wel. Zeker! Daar gaat het niet over. Maar ze moeten leren: onwaardig. Ik heb het niet verdiend. Ik ben tegen uw bevel ingegaan. En dat te leren in de woestijn, zoals Mozes dat ook geleerd heeft in de woestijn. De woestijn van het leven.

En zo, vragen we ons af, hebben wij daar ook iets van geleerd in het afgelopen jaar. Of hebben we alles prachtig afgemaakt en alles goed gedaan. Nee, ik bedoel de hoorders niet alleen, maar de prediker erbij. En als we eerlijk zijn zeggen we: wij hebben ook onze gebreken. Ook onze tekortkomingen. En dat hoeft niet altijd

moord en doodslag te zijn. Er zijn zoveel dingen, waarin niet gedaan wordt, zoals God het wil. En om dat nu te leren en terug te zien, ook in het afgelopen jaar. En wat is het dan rijk, als er dan geen opstand komt bij het zien wat we gedaan hebben. En zo ook bij Mozes. Hij zag wat hij gedaan had. Hij had ook in felle opstand kunnen komen, dat hij alleen mag zien waar hij eerst dacht in te komen. Maar geen opstand. Wel verslagen. Want dat land is een spiegel van Gods heerlijkheid. Dat heeft hij nu gezien. En hoe klaarder die heerlijkheid nu is die hij ziet in dat beloofde land, hoe zwakker hij des te meer gevoelt zijn zonde, waarom hij dat land niet mag ingaan. Maar, al is het nu dat hij zwart ziet door zijn zonde, waarom hij dat land niet in kan komen, het is niet zo dat er een wanhoop is bij Mozes, bij het niet ingaan van Kanaän. Want de Heere rekent Zijn kinderen de zonde weliswaar zwaar aan, maar Hij rekent met hen in dit leven af. Dat wil zeggen: niet daarna. Voor Zijn kinderen is het hier reeds. Mozes' ongerechtigheden zijn op Christus aangelopen.

En Mozes heeft op die manier wel alles gezien, maar is dat land niet ingegaan. Mozes heeft dat moeten missen, en dat was pijnlijk. Het is pijnlijk om te scheiden van het Kanaän van God, dat hij daar niet in mag, maar Mozes hoeft niet te scheiden van de God van Kanaän. Daar hoeft Mozes niet van te scheiden. En dan ziet de Heere hem op Nebo naar Zijn bevel op de oudejaarsavond van zijn leven terug. En dan zal het zo zijn, als hij daar op Nebo is, dan is het nog inniger, nog liefelijker, nog rijker dan ooit zelfs. Want op Horeb was het nog niet zo mooi. Daar kreeg hij de wet van God en die moest hij overhandigen en aan dat volk bekend maken. Die wet sprak van zonde, die wet sprak van oordeel. En hier, nee, hier was het zo niet. Want dan rijst er een ander panorama voor het oog op van Mozes. Hij mag terug zien op het verleden in het heden in het oudejaar van zijn leven. En dan

gebeurt het, zo mag je het voorstellen, zo is het vaak kort voor het sterven, zo is het bij Mozes ook geweest, komt men weleens tot visionaire helderheid. Dat gebeurt wel bij mensen die in het water vallen, bewusteloos worden en dan zeggen ze achteraf (sommigen althans) “Ik zag mijn hele leven voorbij gaan, toen raakte ik bewusteloos, ik ben er gelukkig uitgehaald”. Dus het hele leven nog eens tot een visionaire helderheid. Zijn hele leven komt zo in een lijn voor hem te staan, zoals het blinkende kielzog dat een schip achterlaat. Heel zijn leven ziet hij terug, dat nu belicht wordt in de raad Gods. Van die wieg, dat biesen kistje, van dat paleis waar hij vertoefd heeft bij farao, van die keuze dat hij met dat volk van God wilde leven. Jazeker, in zijn drift heeft hij die Egyptenaar doodgeslagen, dat was niet goed, maar in zijn keuze bleek dat hij het voor Israël opnam. Dan ziet hij dat brandende braambos, de Rode Zee waar God een pad gebaad heeft, hij ziet zijn leven terug, van de strijd tegen Amelek op die berg, van Mara's bitter en Elim's zeventig palmbomen. Van de berg Horeb, waarop hij de wet ontvangen heeft, van Meriba. En dan komt er bijna een punt achter, want daar heeft hij op de rots geslagen in plaats van gesproken. En dan komt alles samen zoals de draden van een borduursel, zo wordt zijn hele leven. Ook de tegenstellingen in dat leven komen hem zo voor de aandacht. De schoonheid van aangezicht, want dat hebben zijn ouders hem verteld. Hij was zo schoon, zo aantrekkelijk als dat kleine kind. Toen ze hem in dat biesen kistje hebben neergelegd. Ook mag hij terug zien, wat God hen gegeven had, de weelde van de gave des verstands, om dat volk te leiden. En dan ziet hij ook die boze vlek in zijn leven, van zijn opstand daar bij Meriba. Maar meer nog, de dagen van de wonderdoende kracht die God gedaan heeft en hem er ook nog voor gebruikt heeft. Ook de verloren jaren, dat hij daar bij zijn schoonvader was en niets kon doen voorlopig. Ga het maar na in uw eigen leven: de vreugde, de smart, de zoete

verassingen, ook de bittere teleurstellingen, de blinkende hoogten, de helse diepten, de klare inzichten en de schemerige raadselen, dat je niet meer weet hoe je verder moet en er niets meer van begrijpt.

Mozes' jonge leven in Egypte en nu alleen op Nebo aan de ingang van het land der belofte. Ja, alles heeft gediend en dient nog de wijze en heilige wil van God. Daartoe moest alles gebeuren. De verlossing van zijn volk, de komst van Zijn rijk, de glorie van Gods Naam, en dat alles mag Mozes ook zien. Enerzijds zag hij dat al, maar nu veel helderder nog. En ook dat leven is een gedachte. Een gedachte van God. Dat leven van Mozes is een maaksel van God. Ook in dat leven zijn daar de blauwe bergen en de donkere dalen.

In ons leven precies eender. Als je zien mag in Gods licht de woeste plaatsen, maar ook de vruchtbare zon en de donkere wolken. En de Heere, als Mozes daar op de berg Nebo staat, de Heere wijst hem het land als een soort accentuering van de kastijding enerzijds, maar ook een bewijs van Gods liefde. Zo dat goede land, zo ook uw leven. Uw leven zal nog veel beter worden als u gaat naar dat Land wat ik u straks geven zal. Ik heb u gemaakt en gesierd o Mozes met profetische gaven om te onderwijzen. Met priesterlijke gaven om u op te offeren, met koninklijke gaven om te regeren. Zie nu eens op uw leven terug, u waart een werktuig in Mijn hand. Tot grote daden kreeg u uw grote gaven. Koningen hebben gebukt voor uw woord, de zee heeft zich gespleten op uw woord, uit de rots is water gekomen, en uit de wolken het manna. En het einde, het oudejaar op Nebo's top, is de voleinding. Israël staat daar aan de grens om in te gaan in het land der belofte. Dat is schoon. Alles wat hij beloofd heeft doet God. Maar Mozes u zijt op aarde toch niet vergeefs geschapen, al

mag u dat land niet binnen gaan. En daarom, het is voor Mozes, en als het goed is voor ons als de Heere bij ons is, dan is het toch niet alleen weedom van een mislukt leven. Voor Gods kind nooit. Wel zullen ze hun zonden leren kennen ook van het afgelopen jaar. Maar ook de genade Gods. En Mozes einde is dan geen tragisch einde. Dat hij zijn leven verspild heeft. En dat hij dat leven de Heere onttrokken heeft. Helemaal niet. God is in Mozes tot Zijn doel gekomen. De Heere Jezus sprak bij Zijn sterven: "Tetelestai" d.w.z. "*Het is volbracht*" en daar zit het woord 'telos' (doel) in. Welnu, God heeft in Mozes en met Mozes Zijn doel bereikt. Gods beloften zijn ook heerlijk vervuld, ten opzichte wat de Heere ook aan Mozes beloofd heeft. Zal Mozes dan alleen wenen? Helemaal niet. Hij mag ook triomferen. En wat groter zaligheid is er toch dan God te kennen. En Mozes kende God. We zouden kunnen zeggen: wie heeft als Mozes zo de Heere gekend? Mozes heeft Hem gezien in Zijn werken, de schepping van hemel en aarde heeft Mozes in de vijf boeken van Mozes te boek gesteld. Hij heeft, lezen we ergens en wat een voorrecht, de Heere gezien van aangezicht op aangezicht. Dat betekent niet dat God een aangezicht heeft zoals een mens, maar zo nabij zoals een mens nooit God aanschouwd heeft. En daarom, wat is groter genade dan de Heere te dienen als Mozes heeft mogen doen. Hij is bevoorrecht boven al degenen die straks nog zullen ingaan in het aardse, maar ook het Hemelse Kanaän. Heel zijn leven stond in het teken van de dienst des Heeren. Heel zijn leven was gewijd aan de dienst van God. En dan zien we dat blinkende kielzog van het verleden, waarop het licht van Gods genade valt. Hij was ook de vertrouweling Gods. Hij was de middelaar voor God en dat volk tijdens de woestijntocht En daarom, hij is er bij geweest, hij was de uitleider aan de hand des Heeren, van dat volk uit Egypte, om ze te brengen in het land Kanaän. Hij was een herder voor dat volk. Hij was een voorbidder voor dat volk. Hij was namens God

de wetgever voor dat volk. Hij was namens de Heere de opvoeder van dat volk. Een koning van dat volk. En daar zie je dat kielzog. Dat is nu zijn levensvaart geweest. Zeker, er waren teleurstellende dingen geweest, martelende arbeid om dat volk eronder te houden. Dat opstandige volk. Ook weer geen slavenarbeid, zo niet, het was arbeid voor de levende God. Het was werk van een zoon voor een vader. Het was liefdeswerk voor 's Heeren volk. En dat werk dat in liefde voor God gedaan wordt is nooit ijdel, lezen we in Gods Woord. En de liefde schreit niet, als ze zich offert zoals Mozes zich voor dat volk gegeven heeft. Mozes had wel kunnen zeggen: ja Heere ik sloeg wel op die rots, maar eigenlijk was het mijn schuld niet, want dat volk was altijd in opstand. Het doet ook niet alsof het niet gebeurd is. Hij schreit niet als hij dat offer moet brengen in de zin van kastijding, en als hij de liefde tot de Heere mag behouden, welnu dat is zijn stille vreugde. De glorie van Mozes is dit in het nabij komen van Hem die zeggen kon: *“De zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en ziel te geven voor een rantsoen voor velen”*. Daar is Mozes even het type van Christus. Hij heeft zijn ziel gegeven voor de tijd en nu sterven op Nebo. In die zin is hij niet de werkelijke Christus maar een afbeelding van die Christus die komen zou. En zo ziet u het lichtende kielzog van zijn levensvaart op de donkere levenszee van het verleden. Als hij daar op dat Nebo komt, ziet hij alles nog eens terug, vanaf het biezen mandje, zoals u gehoord heeft, tot waar hij nu staat op Nebo's top.

Zingen we eerst Psalm 118: 9, 10

*De HEER wou mij wel hard kastijden,
Maar stortte mij niet in de dood;
Verzachtte vaderlijk mijn lijden,
En redde mij uit alle nood.*

*Ontsluit, ontsluit voor mijne schreden,
De poorten der gerechtigheid;
Door deze zal ik binnentreden
En loven 's HEEREN majesteit.*

*Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treen
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheen.
Ik zal Zijn naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn Geest
Door Uw ontel'bre gunstbewijzen,
Tot hulp en heil en vreugd geweest.*

We hebben gezegd, Mozes had grote blijdschap. Niet dat het hem onverschillig was dat hij Kanaän niet in zou komen, maar aan de andere kant is het toch ook zo, waarom zou Mozes treuren?! Want de Kerk, dat is niet een gebouw, dat is de Levende Kerk, gesymboliseerd in Israëel, de Kerk die hij boven alles lief heeft, die sterft niet met hem. Ook in zijn oudejaarsavond niet. Ook nu niet op oudejaarsavond sterft de Kerk des Heeren niet. Die blijft tot op de laatste dag. Tot de laatste is toegebracht. En Mozes zal opgevolgd worden. Jozua zal hem opvolgen. En zie dan, de grote Profeet die het volk wijs zal maken tot zaligheid, die zal straks nog komen in dat land wat hij nu ziet. In dat land, en dan moet Mozes ook voor die grote profeet wijken. Hij is slechts de aanwijzer van die profeet. Hij is het zelf niet. Hij leefde nu in dezelfde sfeer als eenmaal Johannes de Doper toen hij de Christus aanwees: *“Hij moet wassen en ik minder worden”*.

En daarom, kent u de Heere? Kent u Hem bij het sterven van de tijd. In die zin, dat er eens komt een einde aan de tijd. Iedere dag

sterft de tijd af tot de eeuwigheid komt. Ik kan dat niet verklaren. Ik hoef dat niet te verklaren. Dan zouden we als God moeten wezen. En als we denken dat we dat kunnen, dan steken we God naar de kroon. Het is niet te begrijpen. Dan wordt het eeuwigheid, dat is het einde van de tijd. En daarom, Mozes zal sterven en dan is het dat die andere Mozes, die meerdere Mozes nog wordt verwacht. Daarover heeft hij moeten optekenen door de Heilige Geest, ook in de bekende vijf boeken van Mozes. En dan is het terecht, zoals er gezegd wordt in Gods Woord: *“Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn geworden door Christus Jezus”*. En wat nu de Kerk betreft, Mozes kan gerust zijn. Hoe kan Mozes gerust zijn? Wel daarin, wat hij zelf ook in het hele begin heeft opgetekend in Genesis. Toen tekende hij op het bevel door de leiding van de Heilige Geest *“dat zaad zal u de kop vermorzelen”*. Dat wil zeggen, dat zaad der slang zal Christus doden, maar niet dat Christus in het graf blijft. Hij zal weer opgewekt worden, betalen voor de zonden van Zijn Kerk. En daarom, Mozes wordt nu al stiller en rustiger, omdat God bij hem is, in zijn hart is. En dan komen we aan die laatste gedachte; in wondere stilte en ontroering zal hij afvaren naar de gewesten der eeuwigheid.

2. Zijn afvaart naar de toekomst

Bij Mozes' sterven is het alleen winnen. De poorten van de dood zijn niet donker. Als daar die oude pelgrim staat op Nebo, in het licht van Gods genade. Zeker, het land Kanaän ontgaat hem, maar hij krijgt een andere erfenis, die de dood hem niet ontnemen kan. Een andere erfenis die hem de dood juist brengen zal. Want door de dood komt hij eeuwig bij God. De Heere is het deel zijner erve. Gaarne had hij naar Kanaän gewild, maar anderzijds is het ook: *“nevens God lust hem ook niets op de aarde”*. Dat wil zeggen:

als het niet van God is wil ik het niet. Nee, niet uit hoogheid of omdat hij zo'n vrome man was, maar bij Mozes was het nevens God lust mij niets. Zelfs wat daarginds ligt. En al mocht hij nu naar Kanaän en de Heere zou zeggen: Nu ben ik niet meer bij je, dan zou hij gezegd hebben: Nee, liever in de woestijn met God, dan zonder God in dat mooie Kanaän. Want het is nergens beter, dan nabij God te zijn. En ginds wacht hem de hemel der hemelen. En dat ziet hij. Dat ziet hij met een huiveringwekkende klaarheid als profeet. Let wel op dat woord huiveringwekkend. Niet huiveringwekkend van angst, maar je kunt weleens een huivering hebben van blijdschap. En zo was het nu met Mozes. Met huiveringwekkende klaarheid gevoelt Mozes het Kanaän. Mozes ziet ook, dat weet hij, daar heeft hij ook over gesproken, dat er oordelen zullen komen voor Israël als ze afwijken. Het oordeel van de gruwelijke afval. Het oordeel dat het volk straks weggevoerd zal worden *“want ik weet dat gij het na mijn dood zekerlijk zult verderven”*. Zo had Mozes het letterlijk uitgesproken, wat hij namens God heeft moeten profeteren, als dat volk zou afwijken en niet meer luisteren zou naar de Heere.

En uit dat oogpunt is het niet ingaan in het land Kanaän geen ramp. Wel een kastijding. Wat is de Heere goed voor zijn kind, als hij hem wegneemt ook voor de dag van het kwaad. Hij had nog wel 100 jaar kunnen leven. Het was een sterke man. Hij is maar 120 jaar geworden. Toen had God de grens gesteld. Zeventig jaar als we zeer sterk zijn, en dan nog tientallen jaren erboven, dus Mozes was bijzonder sterk. En als de Heere dat gewild had, had hij nog wel 100 jaar kunnen leven. Maar de Heere heeft hem weggenomen, voor de dag van het kwaad. De mensen zeggen weleens als iemand gestorven is en daarna gebeurt er iets vreselijks in het gezin: De Heere heeft vader of moeder nog net weggenomen. Die hoefde dat niet meer mee te maken. En zo is

het ook, dat de Heere Mozes wegnam voor de dag van het kwaad. En als Mozes daar staat terug te staren op dat hele leven van donkere kanten en lichte kanten, dan is het net of de Heere zegt: Kom nu maar Mozes, ik wacht op u. Mozes de Heere wacht, kom nu maar. Hij roept u. Leg uw hoofd geestelijk maar aan Zijn hart. En dat is rijk. Dat is schoon. Geestelijk het moede hoofd der vormen, voor eeuwig kronen zal. En om zo het moede hoofd aan het hart van die grote God te leggen, verzoend door de komende Christus, waarop God ook aankan, want God kan op God aan. God kan op Christus aan. God kan op Christus aan, dat Hij wat te doen staat zal volbrengen. En dan krijgt dat volk de vooruitbetaling al op het zekerlijk doen van Christus, de vergeving van zonden.

Het is nu oudejaarsavond. Eer de bergen zijn geboren, ook Horeb en Nebo, eer God de wereld en de berg waarop hij staat geschapen had, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij God. Ook voor Mozes, die op het punt staat het tijdelijke met het eeuwige te verwisselen. En die God is nu Mozes God. Is Hij ook uw God? Daar hoeft u geen antwoord op te geven aan mij, maar geeft u maar antwoord aan de Heere. En als het niet zo is, dan kan het nog, omdat we nog in het heden der genade zijn. Ook op deze oudejaarsavond. En als het dan uw God wordt, dan kan het in de moeite zijn, ook bij Mozes daar op Nebo “Rust mijn ziel, uw God is Koning, heel de wereld Zijn gebied, alles wisselt op Zijn wenken, maar Hijzelf verandert niet”.

Mozes sluit de ogen. Hij ziet niets meer. Wil niets meer zien. God maakt hem rijp. Hij wil alleen nog maar horen, de stem die hem roept: “Mozes kom, want je gaat naar Mij toe voor eeuwig”. Dan, mogen we wel zeggen, want hij is werkelijk gestorven, wordt het steeds donkerder, steeds stiller. Maar dan niet een benauwde

dood, maar als bij het naderen van de slaap. Een wonderlijke ontroering komt er in de ziel van Mozes. Hij vaart af. Hij vaart af naar de eeuwige gewesten der eeuwigheid, naar de lichtende kusten der eeuwigheid. Zijn ziel ontspant zich, tot volkomen rust. Maar op het ogenblik dat die ziel daar zweeft boven de donkere onbewustheid, want dan gaat de bewustheid toch weg bij het sterven, neemt God die ziel op, en voert zijn ziel mee op in het licht. En dan die schone woorden: *“Alzo stierf Mozes de knecht des Heeren aldaar in het land van Moab naar ’s Heeren mond”*. Hij stierf door een kus van Gods mond. Figuurlijk gesproken. Ik lees in het Hooglied dat de Bruidskerk het uitroept: *“Hij kusse mij met de kussen Zijns monds”*. Dat betekent geestelijk: Hij omhelze mij, laat de Heere dichtbij mij komen als die sterke Man, als die grote Bruidegom, die mij lief heeft. Ik zo’n zwarte. En daarom, de Heere heeft Zijn knecht als ware geestelijk in slaap gekust. Dat mag je rustig zeggen, dat is helemaal niet verkeerd. De Heere heeft Zijn kind Mozes de hemel ingekust.

En daarom, op oudejaarsavond, Zijn geestelijke kussen te mogen ontvangen. Zijn goedheid, Zijn gunst. Hij balsemt alleen wonden. Hij heelt alleen smart. Weg was de smart van Mozes, weg was de wond dat hij niet binnen mocht gaan in het aardse Kanaän. Hij is het hemelse binnen gekust. Zo stierf Mozes. En toch, geen natuurlijke dood stierf Mozes. Dat wil zeggen. Mozes stierf niet omdat zijn levensolie op was, want ik lees: *“Zijn oog was niet verdonkerd en zijn kracht niet vergaan”*. De Heere heeft Zelf zijn levensvlam uitgeblust. Maar zo, dat het geen smart was voor hem. Zo dat het geen schandelijke dood was. Is dat schandelijk als de Heere zo Zijn kind aan Zijn hart drukt? Als in een droom tot God te gaan? In blijdschap, in de lieve omhelzing des Heeren. Eervol en ook luisterrijk is Mozes ook begraven. Hoe? God heeft het niet precies gezegd, dus hoeven wij het ook niet precies te

weten. De Heere heeft daarvoor gezorgd met Zijn engelen. Hij is door God begraven. Nooit is een farao uit zijn tijd zo begraven geworden. Zo hoog, zo geweldig. De Heere Zelf, lezen we, heeft hem in het land Meriba begraven. Zo is geen ene farao, geen keizer, geen koning, niemand is zo gestorven of begraven. Moederhanden hebben hem eenmaal in het biezen kistje gelegd, als een schat voor de Oud Testamentische Kerk, om het volk uit Egypte te leiden naar Kanaän. Vaderhanden hebben hem in het geheim als een schat voor de Kerk van de nieuwe dag ergens begraven. En dan lees ik: “Niemand heeft dat graf ooit geweten”. De Heere heeft het geheim voor ons niet ontsluitend. Waarom niet? Dat weten we niet. Misschien omdat het anders nog ontheiligd zou worden door haters van God. Misschien omdat er nog eens een afgodische verering zou komen, als we dat graf geweten hadden. Zeg nu niet, dat gebeurt niet. Als we door de Heere niet bewaard worden zijn we allemaal afgodendienaars.

En daarom, God heeft ons niet bekend gemaakt waar dat graf ligt. Dat lichaam is alleen bezit van de levende God. Zelfs de dood mocht het niet bezitten. God heeft dat lichaam begraven zo, dat het niet ontbonden is. Mozes is later terug gekomen. Maar de grootste verassing wachtte Mozes na zijn afvaart, nadat hij op de berg Nebo aan het hart Gods gestorven is. En dan, na zijn dood, in het nieuwe jaar, heeft hij een grote verassing gekregen. Als u even doordenkt, dan weten sommigen wel, toen de Heere Jezus verheerlijkt werd op de berg der verheerlijking, lees ik: Hij sprak met twee mannen die met Hem op de berg verschenen, met Mozes en Elia. Dat was Mozes. Geen vage geest. Niet symbolisch zoals Kuitert alles symbolisch gaat verklaren. Dan kun je de Bijbel wel in de prullenbak gooien. Als het allemaal symbolisch was. Het was werkelijkheid. Maar het hoe is heel wat anders. Wij zijn geen God. God in Zijn almacht, in Zijn wondermacht, heeft dat lichaam

van Mozes gegeven op de berg. Het was geen spook wat daar verscheen. Het was een verheerlijkt lichaam. Mozes en Elia. Wat moet er toen ook in het hart van Mozes zijn omgegaan. Toch in het land Kanaän. Het is of de Heere bij wijze van spreken het oordeel herroepen heeft. Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden. Hij mag daar zijn op de berg. De man die op Nebo afvoer naar de eeuwigheid. Maar naast hem, en dat is het allerrijkste, staat Hij Wiens heerlijkheid alle paradijsheerlijkheid nog verdonkert. Jezus, waarvan Mozes een zwakke afschaduwing is. En die Mozes ook gediend heeft om dat volk uit Kanaän te leiden, opdat uit dat volk, uit de stam van Juda Jezus geboren zou worden. Jezus, die de vloek van de door Mozes gebrachte wet in zegen zal veranderen. Mozes heeft op Horeb de wet moeten brengen. En de wet vervloekt. Als we naar die wet geoordeeld moesten worden was het voor eeuwig mis. Maar Jezus is gekomen om die wet voor arme zondaren te vervullen. Die het eerlijk gaan zeggen: Heere, als U naar dat wetboek te recht gaat dan ben ik voor eeuwig, eeuwig buiten dat hemelse Kanaän. En nu mag Mozes daar ook aanschouwen zijn Jezus. Zijn verlossing. Die ook dat driftige slaan door Zijn bloed zal vergeven. Jezus dus, die de vloek gedragen heeft van de wet die Mozes op Horeb ontvangen en bekend gemaakt en opgetekend heeft. En die nu die wet in zegen zal veranderen, tot het nieuwe jaar van het eeuwige leven. Daardoor gaat Mozes, daardoor gaat Elia, daardoor gaat de allereenvoudigste, al was zijn leven als een arme bedelaar, als was 't ie putjesschepper, straatveger. Daar gaan zulken door naar Boven. En vorsten, miljonairs, multimiljonairs kunnen nog verloren gaan met al de weelde als ze nooit als arme zondaars bij God terecht gekomen zijn. En daarom, beiden, Mozes en Elia verkondigden aan Jezus toen Zijn uitgang, die Hij zou volbrengen in Jeruzalem. En wat is dat schoon. Mozes en Elia hebben erover gesproken met de Heere Jezus. En dat was geen gemakkelijk

gesprek voor de Heere Jezus hoor! Ja, Hij was zonder zonde, maar Hij was ook zuiver mens. Hij wist wat lijden en benauwdheid was. En daar verkondigen Mozes en Elia Hem dat Hij zal moeten sterven. Wist de Heere Jezus dat dan niet? Dat wist Hij wel. Hij hoeft daaraan ook niet herinnerd te worden, maar het is hier door God zo door God besteld, dat het een gesprek geweest zal zijn tegenover die Christus, dat Hij zal sterven, en dat Hij zijn dienst zal volbrengen buiten Jeruzalem om daar te sterven. En daar worden ook Mozes' zonden geboet in het oudejaar van Christus aardse leven, als Hij sterft aan het kruis. Opdat Mozes en Elia en allen die in Hem geloven het nieuwe eeuwige jaar des levens mogen binnengaan.

Christus heeft de zonden verzoend. Uw zonden ook? Vraag er veel naar. Vraag niet naar een hoorbare stem. Vraag niet naar een speciale tekst, de Heere kan dat ook gebruiken. Maar let er op in uw leven, of u de Heere vreest. Bij zulken die de Heere vrezen zijn de zonden vergeven, maar dat wordt in de weg van geloofsbeoefening tot meerdere zekerheid gebracht. Niet zo: Mijn zonden zijn me vergeven, ik heb gisteren een tekst gehad, en dan leven we rustig voort, want ik kom toch wel in de hemel. Nu iemand die zo denkt, komt er juist naast te staan. Zo is het niet, als je wederomgeboren wordt, en laat de kinderen het maar zeggen: als je een nieuw hart krijgt van de Heere, komt dat in het leven openbaar. Niet om door de werken zalig te worden, dat kan geen mens meer. Maar dan komt het openbaar dat je vrijgesproken bent van schuld en straf, dan komt de heiligmaking. Dat wil zeggen: leven in een kinderlijke vreze voor de Heere. Daar hoeft je gelukkig niet oud voor te wezen. Dat kan ook op jonge leeftijd. Dat kan ook op kinderleeftijd.

Welnu, en zo is er ook over die uitgang gesproken, die Hij te volbrengen had in Jeruzalem. En om zo de toegang tot het

hemelse Kanaän die was gesloten door de zonden, voor eeuwig te ontsluiten. Voor allen die in Christus gevonden zijn. En dan komt de vraag voor mij en voor ons allemaal: hebt u uw beeld gezien ook in dat leven van Mozes. Hebt u uw naam ook daarin horen noemen, dat u ook de naam hebt van arme zondaar, maar ook de naam hebt van een kind van de Heere waar God zoveel van houdt omdat Hij dat kind kan aannemen, dat Hij dat kind niet voor eeuwig hoeft te vernielen, omdat er voor dat kind betaald is. En hebt u ook iets van die weg verstaan, dat de Heere de weg voor zijn volk dwars door de woestijn neemt en dat toch het einde, hetzij de ene lichter de ander minder lichter, maar het einde is naar de Heere. Onder vernedering, dat wil zeggen zichzelf vernederen. Nee, niet zo: Ik zal me weleens klein maken. Maar, dat weten ze soms zelf niet eens. Iemand die klein voor God is zegt: Heere, ik ben het niet waard. We hoeven dat niet zo in een brede preek uiteen te zetten. Dat merkt Gods kind ook wel van een ander kind van God. En allereerst ziet God het en zien de engelen het, wanneer we werkelijk vernederd voor Gods aangezicht wandelen. Vernederen betekent niet met je hoofd tegen de grond lopen, dat betekent eenvoudig, niet te veel verbeelden, het een ander gunnen, te waarschuwen, de zonde aan te wijzen, maar ook de genade die zo ruim is in de Heere. En dat kan gegeven worden, omdat Christus aan Gods recht voldaan heeft. Als wij het moesten doen in der eeuwigheid niet meer. Maar naarmate je armer in jezelf wordt, en dat wordt je absoluut, hoe rijker in God. Hoe meer de 'vrome' rommel hier van binnen opgeruimd wordt, hoe rijker je in de Heere wordt. Dat vrome bedoel ik tussen aanhalingstekens hoor! Dat wil zeggen, dat wij denken dat het nog wat moois is en dat God het helemaal niet mooi vindt. En dan komt er voor die rommel toch wat in de plaats. Voor die rommel komen diamanten van Gods genade. Paarlen van Zijn liefde. En ook een wederliefde tot de Heere. En

daarom, naarmate u armer in uzelf wordt, hoe rijker in de Heere. En zo kunt u sterven. Dan kunt u afvaren zoals Mozes eenmaal afgevaren is. Menig sterfbed is soms zo ruim geweest van eenvoudigen. Nee, niet van doctors in de theologie en van dominees. Kunnen die dan niet in de hemel komen? Daar gaat het niet over. Maar ze gaan weleens in het donker de grote reis in, en dan zijn er van die eenvoudige zielen, die amper een tekst kunnen verklaren en waar de gloed van de liefde zo straalt, dat je er jaloers op kunt worden. Ik heb misschien weleens gezegd, toen we nog in Vlaardingen een jongen van een jaar of twintig waren, dat daar een vrouwtje op haar sterfbed lag. En dat ze zei: “Voelt u mijn pols is” Ik vroeg: “Waarom dan?” “Ik wil zo graag naar Huis, ‘k Heb zo’n heimwee”. Dan is het toch waar, dat de Heere bij u blijft, en in u door Zijn Geest in u werkt, en om u heen door Zijn engelen, want dan kan het wezen dat er aanjagers, duivels proberen om het nog donker voor je te maken. Maar, o, God is zo machtig!

En zo komen we terug, en we eindigen met die woorden, die gezegd werden: Mozes stierf door een kus van Gods mond. Welnu, als het dan zo mag zijn, als de oudejaarsavond van uw leven komt, of als het oudejaar is letterlijk, dat het zo mocht zijn: Hij kusse mij met de kussen Zijns monds”. Geestelijk, geen vleselijk idee. Zuiver geestelijk. Met andere woorden: de Heere wil met Zijn Woord en met Zijn Geest mij de liefde bekennen. Hij balsemt alleen wonden. Hij heelt zoveel smart. Voordat je sterft kun je nog zoveel meemaken. Nee, ik bedoel niet de laatste paar dagen, maar als je de Heere gaat vrezen zul je merken dat je wonden krijgt en dat je smart hebt. Maar dan mag de tijd je weemoedig stellen, maar dat is toch ook niet altijd. Je moet ook niet enkel in het weemoedige opgaan, want daar ben je tenslotte ook niet mee geholpen. Dan denk ik aan dat bekende vers:

*Snelt dan, jaren, snelt vrij henen
met uw blijdschap en verdriet;
welk een ramp ik moog bewenen,
God, mijn God verandert niet.
Blijft mij alles hier begeven,
voortgeleid door Zijne hand,
schouw ik uit dit nietig leven
in mijn eeuwig vaderland.*

Geve God dan, dat het zo moge zijn, dat het Woord Gods vanavond ons zo grijpt, dat het ook voor ons eenmaal moge zijn: “Schouw ik uit dit nietig leven, in mijn eeuwig Vaderland”.

AMEN

20. De oproep Christus ook dit jaar te volgen²

Preek over Lukas 9: 59

“Volg Mij”.

Ps. 17: 3

Lukas 9: 57-62

Ps. 119: 18

Ps. 25: 4, 6

Ps. 89: 7

Oudejaar dat geeft een afsluiten. Het is afgesloten het vorige jaar. Nieuwjaar, dat is weer beginnen. Zich weer opmaken. Op de eerste dag van het nieuwe jaar kunnen we ook vol van bezieling zijn, vol van activiteiten, van plannen; zo zullen we doen, dit zullen we nog beter aanpakken, daarvoor zullen we ons wachten. Op zichzelf nog niet zo kwaad als je wat wil doen, aanpakken, je voor het kwade wachten. Maar of het lukken zal? Tenminste zo lukken, dat het een gezegend nieuwjaar wordt. Zo gezegend, dat het resultaten zal opleveren. Want in het volgen van onze wegen om tot resultaten te komen, met onze plannen, activiteiten, aanpakken, zich voor dit en voor dat wachten, ligt nog niet de minste garantie voor een gezegend goed resulterend jaar. Daar zijn we er nog niet mee, wat wij zullen doen en laten. Op welk gebied dat ook moge zijn. Zegen, goede resultaten hangt namelijk

²

Deze preek is uitgesproken op nieuwjaarsmorgen 1 januari 1970 te Delft

daar vanaf of we gehoor zullen geven aan de oproep. Welke oproep? Wel die ook bij de ingang van dit jaar tot ons komt. De oproep in de woorden van onze tekst: “*Volg Mij*”. Daaraan hangt alles af. Want dat brengt heil en zegen mee, in het volgen van Christus. Al zou zelfs dit volgen schijnbare onheilen met zich mee brengen, en schijnbare schade brengen in plaats van zegen. En daarom willen we dat Woord des Heeren op deze Nieuwjaarsmorgen bedienen uit wat we u noemden: Lukas 9: 59 “*Volg Mij*”.

En dan bezien we het zo:

De oproep Christus ook dit jaar te volgen

Dat is:

Ten 1ste een moeilijk volgen

Ten 2de een noodzakelijk volgen

Ten 3de een mogelijk volgen

Zingen we eerst psalm 119: 18

*Doe mij op 't pad van Uw geboden treen,
Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen:
Daar strekt zich al mijn lust en liefde heen
Ai, neig mijn hart en vurig zielsverlangen,
O HEER' naar Uw getuigenis alleen!
Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen.*

1. Een moeilijk volgen

Het is een directe en onvoorwaardelijke oproep om Christus te volgen. Want toen deze jongeman geroepen werd om Jezus te volgen; hoe moest Hij Hem volgen? Eenvoudig in onze taal gezegd: als dominee. Het staat er in wat u is voorgelezen, om het koninkrijk Gods te verkondigen. En daartoe werd hij geroepen. Om Jezus te volgen als prediker. En toen was toch het antwoord: “Sta mij toe dat ik eerst mij vader begrave”. Schijnbaar zouden we zeggen, is het een gewettigd verzoek. In werkelijkheid was het bedenkelijk. Niet het begraven van zijn vader op zich was verkeerd. Helemaal niet. Dat was de zaak niet. Dit was het: de twijfel om direct Christus te volgen. Dat zag Christus. Doorzag Christus bij die man. Dus die vader mocht wel begraven worden. Maar er zat een soort uitstel achter. Een grote twijfel. En Jezus weet het: dat wordt een weg van uitstel op uitstel. En daarom had deze man een stoot nodig. Een stoot die alle bezwaren opzij doet springen. Namelijk deze stoot: onvoorwaardelijk volgen. Want dat vader begraven was niet de oorzaak bij die man uit liefde en teerheid zonder meer. Het is er wel bij geweest; daar gaat het niet over. Maar het was mede om eigenlijk dat volgen van Christus wat uit te kunnen stellen. En zeker, dan geldt het onvoorwaardelijk volgen. *“Wie vader of moeder liefheeft boven Mij is Mijns niet waardig”*. Wel liefhebben, maar niet boven Mij. De innigste banden mogen ons daarvan niet afhouden, om Christus te volgen. En dat is een moeilijk volgen. Velen die om deze onvoorwaardelijkheid nooit tot volgen komen. We hoeven daar niet boven te staan. Het is best te begrijpen, al is het niet in orde. Mag er dan geen liefde wezen? Zeer zeker! Maar weer niet ten koste van Christus Zelf. Want het is een onvoorwaardelijk volgen, maar het is ook een moeilijk volgen omdat Christus alles vraagt in dat volgen.

De rijke jongeling, dat is een andere geschiedenis, maar daar ging het ook over het volgen, die had zijn bezit toch liever dan Christus te volgen. “Gaat heen, verkoopt alles wat je hebt, en volg Mij”. Die jongen werd bedroefd. Bedroefd is hij heengegaan. En de Heere beminde hem, want het was een nette jongen. Maar zijn bezit had hij er niet voor over. Dat betekent niet dat je alles moet verkopen om dominee te worden. Dat is wat anders. Het gaat hier om de kern van de zaak. Hebben we het ervoor over voor de Heere, als Christus dat vraagt. En Christus vraagt alles. Ons bezit, ons talent in Zijn dienst. Dat betekent niet: Och, je kunt het ook in de collectezak doen! Zulke dwaze dingen verkondigt God niet. Maar dat we alles zó zullen beheren, dat het alles tot eer van Zijn naam is, tot heil van Zijn Koninkrijk. Hetzij financieel, hetzij met de talenten die de Heere Zijn kinderen geeft, om alles in Zijn dienst te stellen. Al was je, en dat is niet met minachting, straatmaker. Dan is dat ook een beroep tot Zijn dienst. En nu, dat is het juist, als de Heere alles vraagt, komt daar zoveel tegenin.

Ja, meer voordeel en eer zou je kunnen krijgen als we het bij de wereld zoeken. Of dat we het voor onszelf gebruiken, onze gave, verstand, wat dan ook, bezit, naam en eer. Dat we daarop meer gesteld zijn, als op de gunst Gods in het volgen. Daarom is het een moeilijk volgen. Onvoorwaardelijk, alles in dienst stellen voor Mij, zegt Christus. Het volgen is ook zo moeilijk, want het gaat over de smalle weg. En de smalle weg naar de hemel is vol wederwaardigheden. Veel rampen zijn des vromen lot. En de rechtvaardige wordt op die weg, de smalle weg, nauwelijks zalig. Terecht hebben de kanttekeningen bij de Statenvertaling dat ook aangeduid: alles zo tegen, zo moeilijk, nauwelijks zalig. En we willen van nature de brede weg. Want die lijkt zonder moeite en verdriet. Die schijnt toch wel wat gemakkelijker te zijn.

Volgen, nogmaals het is zo moeilijk. Want we willen wel volgen. Ja? Jazeker! Bij tevoren verzekerd te zijn van goede resultaten. Als je nu maar wist dat het je goed ging naar lichaam en ziel, geen al te grote moeiten of armoede. Wat het ook zij. Ja, dan willen we wel volgen. Maar Christus roept op tot volgen, ziende in het gebod en blind in de toekomst. Dus eerst niet weten hoe het gaat. Let wel: dit betekent niet dat als je de Heere volgt dat je dan maar moet afwachten of dat je Boven komt of dat je verloren gaat. Zo is het niet. Dat wil zeggen: Christus volgen, dan zal de uitkomst goed zijn. Maar de manier waarop die uitkomst goed zal zijn, dat is wat anders. De manier waarop het op een goede uitkomst uitloopt is dikwijls door de diepten heen. Maar de uitkomst van het volgen is altijd goed.

En tenslotte, moeilijk volgen, want immers deze weg is een weg van zelfverloochening. Dat is ook de Heere volgen. Zelfverloochening. En dat is niet in ons zelflievend en zelfzoekend hart te vinden. Daar woont geen zelfverloochening. We zijn niet geboren in de weg van zelfverloochening. We zijn geboren met een hart, wat juist zichzelf liefheeft. Zichzelf zoekt en Christus of de naaste niet. En daarom een moeilijk volgen. We hebben er nu het een en ander van gehoord. En toch, zal het een werkelijk gezegend nieuwjaar worden, dan is het volgen van Christus ook beslist noodzakelijk. En dat is onze tweede gedachte:

2. Een noodzakelijk volgen.

Want zonder het volgen van Christus zullen er geen gezegende resultaten zijn. Voor tijd en eeuwigheid niet. In het persoonlijke, ambtelijke, kerkelijke leven is geen zegen te verwachten. Werkelijke zegen zonder het volgen van Christus. Want het is of

Christus volgen of onszelf of anderen volgen. En we weten het, uit kracht van opvoeding misschien, onszelf volgen of anderen is de dood. Waarom? Omdat we een verduisterd verstand hebben van nature. Dus als je jezelf volgt of iemand anders met een verduisterd verstand komt er niet veel van terecht. Daarbij hebben we niet alleen een verduisterd verstand, maar ook nog een boze wil. Dus jezelf volgen is helemaal niets. En anderen volgen is precies zo. Want die hebben ook een verduisterd verstand en een boze wil van nature. Hoeveel zijn er al verloren gegaan die een weg naar eigen inzicht volgden. Een weg die, zoals het in Gods Woord staat, hen recht scheen, maar hen voerden naar de paden des doods. Hoeveel zijn er die mensen volgen en het resultaat is omkomen. De farizeeën en de Schriftgeleerden hebben velen verhinderd om in te gaan. Dat wil zeggen velen van Israël en velen uit de Joden hebben geluisterd naar de farizeeën en de Schriftgeleerden die Christus zo verdacht hebben gemaakt. En dat is nog zo. We hebben niet te volgen mensen. In de eerste plaats ook niet eens de dienaren des Woords. Wel het Woord dat gebracht wordt. Maar dan hebben we genade nodig, om te weten of dat Woord naar de zin en de mening van de Heilige Geest is. Want anders kunnen we net als bij de joden farizeeën en Schriftgeleerden volgen die ons tot de ondergang brengen. We hoeven daar niet breder op in te gaan. Lees uw krant maar, dan weet u genoeg. Hoeveel die dan in die weg van 's levens rechte baan op de doolweg zijn vervallen. Door een verkeerd, zogenaamde geestelijke leiding uit Gods Woord, maar dat het verdraaid wordt. Daar ligt de vloek over dat volgen. Want alleen het volgen van Christus geeft de zegen. En daarom is het noodzakelijk. Er is geen waarachtige zegen zonder het volgen van Christus.

Maar de Heere Jezus heeft ook met recht gezegd: “*Zonder Mij kunt gij niets doen*”. Want zie het maar aan Petrus. Hoe heeft de Heere Jezus hem gewaarschuwd: “Ze zullen allen aan Mij geërgerd worden”. Nee Heere Jezus, ik niet! En hij bewees het aanvankelijk in de Hof van Gethsemane. En hij hoefde Christus niet te volgen in de rechtszaal. Maar ja, hoe krachtig was hij nog van voornemen. Hij zou meegaan. Hoe vurig was zijn liefde. Dacht u dat Petrus de Heere Jezus niet lief had? Beslist! Maar dat kan ieder gebeuren die de Heere Jezus liefheeft; op te treden in een moment van eigen kracht. En niet uit de geloofsfunctionering. En dan loopt alles uit op ijdelheid, zoals bij Petrus. Er is niets gepresteerd door Petrus. Erger nog, het is op barre zonden uitgelopen. De Heere Jezus verloochend op een wijze die ontzettend is!

En daarom, Christus volgen dat is niet zo: Heere Jezus U zult me wel nodig hebben, dan zult U wel steun aan mij hebben als ik u volg. Nee, het is net andersom. Christus volgen dat is Hem nodig hebben. Om uit Hem de sappen te mogen trekken tot vrucht dragen, ook in dit jaar. Want zonder die geestelijke sappen kunnen wij geen vrucht dragen. En wat geen vrucht draagt wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. En let er eens op, niet de Vader is de Wijnstok, want als het goed is kunnen wij vrucht dragen als we als ranken op die Wijnstok, dat is Christus, ingeplant zijn. En dan zullen we vrucht dragen. Ik lees heel duidelijk in de Bijbel dat Christus is de Wijnstok. Het is tot schade van het geestelijke leven, dat had Petrus ook, als we dan onmiddellijk de genade van God verwachten. Dat kan ook nog gebeuren. De Heere zal me wel helpen. Dat is zo, maar dat doet de Heere altijd in en door Christus. Want de Hemelse Landman gaat niet buiten de Wijnstok Christus om. Als Hij ons schenkt wat we nodig hebben om in dit leven zo te leven dat Zijn naam

verheerlijkt wordt. Dat het tot onze zaligheid is, dan kan het nooit buiten de Wijnstok Christus om geschieden. Daarom dat we, ondanks onze gebeden, soms zo weinig ontvangen. Dat is dan geen huichelend bidden. Heus niet. Dan kun je in beginsel zelfs de Heere vrezen. Je kunt misschien al jaren op de weg des levens zijn. Maar we moeten nog zoveel leren en blijven leren. Want de hemelse landman geeft niet buiten de Wijnstok Christus om. Want God is met al onze gebeden niet te bewegen. Waar is God niet voor te bewegen? Om Christus zo weinig te eren, zoals wij doen. Als God buiten Christus om zijn kinderen verhoort, eert de Vader de Zoon niet. Zoals wij dat zo vaak doen, al hebben we genade. Dus verstaan we het: God is met al onze gebeden niet te bewegen, om Christus even weinig te eren als wij doen, als we regelrecht tot God gaan zonder Christus aan te lopen. Dat wil de Heere niet. Hij wil niet dat Zijn Zoon daarin onteerd wordt. En als de Heere zou verhoren buiten Zijn Zoon om, dan onteert de Vader ook Zijn Kind Jezus. Want Christus is de Fontein voor een gezegend jaar. Die van God zegen wil ontvangen, die heeft Christus te volgen. En Christus volgen dat is tot Hem gaan. Tot Hem in de vreze des Heeren. Tot Hem, met al onze nood. Tot Hem om te vragen: Heere Jezus, leer mij bidden zoals het behoort. Want alleen op grond van Christus verdienste kan Gods zegening ons bereiken. Dat is zeker.

Maar er komt nog wat bij, dan uit de vereniging des geloofs met Christus Gods zegen ontvangen. Want God zegent niet buiten Christus om. Dus hebben we nodig de verdiensten van Christus, dat zijn de zegeningen die Hij verworven heeft. Maar die zegeningen van Christus, die komen zomaar niet naar ons toe. Die worden ontvangen uit de vereniging des geloofs met Christus. Hetzij dat dat geloof nog zo zwak is, of wat sterker, maar toch uit de vereniging des geloofs met Christus. Want het is waar.

Christus is de grond tot rechtvaardigmaking. Je kan alleen vrijgesproken worden van schuld op grond van wat Christus betaald heeft, om de schuld van Zijn volk, de uitverkorenen te voldoen. Dus Christus tot rechtvaardigmaking. Maar vergeet niet: ook tot heiligmaking. Want al waren we honderd maal vrijgesproken van schuld en straf, dan zal dat in de wandel in de heiligmaking toch openbaar moeten komen. En er is geen heiligmaking zonder verbinding met Christus uit welke bron ook de sappen vloeien ook tot heiligmaking. Dus niet alleen: *“Nu weet ik gewis, dat alleen Christus mijn gerechtigheid is”*. Het is een prachtig gedicht van Mac Cheyne, daar gaat het niet over. En het is een kostelijk wetenschap. Maar het moet ook zijn in de heiligmaking hem volgen. Want als er geen heiligmaking volgt, is Christus onze gerechtigheid ook niet. Als God iemand zal wederbaren zal hij op grond van Christus verdienste vrijgesproken worden van schuld en straf. En dan zal dat in de heiligmaking naar buiten komen, eenvoudig gezegd: door een wandel in de vreze des Heeren, als de vruchten daarin ook bewijzen de we de Heere kennen. En als je dat ook mag weten, zoals die dichter zei: Nu weet ik gewis, dat alleen Christus mijn gerechtigheid is, dan is dat een grote rijkdom.

Zonder Mij, dat heeft Christus Zelf gezegd, kunt ge niets doen. En ook niets ontvangen. Daarom Hem te volgen is zo noodzakelijk. Want zo alleen wordt de Vader verheerlijkt, als we in het volgen het beeld Zijns Zoons gelijkvormig worden. Niet gelijk. Niemand is gelijk aan de Heere Jezus. Want Hij is de volmaakte, maar wel gelijkvormig. Zij zullen op Zijn beeld gaan gelijken. En daarmee wordt ook de Vader verheerlijkt, wanneer we het beeld Zijns Zoon gelijkvormig worden. Dat we ook iets van die liefde kennen. En dat we ook als het nodig is een gesel met touwtjes durven gebruiken. Allebei. Nee, tegenwoordig wordt van die lieve Heere

Jezus gesproken, die te goed is om de zonde aan te bestraffen. En die te goed is die ontheiligers van de tempel aan te pakken. Hij was juist zo goed, zo heilig dat Hij ze aanpakte en ze met een gesel van touwtjes de tempel uitdreef, hen die daar bezig waren een handeltje te voeren. En daarom, de beelde Gods gelijkvormig. Want Hij is het uitgedrukte beeld lezen we van de Vader. Christus het uitgedrukte beeld van des Vaders zelfstandigheid. Dus zoals de Vader is kunnen we alleen zien in dat beeld van de Vader Christus het uitgedrukte beeld van des vaders zelfstandigheid van het bestaan van de Vader. En als we Hem zo mogen volgen, ja dan zal het waar zijn, dan krijgen we zoveel heil en zegen in het nieuwe jaar.

We willen eerst zingen psalm 25: 4 en 6

*'s Heeren goedheid kent geen palen
God is recht dus zal Hij door
Onderwijzing hen die dwalen
Brenge in het rechte spoor*

*Wie heeft lust de Heere te vrezen
't Allerhoogst een eeuwig goed
God zal Zelf zijn leidsman wezen
Leren hoe hij wandelen moet*

We hoorden de oproep ook dit jaar Christus te volgen. Het is een moeilijk volgen, een noodzakelijk volgen, en tenslotte is het ook een mogelijk volgen.

3. Een mogelijk volgen.

“Het is te begrijpen als er gevraagd zou worden: Is het dan mogelijk om Christus te volgen? En we antwoorden met: Ja! Het is een mogelijk volgen, want Gods Woord getuigt ervan. En waarom is het een mogelijk volgen? Omdat er een weg is. En een weg is toch altijd een verbindingsmiddel. Welke weg dan om te volgen? Moeten we dan naar Palestina gaan en daar in het stadje Bethlehem gaan kijken, of het graf gaan bezien? Nee, die weg is het niet. Christus is die Weg. En Hij heeft ook die weg gebaad om Hem te kunnen volgen. Die weg heeft Hij gebaad in Zijn lijden en sterven. En in dat lijden en in dat sterven dat volbracht is in de gehoorzaamheid aan de Vader, ten bate van allen die zalig zullen worden en die zalig geworden zijn in het Oude Verbond. Zo was Hij de Weg, de Waarheid en het Leven. Hij was de eerste mens die God volgde in de weg der volkomen gehoorzaamheid. We zijn gevallen, allen. Uit onszelf kunnen we nooit meer wandelen in de weg van gehoorzaamheid. Maar nu heeft Christus in de plaats van Zijn volk de weg van gehoorzaamheid volkomen van beginpunt tot eindpunt bewandeld. En nu kunnen Zijn kinderen uit die weg der gehoorzaamheid, hier in beginsel (nee hier nog niet in volmaaktheid) deze weg volgen, namelijk Christus volgen, omdat Hij de Weg is. Daartoe is Hij in de kribbe gekomen tot de dood des kruises. Om daarin nu alles te verwerven voor Zijn kinderen om Hem te kunnen volgen op de wegen die God wil dat we gaan zullen. Maar al ben je een kind van God, we moeten ook steeds doorgaande genade ontvangen om Hem op die wegen te blijven volgen. En dan is het zo rijk, dan geeft Hij Zich als die Weg door de toepassing van de Heilige Geest. Dan geeft Hij zich in dat Middelaarswerk aan dat volk dat Hem volgen wil. En volgen zal! Door genade gewillig gemaakt. Wanneer is dat begonnen? Bij het begin van de wedergeboorte. Een nieuw hart, dat is nodig om

Hem te kunnen volgen. En dan klaar? Nee, als je wedergeboren was en je bleef hetzelfde, dan volg je de Heere niet. Dat volgt nu in de weg der bekering. Afsterven van de oude mens, opstanding in de nieuwe mens. Want bij de wedergeboorte wordt de zondaar op de smalle weg geplaatst. Op die smalle weg. Daarover wordt ook in de Bijbel gesproken, de smalle weg en de brede weg. Op de smalle weg zullen zij wandelen die wedergeboren zijn. We worden op die smalle weg geplaatst om Hem te volgen. En dan niet pas volgen als je de Heere Jezus bewust persoonlijk leert kennen. Dat is een grote genade. Daar doen we niets vanaf. Daar zullen we niet van zeggen: Dat hoeft niet, als je maar mag volgen. Het is rijk en groot dat je met Christus met volle bewustheid verenigd ben, dat je geloof zo sterk geworden is, dat je kunt zeggen: Christus is mijn Verlosser, mijn Redder. Dat is rijk, maar als het volgen pas daar begin dan kon het wel eens een deerlijke vergissing zijn. Dan kon het wel eens een stukje dogmatiek zijn. Het volgen van Christus begint direct bij de wedergeboorte. Naarmate we Christus meer en meer persoonlijk leren kennen zullen we wel steeds meer zien: O Heere Jezus, het is uit U en uit Uw verdiensten, dat ik U mag volgen. Ook toen ik nog niet durfde te zeggen dat de Heere Jezus Mijn volkomen eigendom was. Toen was er toch al een volgen. Daar waar het leven is, daar komt het volgen. Het afsterven van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens, dat wil zeggen dat het nieuwe leven steeds meer openbaar zal komen, naarmate de oude mens afsterft. Dus in de weg van het proces van de bekering en dat proces van de bekering door de voortdurende bediening van de Heilige Geest, Die ook door de Heere Jezus verworven is voor Zijn kinderen. Door die werking des Geestes is er ook een lust gekomen om te volgen, een begeerte en een kracht. Die kracht ontvangen ze ook: *“Het is Israëls God Die krachten geeft, van Wie het volk zijn sterkte heeft”*. Dus niet alleen lust en genegenheid maar ook kracht. Want er

kan wel lust zijn, maar om het zo te zeggen: Je bent verlamd. We kunnen geen stap doen. Ook de kracht om te volgen. Maar ook het volharden om te volgen. Want waar het volharden niet is, daar is de kracht misschien maar fantasie geweest en de lust ook. Deze dingen kunnen niet los van elkaar gezien worden. Daarom heeft Paulus ook gezegd: *“Ik heb de goede strijd gestreden”*. Voltoid deelwoord! *“Ik heb de loop beëindigd”*. Zo is het met Paulus gegaan. Ja maar, als je nu volgen moet met lust, met kracht, met volharding en het is zo donker; hoe moet ik nou?! Daar heeft de Heere ook voor gezorgd. Dat je op de smalle weg toch kan blijven wandelen door Zijn genade, want er is een Woord, een Licht om te volgen. Dat Licht op het pad om die weg te bewandelen. *“Uw Woord is mij een Lamp voor mijne voet, mijn pad ten licht om het donker op te klaren”*. Zijn we er dan als we maar licht hebben? Ja, maar nog meer: een gebed zal er zijn om te volgen. Licht, gebed. Nog steeds weer meer. En wat dan nog? Dan steeds een vriendelijke bemoediging nodig om te volgen. Die bemoediging uit psalm 37 *“Wentel uw weg op de Heere en Hij zal het maken”*. Dat wil zeggen: Geef alles aan de Heere over.” Niet dat je dan niets meer hoeft te doen. Maar zo van: “Heere ik kan het niet, de weg is zo lang, zo zwaar.” *“Wentel uw weg op de Heere opdat je mag zeggen, net als een kind dat soms ook op een smalle weg loopt en bang wordt en zegt: “Vader, moeder, draag me.”* Dat zit er ook in *“Wentel uw weg op de Heere en Hij zal het maken”*. Dus licht om te volgen, gebed om te volgen, bemoediging nodig om te volgen, en de belofte zelfs bij afdwalen. Maar daar voorzichtig mee. Dat we niet zeggen: “Dan lopen we wel raak.” Niet zo van: “Ach, het komt wel weer terecht.” Nee, maar uit zwakheid, uit verleiding, uit moeite, uit moedeloosheid, wat het ook zij. Dan is het waar: *“’s-Heeren goedheid kent geen palen, God is recht dus zal Hij door, onderwijzing hen die dwalen, brengen op het rechte spoor”*. En daarom, wat is het dan rijk dat de Heere geeft, licht, gebed,

bemoediging en de belofte zelfs bij afdwalen om terecht te brengen.

Maar denk erom, op de brede weg staan tegenwoordig ook kerken. Op de bekende plaat van de brede en de smalle weg zie je op de brede weg allemaal dingen die zonden zijn en op de smalle weg ga je langs kerken. Maar je kunt gerust, en dat is niet uit sarcasme, maar op de brede weg ook een kerk tekenen. Omdat er ook kerken zijn die zo gevaarlijk zijn waardoor het einde van die weg een eeuwig verderf zal zijn, mede door de kerk. Niet door de Kerk van Christus de levende Kerk, maar door het instituut waardoor met daar het Woord Gods verknoeit en tucht en sacramenten kapot maakt. Dan zal vooral in deze tijd de satan niet alleen komen als de antichrist, maar vooral ook als een nagebootste Christus, en zal het aan kerken niet ontbreken die de zielen naar de rampzaligheid voeren.

Jonge mensen, kinderen, de Heere roept ook nog tot jullie: “*Volg Mij!*” En dat je dan niet zegt: Sta mij toe dat ik eerst dit doe en dan dat doe. Eerst mijn studie. Mag je dan niet studeren? Nou en of! Dat moet je zeker doen. Maar niet ten koste van Gods huis en van het geestelijke leven. Dus niet eerst school en dan de kerk. Versta me goed: je mag studeren en als je er eenmaal inzit, moet je studeren, maar niet ten koste van de kerk. Niet eerst de school en dan de kerk, niet eerst het lichaam en dan pas je ziel, niet eerst een plaats zien te verwerven in de maatschappij en dan zullen we nog wel eens zien of er nog een plaats der zaligheid te bemachtigen is. Dat is niet goed. Denk er maar aan. Daar hebben we allemaal aan te denken. Er zijn beslissende momenten in het leven, wanneer het niet dadelijk geschiedt, dat het dan in zijn geheel niet meer geschiedt. Er zijn genoeg mensen voor een keuze geplaatst. Genoeg mensen die in hun geweten zeiden: Ja, ik moet

die kant heen, maar ja, ik zal er nog een paar weken over denken. Want de Geest waait. En als de Geest waait en als Zijn werking dan in een ogenblik voorbij is, dan wordt het schip niet meer vlot. De Geest kan bij ogenblikken waaien. Dat deze of gene wordt toegebracht. De Heilige Geest kan soms in een grote schare zijn, denk maar aan de Pinksterdag en Hij kan in een kleine hoeveelheid mensen werken. Maar vraag dan toch: O, wil toch van Die Geest op mij laten komen, terwijl U nog werkt Heere. En anders, als dat voorbij is, dan wordt het levensschip niet meer vlot. Als de vloed voorbij is en een schip op het strand gekomen is, dan komt het schip niet meer los, dan blijft het schip op het strand zitten. Daarom staat er ook: *“Wedersta de Heilige Geest niet”*.

Voor mensen, jonge mensen, oude mensen of kinderen: Volg Hem! Vraag om bekering, vraag nog omdat we nog in het heden der genade zijn, vraag nog om die werking des Geestes, want die is er nog. Al zal het ook wel eens een intrekken zijn van de Heilige Geest om zoveel zonden. Maar je mag niet zeggen, dat de Heilige Geest niet meer werkt. En daarom, neem het nog waar. Nee, niet in uw eigen kracht. Maar we hebben niet te zeggen: Och, dat kun je toch niet. Dat lijkt erg vroom, maar het is zo gemeen als het maar kan, om iemand op te voeden met: Dat kun je toch niet. Hoe dat precies gaat? Ik weet hoe langer hoe minder soms, ik weet alleen maar: neem het maar waar. En al begin je met je verstand te bidden, dan kan het wezen dat God in die weg met Zijn Geest erbij komt. Maar laat het gebed niet stilstaan!

En is dit nu enkel voor jonge mensen of ouderen die nog voor eigen rekening staan? Nee, ook na genade is het nog zo vaak: Eerst dit en dan dat en dan weer op de Heere letten. Uitstellen. Er kunnen er zijn die niet onverschillig zijn, die wel in hun ziel

aangegrepen worden, die misschien niet vreemd van genade zijn. Maar uitstellen van bijvoorbeeld belijdenis. Ja, maar dan moet je toch wel verder zijn, ik durf niet te zeggen dat ik een kind van God ben. Ik moet geestelijk meer weten. Dan kan het wezen dat je na genade uitstelt. Of uitstellen van openlijk uitkomen voor de Heere. Dat betekent niet dat je overal loopt te preken. Te pas en te onpas. Maar daar waar je gevoeld hebt: hier moet ik uitkomen voor de Heere en voor Zijn dienst. Uitstel van het Heilig Avondmaal. Nee, het gaat niet over mensen die het ernstig menen door Gods genade, die soms nog zo zwak zijn. Ik kan dat best begrijpen. Met eerbied gesproken neemt God het zulken ook nog niet zo kwalijk. Maar er zijn er die heel goed weten dat ze aan de tafel des Heeren moeten. Nee, uitstellen maar. Volgende keer. Uitstel weer zo iets. Uitstel van elkander vergeven. Nee, dat betekent niet in het wilde weg, als je ervan bewust bent in een bepaalde zaak geen directe schuld te hebben. Dat kan alleen als er ook om vergeving gevraagd wordt. God vergeeft ook niet zonder schuld belijden. En daarom op welk terrein ook. We zouden het kunnen noemen die 'vaderbegravers' in de Kerk des Heeren. En zo is het ook bij jonge mensen. Het kan wezen dat God in je hart werkt. Dat je het zelf nog niet er voor kunt houden. Maar stel dan toch maar nooit uit. Hoe het ook zij. Na genade, ook al ben je ouder, al ben je dominee dan kun je toch nog een hoop voor laten gaan. Bij jonge mensen: eerst mijn vrienden, en als ik nog tijd over heb ga ik naar de kerk. Eerst mijn jongen, eerst mijn meisje. Hele gewone dingen. Dat zijn geen dingen die je niet mag zeggen tijdens de prediking des Woords, dat mag je zeker zeggen. Dat betekent geen onverschilligheid tegenover degene die je lief hebt. Helemaal niet. Maar het kan zo dikwijls zijn eerst dit, eerst dat en als ik nog tijd over heb de Heere. Volg Mij! Dat is eerst de Heere, eerst Zijn dienst, eerst Zijn dag, eerst de knieën buigen, eerst de zonden belijden, eerst God en uw naaste zoeken. Dat is volgen.

En dat hebben we nu gehoord een *moeilijk* volgen, een *noodzakelijk* volgen, maar gelukkig ook in Christus door Zijn genade een *mogelijk* volgen. Omdat Hij eerst voorgegaan is, en dan kunt u ook op een goed jaar rekenen. En dat betekent niet zonder verdrukking. Maar een goed jaar, dat we daardoor niet verloren zullen gaan. Door de diepte heen kan het net zo goed een goed jaar zijn. Als die diepten, die moeilijkheden, ons brengen bij de Heere. En dan is het met recht waar:

*Hoe zalig is het volk wat naar Uw klanken hoort
Zij wandelen Heere in t licht en t goddelijk aanschijn voort
Zij zullen in Uw naam zich al de dag verblijden
Uw goedheid straalt hen toe, Uw macht schraagt hen in 't lijden
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen.
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhogen.*

AMEN.